

DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ, ENGELLİLİK VE EĞİTİM

Uluslararası
Sivil Havacılık Günü

ESTÜ'de Kadının Adı Var

Dünya Sağlık Örgütü Aşı İle İlgili
Bilmediklerimizi Cevaplıyor

İçindekiler

- Üniversitemizin “Greenmetric 2020” Başarısı
- Dünya Engelliler Günü, Engellilik Ve Eğitim
- Öğrenci Odaklı Eğitimde Yeni Bir Dönem
ESTÜ Öğrenme Ve Öğretme Gelişimi Birimi
- Pandemi Uçakları Yere İndirdi:
Gökyüzüne Geri Dönüşte Neler Yapılmalı?
- Uluslararası Sivil Havacılık Günü
- Dünya Sağlık Örgütü Aşı İle İlgili Bilmediklerimizi Cevaplıyor
- ESTÜ’de Kadının Adı Var
- Müge Nebioğlu İle Zeytinyağına Yolculuk
- Sıra Dışı Bir Tiyatro Sui Generis Ve Engelsiz Sanat
- Sanayi Sonsuz Sınır: Türkiye’nin Sanayi Mektebi Sümerbank
Ve Eskişehir Basma Fabrikası
- Beş Kitap Beş Dünya
- Siz Çekin, Yazın. Biz Yayımlayalım
- Tarihten Bilimsel Notlar: Zamanı Ölçmek
- Eskişehir
- Basında Biz

ESTÜ Aktif

İmtiyaz Sahibi

Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu

Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Abidin Kılıç

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Ertuğrul Algan
Doç. Dr. Burçin Yersel
Dr. Öğr. Üyesi H. Selçuk Kıray
Dr. Öğr. Üyesi Asuman Kaya
Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan
Öğr. Gör. Dr. Arzu Çelen Özer
Öğr. Gör. Alper Bayrakdar

Röportajlar

İhsan Tarık Çelik
Mine Fakılı

Fotoğraf

İhsan Tarık Çelik

Görsel Yönetmen

Dr. Öğr. Üyesi H. Selçuk Kıray
Öğr. Gör. Alper Bayrakdar

Tasarım

Öğr. Gör. Alper Bayrakdar

Adres: Kurumsal İletişim Birimi
Eskişehir Teknik Üniversitesi
İki Eylül Kampüsü
26555 Tepebaşı / ESKİŞEHİR
Santral: +90 222 321 35 50

www.eskisehir.edu.tr
<https://eskisehir.edu.tr/universitemiz/estu-aktif>

ISSN: 2718-0018

Bizden,

ESTÜ AKTİF 22. Sayısı ile karşınızda. Keyifle okuyacağınızı umarız. 2020 yılının sonuna yaklaşırken sanırım hepimiz aynı düşünüyoruz. Sanki takvim yaprakları değiştirecekmiş gibi her şeyi. 2020'yi sevemedik mi?

Üniversitemiz her geçen gün bir güzel habere uyanıyor. Dünya üniversitelerinin sürdürülebilirlik politika ve çalışmalarının izlendiği Yeşil Sıralama (GreenMetric) 2020 yılı sonuçları açıklandı. Üniversitemiz yol almaya aşama kat etmeye devam ediyor. Ne mutlu bize.

Ülkemizde engellilerin eğitim almalarındaki fiziki ya da düşünsel engellerin aşılmasındaki önemli isimleri de Prof. Dr. Osman Tural. Hocamıza yer verdik sayfalarımızda.

Bir yeni birimimiz daha hayata geçti üniversitemizde: Öğrenme ve Öğretme Gelişimi Birimi. Sorduk yanıt aldık. Çok şey katacaklarına inancımız tamdır üniversitemize.

Havacılığın şehri Eskişehir'de havacılığın tanınmış ismi Prof. Dr. Ender Gerede bize pandemi sonrası havacılık sektörünün krizden çıkış yolunu anlattı. Keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

Ve günümüzün en çok konuşulan konusu aşı elbette. Aşı konusunda iki yazı planladık. Birincisi bu sayıda; Aşı nedir? Bu konuda Dünya Sağlık Örgütü'nün sayfasından üniversitemiz çevirmenleri yardımı ile birinci elden bilgi aktarıyoruz. Hangi aşı? O bir sonraki sayıda.

Dünya Kadın Hakları Günü nedeni ile değerli hocalarımızın görüşlerine başvurduk. Nefis bir yazı ortaya çıktı.

Sanırım işin ehlerinden dinlemek en doğrusu zeytini. Bu işin uluslararası anlamda söz sahibi Sn. Müge Nebioğlu anlatıyor biz de öğreniyoruz.

Bir tiyatro aşığı Sn. Hüseyin Akçar' ın yaptıklarını okuyunca siz de beğeneceksiniz. Sanata katkı, hayata katkı değil mi?

Sanayi Sonsuz Sınır yine sınır tanımıyor. Eskişehir Sanayisi'nin tarihini ayrıntılarıyla öğreniyoruz.

5 Kitap 5 Dünya ile Elçin Ulusoy Kıray bize yeni dünyaları keşif imkanı sunuyor. Bu arada Elçin Hanım'a mutluluklar dileriz.

Ve öğrencilerimizin bu sayımıza katkıları. Onları çok özledik. Siz Gönderin Biz Yayımlayalım.. Şiir, öykü, fotoğraf, resim, sesiniz, videonuz...

"Tarihten Bilimsel Notlar" ve "Eskişehir" yine değişmez yerlerindeler.

"Basında Biz" ile sayımızı noktalıyoruz.

Sağlıklı günler diliyoruz.

RADYO
ESTÜ

Yayındayız

Certificate

This certificate is awarded to

Eskisehir Technical University
as The 525th World's Most Sustainable University
in 2020 UI GreenMetric World University Rankings

Jakarta, 7 December 2020

Prof. Ari Kuncoro, S.E., M.A., Ph.D
Rector of Universitas Indonesia

Prof. Riri Fitri Sari, M.M., M.Sc
Chairperson of UI GreenMetric
World University Rankings

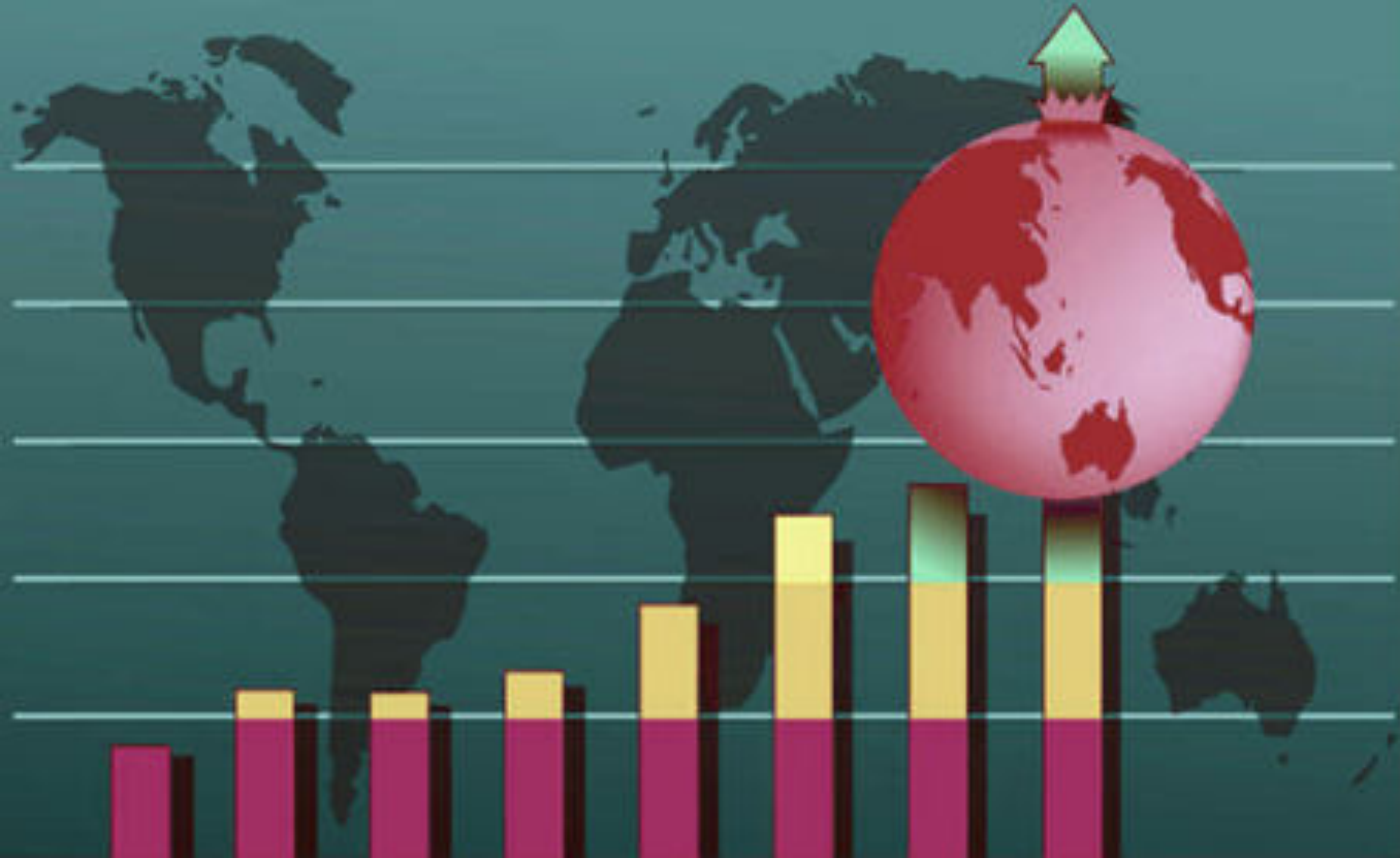
ÜNİVERSİTEMİZİN “GREENMETRIC 2020” BAŞARISI

İhsan Tarık Çelik

Yeşil Sıralama (GreenMetric), dünya çapındaki tüm üniversitelerin kampüslerindeki sürdürülebilirlik çabalarının değerlendirildiği bir sistemdir. Değerlendirme platformu, Endonezya Üniversitesi tarafından 2010 yılında kurulmuştur ve her yıl katılımcı üniversitelerin derecelendirmesini yapmaktadır.

Uluslararasılaşmayı teşvik eden, sürdürülebilirlikle ilgili konulara dikkat çeken ve çevre bilinci konusunda

küresel farkındalık yaratmayı amaçlayan bir platform olan GreenMetric, dünyadaki bütün yükseköğretim kurumlarının katılımına açıktır. Her yıl farklı ülkelerden pek çok üniversite GreenMetric tarafından altyapı, enerji ve iklim değişikliği, atıklar, su kaynakları, ulaşım ve eğitim gibi alanlarda değerlendirilmekte, her değerlendirme alanı için puanlanmakta ve yükseköğretim kurumları, bu değerlendirmelerden aldıkları toplam puanlara göre sıralanmaktadır.

Endonezya Üniversitesi tarafından 2010 yılında başlatılan, üniversitelerinin sürdürülebilirlik politika ve çalışmalarının izlendiği Yeşil Sıralama (GreenMetric) 2020 yılı sonuçları, 7 Aralık 2020 tarihinde 400’den fazla katılımcının olduğu ve online olarak gerçekleştirilen törenle açıklandı. Eskişehir Teknik Üniversitesi 2020 yılı sonuçlarına göre toplam 922 Üniversite arasında 525. sıraya, 56 Türk Üniversitesi arasında ise 32. sıraya yükseldi.

Yeşil Sıralama (GreenMetric), üniversitelerden kanıtlarıyla birlikte istenilen verilerin 6 ana başlık altında puanlaması ile belirleniyor. Bu 6 ana başlık: üniversitelerin altyapısı ve mevcut yapısını, enerji ve iklim değişiklik etkilerini, atık yönetimini, su yönetimini, ulaştırma performansını ve eğitim-araştırma faaliyetlerini kapsamakta. Yeşil Sıralama’nın, üniversitelerin mevcut olanaklar dahilinde en iyiye ulaşabilmeleri ve sürdürülebilirlik bilincine sahip yönetim sergilemeleri için bir teşvik aracı olma hedefi var. Yapılan törende, Dünya sıralamasında ilk onda olan üniversiteler ve sürdürülebilirlik sorumlularının yaptığı konuşmalarda; konulan hedeflerin dünyamızın geleceği için ne denli önemli olduğu ve alınan kararların yönetilebilmesinin de ne denli önemli olduğu da vurguluyor.

Üniversitemizin Yeşil Sıralama takip ve başvuru süreci, Rektörlük üst yönetiminin destek ve katkısıyla Sürdürülebilir Eko Kampüs Komisyonu tarafından yürütüldü. Üniversitemiz Greenmetric sıralamasına ilk

kez 2019 yılında başvuruda bulundu, 2019 yılında 617. sırada iken, bu yıl 525. sıraya yükselerek, sürdürülebilirlik hedefleri ve planları doğrultusunda önemli bir ilerleme kaydettiğini gösteriyor.

Üniversitemiz 2020 yılında aldığı toplam 4925 puanın (2019 yılında 3775 Puan);

- 850 puanını (2019 yılında 800 puan) mevcut yapı ve altyapı kategorisinden,
- 725 puanını (2019 yılında 650 puan) enerji ve iklim değişikliği kategorisinden,
- 1350 puanını (2019 yılında 900 puan) atık kategorisinden,
- 475 puanını (2019 yılında 300 puan) su kategorisinden,
- 825 puanını (2019 yılında 725 puan) ulaştırma kategorisinden ve
- 700 puanını ise (2019 yılında 400 puan) eğitim ve araştırmakategorisinden alırken, çağımızın büyük sorunları olan nüfus artışı, küresel ısınma, doğal kaynakların yok edilmesi, petrole dayalı enerjiye bağımlılık, su ve yiyecek kıtlığı gibi sorunların çözümünde önemli rol oynayan üniversiteler arasında yerini almıştır.

Green Metric, tüm dünyadaki yükseköğretim kurumlarının katılımına açıktır. İlk değerlendirmenin yapıldığı 2010 yılında 95 üniversiteyi değerlendiren Green Metric’in değerlendirdiği üniversite sayısı giderek artmaktadır. 2011 yılında 178, 2012’de 215, 2013’te 301, 2014’te 360 üniversite değerlendirmeye katılırken, katılımcı sayısı

2015 yılında 407'ye ulaşmıştır. 2015 yılında değerlendirilen üniversiteler dünyanın 53 farklı ülkesinde bulunmaktadır.

Yeşil Sıralama'nın (GreenMetric) veri paylaşımı yaparak platforma katılan üniversitelere sağladığı katkılar şöyle sıralanabilir:

- Uluslararasılaşma ve uluslararası tanınırlık: Katılımcı üniversitelerin adlarının platformda listelenmesiyle üniversitelerin internet sitelerinin ziyaretçi sayısının arttığı gibi sürdürülebilirlikte öncü üniversitelerin uluslararası platformda adının duyulmasına ve dolayısıyla uluslararası bağlantılar kurulmasına yardımcı olur.
- Sürdürülebilirlikle ilgili konulara dikkat çekme: Çağımızın büyük sorunları olan nüfus artışı, küresel ısınma, doğal kaynakların yok edilmesi, petrole dayalı enerjiye bağımlılık, su ve yiyecek kıtlığı gibi sorunların çözümünde önemli rol oynayan üniversitelerin ön plana çıkmasını sağlar.
- Sosyal değişim ve eylem: Green Metric farkındalık yaratma amaçlı bir değerlendirme olsa da gelecekte küresel sorunları çözme konusunda adımlar atılmasını sağlayacaktır.

Değerlendirme, Endonezya Üniversitesi rektörlüğüne bağlı bir uzman ekip tarafından yapılmaktadır. Uzmanlar, gerektiğinde üniversitenin ekoloji, sürdürülebilirlik, antropoloji, mühendislik, mimarlık, şehir planlama ve istatistik gibi alanlardaki öğretim üyelerinden de yardım alarak dünya çapında üniversitelerin sürdürülebilirlik çalışmalarını ortaya koymaktadır.

Example of Renewable Energy Sources in Campus
İki Eylül Campus, Eskişehir Technical University
Eskişehir /Turkey

DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ, ENGELLİLİK VE EĞİTİM

Prof. Dr. Osman Tural

03 Aralık Dünya Engelliler Günü Üzerine

03 Aralık Dünya Engelliler Günü, engelli ya da engellenen bireylerin öncelikle varlığına dikkat çekmek, onların onuru, hakları ve refahı için verilebilecek desteği harekete geçirmek veya yaşamata tam, eşit ve adil bir şekilde katılımlarını teşvik etmek üzere BM kararıyla 1992 yılından beri her 3 Aralık tarihinde farkındalığı artırmaya yönelik etkinliklerin düzenlendiği bir gün. Bu etkinliklerde engellilerin verdiği mücadelelerin karşılığı olan zaferler, başarılar, yaşama tam ve etkin bir şekilde katılımın yolunu gösteren örnek

uygulamalarla karşılaşmanın yanında uygulanan yetersiz politikaları, yanlış uygulamaları, süregelen olumsuzlukları, başarısızlıkları görmek, duymak, eleştirmek, ders çıkarmak, mesajlar almak/vermek ya da 3 Aralık gününü benzer eylemler için bir fırsat olarak görüp sesinizi duyurmak da olası. Dolayısıyla bu özel güne yönelik yapılan etkinlikler, yaygın bir şekilde hem engellilerin verdiği hem de onlar için verilen mücadeleler ile sonuçlarının yaygınlaştırılması açısından önemli.

Bir başka ifadeyle 3 Aralık Dünya Engelliler Günü, engellilerin yada engellenenlerin sağlık, sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitim gibi birçok alana entegrasyonundan elde edilecek kazanımların ya da bu süreçlerin dışında bırakılarak ayrımcılığa uğradıkları için her platformda seslerini duyurarak farkındalığın artırılması ve daha fazlasının yapılması gerektiği mesajlarının verildiği bir gün. Bu özel gün, özellikle farkındalık açısından bu konuda söyleyecek bir sözü olanlar için seslerini duyurabilecekleri bir ortama dönüşse de BM, farkındalık yaklaşımını dünya genelinden dikkat çekmeye çalıştığı her yıl farklı bir tema üzerinden yürütmektedir.

Pandemi sürecinde koşulların yetersizliği ve yaşama uzaktan katılım, özellikle engellilerin yaşadığı eşitsizlik, hak ihlalleri ve ayrımcılığı bu süreçte daha da artırmış ve farklı boyutlara taşımıştır. 2020 yılı 3 Aralık Dünya Engelliler Günü teması, içinde bulunduğumuz pandemi süreci çerçevesinde “Daha iyisini yeniden yapmak: Engellileri kapsayan, erişilebilir ve sürdürülebilir bir Covid 19 Dünyasına Doğru” olarak belirlenmiştir. DSÖ, kapsayıcı bir kültürü teşvik etmenin ve toplumun her alanında, özellikle de COVID-19 salgını sırasında engelli kişilerin acil ihtiyaçlarına cevap vermenin önemini vurgulayarak bu temayı desteklemiştir. Dolayısıyla bu temanın seçilmesinde şüphesiz engellilerin başta sağlık, istihdam ve eğitim olmak üzere birçok alanda sosyal, ekonomik ve çevresel engeller, ayrımcı tutumlar ve erişilemez altyapı ve ortam nedeniyle mevcut Covid 19 salgını sırasında en savunmasız insanlar arasında yer alması çok etkili olmuştur.

Bu yılın teması, “... kapsayan, erişilebilir ve sürdürülebilir bir Covid 19 Dünyasına Doğru” olsa da engelliler

konusunda son yılların uluslararası en önemli dokümanı olan BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 11. Maddesi olan “Risk Durumları ve İnsani Acil Durumlar” başlığı ile de doğrudan ilişkilidir. Türkiye’nin de imzalayıp taraf olduğu sözleşmenin 11. Maddesi, taraf devletlere acil insani durumlar ve risk durumlarında engellilerin korunması ve güvenliğinin sağlanması için uluslararası hukuk çerçevesinde sorumluluklarını yerine getirmek için gerekli tüm tedbirleri alma yükümlülüğü getirmiştir. Dolayısıyla sözleşmeye imza koyan ülkeler bu kapsamda bir yandan engellilere yönelik politikalar üretip mevcut olanları gözden geçirirken öte yandan mevcut yaşam koşullarını iyileştirmek, yaşam kalitesini artırmak, gündelik yaşamı herkes için erişilebilir ve yaşanabilir kılmak adına kararlar alarak hayata geçirmektedir.

Ülkemizde de bu kapsamda 09 Ocak 2020 tarihinde 2020 yılı Erişilebilirlik Yılı ilan edilmiştir. Tema kapsamında 2020 yılı boyunca erişilebilirlik çalışmalarının planlı, programlı ve benzer çalışmalarla eşgüdüm içerisinde yürütülmesi, uygulamalara hız verilmesi, bu alanda fiziksel, dijital ve zihinsel dönüşümün sağlanmasına çalışılmıştır. Ülke düzeyinde alınan kararlar çerçevesinde bütüncül bir yaklaşımla yürütülen faaliyetler ile erişilebilirlik kültürüne katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Ulusal düzeyde verilen erişilebilirlik eğitimleri, yayınlanan ulusal Erişilebilirlik Kılavuzu ve Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından düzenlenen Erişilebilirlik Ödülleri programı gibi ülke düzeyinde alınan kararlar bu kapsamda gerçekleştirilmiştir. Bu kararlar çerçevesinde oluşturulan yerelden evrensele erişilebilirlik kültürünün yapılanlarla sınırlı kalmayıp hem takip edilip iyileştirilmesi hem de sonraki yıllarda izlenecek politikalar kapsamında oluşturulan yeni kültürlerle sürekliliğinin sağlanması

tartışmasız bu sürecin başarılı bir şekilde yönetilmesini sağlayacaktır.

Engellilik ve Erişilebilir Eğitim

Engellilik, hangi disiplinde nasıl tanımlanırsa tanımlansın, hangi engel türünü/türlerini ya da yetersizlikleri içine alırsa alsın, nerede ve nasıl yaşanır yaşınsın gündelik yaşamda sınırlılıkların olduğu bir dönemi ifade etmektedir. Yaşam alanının sınırlandığı bu dönem, engellilerin günlük aktivitelerini, hareket alanlarını ve sosyal ilişkilerini olduğu kadar etkileşimde oldukları çevreye katılımı da çeşitli düzeylerde sınırlandırmaktadır. Özellikle bağımsız hareket edebilmede kısıtlılıkları bulunanlar yaşam alanlarında engellendikleri için sağlığa, istihdama, sosyal ve kültürel yaşama ya da eğitime erişilebilirse katılım sağlayabilmektedir. Geçmişten günümüze erişilebilirliğin ortalama kullanıcı grup için sağlandığı yaşam çevresinde kanıksanan ve engelliler tarafından bir mücadele alanına dönüştürülen bu ortam, pandemi sürecinde hemen herkesi engelli hale getirmektedir. Dolayısıyla engellilik, bu süreçte insanlığın istese de planlayamayacağı büyüklükte bir organizasyonla sağlık açısından getirilen kısıtlamalar çerçevesinde neredeyse bütün insanları gündelik yaşama katılım açısından farklı şekillerde sınırlandırmakta ve insan deneyiminin bir parçası haline dönüşmektedir. Bu mücadele süreci hemen her ortamda erişilebilirlik üzerinden yürütülmektedir. Engellilik dönemlerinde gündelik yaşama uzaktan katılmaya çalışmak, gerektiğinde uzaktan/evde çalışma, siparişle alışveriş yapma, sosyal ve kültürel etkinliklere katılma, sergiler ve müzeler gezme, toplantılar yapma,

toplantılarda konuk ağırlamaya ya da konuk olma ve belki de daha önemlisi eğitim verme/alma erişilebilir ortamlarda sağlanmaktadır. Bu yüzden erişilebilirlik hem temel bir hak hem de diğer hakları kullanabilmenin bir aracı olarak toplumsal yaşamın tüm katmanlarına bağımsız olarak katılabilmenin temel koşuludur.

Eğitim, küresel ölçekte yaşanan pandemi sürecinin dünya genelinde olumsuzluklarının yansıdığı alanlardan biridir. Normale dönme sürecinin eski normal değil, yeni normal olarak tanımlanması eğitim konusunda da yeni eğitim ortamları ve yaklaşımlarını beraberinde getirmiştir. Özellikle eşitlik ve tam katılım kavramlarına odaklanan ülkemizde dâhil olduğu uluslararası eğitim politikaları ve bu sürecin önemli dokümanları yaygın bir şekilde “herkes için kaliteli bir yükseköğretim sağlanmasına, özellikle dezavantajlı ve yeterince temsil edilmeyen gruplara odaklanılmasına” (URL 1), “öğrenci destek hizmetlerinin az temsil edilen gruplara yönlendirilmesine” (URL 2), “dezavantajlı öğrenciler için uluslararası hareketlilik de dahil yükseköğretime giriş ve tamamlama olanaklarının genişletilmesine” (URL 3) odaklanmıştır.

Eğitim, engellilerle ilgili son yılların en önemli uluslararası dokümanı olan Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’de de ana maddeler arasında yer almış ve taraf devletlere “eğitim hakkını tanıma ve bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine alması ve ömür boyu öğrenim olanağı sağlaması” yükümlülüğü getirilmiştir (URL 4). Türkiye’nin de taraf olduğu sözleşme, eğitim ve diğer alanlarda engellilere yeni hakların tanınmasını değil, herkesin sahip olduğu hak ve özgürlüklerden yararlanır hale getirilmelerini sağlama hedefini de açıklamıştır. Böylece taraf devletler eğitimde engellenenlerin erişebilirliğini sağlama yükümlülüğü yanında özel önlemlerle evrensel tasarımı teşvik etmek, makul uyarlama ve en kısa zamanda diğer özel önlemlerin alınmasını sağlamak ve uygulamaları denetlemekle yükümlü kılınmıştır. (Çağlar 2012).

Anayasa ile güvence altına alınan ve bu yükümlülük çerçevesinde 2010 yılında yükseköğretimde engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak, akademik ortamı hazırlamak ve eğitim-öğretim süreçlerine katılımlarını sağlamak üzere YÖK bünyesinde “Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği” çıkarılmıştır. Yönetmelik kapsamında Engelli Öğrenci Komisyonu ve üniversiteler bünyesinde yürütülecek çalışmaların koordinasyonunu sağlamak üzere de Engelli Öğrenci Birimleri oluşturulmuştur. Engelli öğrenciler açısından 2010 yılını yeni bir başlangıç olarak kabul eden YÖK, 2018 yılından itibaren projelerini “Öğrenci Dostu Yeni YÖK” misyonu ile duyurmaya başlamış, birimler ise var olma nedenlerini her yıl Engelsiz Üniversite Çalıştaylarında tartışmaya

açmışlardır. Tartışmalar, ağırlıklı olarak eğitimin kapsayıcı olması ve engelli öğrencilerin eğitime tam katılımına odaklanmıştır. Çalıştay sonuçları YÖK ile paylaşarak üniversite eğitiminde karşılaşılan sorunlara dikkat çekilmiş ve iyileştirmeye yönelik kararların alınması sağlanmıştır. Buna karşın, 2020 Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı pandemi nedeniyle yapılamamış ve pandemi sürecinde özellikle uzaktan eğitime yönelik sorunlar da tartışılamamıştır.

Pandemi süreci, eğitimin her aşamasında olduğu gibi yükseköğretim kurumlarının da uzaktan eğitim-öğretim sürecine dâhil olma potansiyellerini, teknik altyapılarını, kapasite artırma reflekslerini, öğrenci ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitime hazır bulunurluklarını, eğitim-öğretim materyallerinin erişilebilirliğini, uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını test etme olanağı sunmuştur. Birçok eğitim platformu özellikle engelli öğrenciler açısından erişilemez ya da sınırlı düzeyde erişilebilir hizmet sunduğundan eğitime katılım konusunda yaşanan deneyimler, yükseköğretimde uzaktan eğitime yönelik geleceğin planlanması sürecini de hızlandırmıştır.

Uzaktan eğitime erişilebilirlik ve katılım, engelli öğrenciler açısından örgün eğitimden farklılaşan düzenlemeleri gerektirse de eğitim ortamının erişilebilirliği ve eğitime katılım, dersler ve ders materyallerinin erişilebilirliği ile öğrenci ve öğretim elemanlarının hazır bulunurluklarıyla ilgili başlıklar uzaktan eğitimde de önceliğini ve önemini korumaktadır. Yükseköğretim Kurulu Eğitim-Öğretim Daire Başkanlığının tüm üniversitelere gönderdiği 05 Mayıs 2020 tarihli ve "Uzaktan Öğretimde Engelli Öğrenciler" konulu yazı ve "Küresel Salgında Yeni Normalleşme Süreci rehberinde de Uzaktan Eğitimde Engelli Öğrenciler" başlığı altında yapılan değerlendirmeler bu öneme vurgu yapmaktadır. Bundan daha önemlisi, engelli öğrenciler için yükseköğretimde kapsayıcı eğitimi olanaklı kılan politikaların belirlenmesi, hayata geçirilmesi,

üniversitelerin teknolojik altyapı yatırımlarının artırılması ve engelli öğrencilerin eğitime yönelik yapılan çalışmaların denetlenmesidir.

Sonuç olarak, eğitimin kendisine erişim ve katılım konusunda genelleştirilen sorunlar ve çözümler şüphesiz geliştirilmesi gereken iyileştirme adımlarıdır. Buna karşın, kişiye özgü sorunlarla karşılaşmak ve onlara yönelik bireyselleştirilmiş/özelleştirilmiş çözümler geliştirmek üniversitelerin yeni öğretim modellerini tartışıp kurumsal planlamalar yaptığı bu dönemde geleceğin eğitim düşüncesinin engellilerle birlikte ve herkes için fikrine temellenmesi eğitimin kapsayıcı ve erişilebilir olmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

Çağlar, S. (2012). "Engellilerin Erişebilirlik Hakkı ve Türkiye'de Erişebilirlikleri", AÜHFD, 61 (II): 541-598

URL 1

<http://www.yok.gov.tr/web/uluslararası-iliskiler/budapeste-viyana-bildirgesi-2010>

URL 2

<http://www.yok.gov.tr/web/uluslararası-iliskiler/bukres-bildirgesi-2012>

URL 3

http://yok.gov.tr/documents/10279/15644851/erivan_bildirisi.pdf/8bd7dc00-3b15-4b7f-b0a2-b13d84918b43

URL 4 https://engelsiz.yok.gov.tr/DuyuruBelgeleri/engelsiz_egitim_calistayi_ve_engelsiz_universite_odul_toreni.pdf

ÖĞRENCİ ODAKLI EĞİTİMDE YENİ BİR DÖNEM ESTÜ ÖĞRENME VE ÖĞRETME GELİŞİMİ BİRİMİ

İhsan Tarık Çelik

Çağın öncüsü olma yolunda emin adımlarla ilerleyen Eskişehir Teknik Üniversitesi... Köklü geçmişinden aldığı güçle hızla hedeflerine doğru ilerliyor. Öğrenci odaklı eğitim anlayışını da bu yolda en önemli ilkelerinden bir tanesi. Öğrencilerini 21. yüzyıl yetkinliklerini ile donatılmış meslek profesyonelleri olarak mezun etmek hedefi ile yol alan ESTÜ, Öğrenme ve Öğretme Gelişimi Birimi ile fark yaratmaya hazırlanırken öğrenci odaklı eğitimde yeni bir dönem başlıyor. Öğrenme ve Öğretme Gelişimi Birimi'ni tüm yönleri ile Doç. Dr. Nuray Gedik, Dr. Öğr. Üyesi Engin Kapkın ve Öğr. Gör. Dr. Nazire Burçin Hamutoğlu ile konuştuk.

Öğrenme ve Öğretme Gelişimi Birimi'ni konuşmaya başlamadan önce sizleri yakından tanıyabilir miyiz?

Merhabalar, Dr. Öğr. Üyesi Ben Engin Kapkın. Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktayım.

Merhabalar, ben Doç. Dr. Nuray Gedik. Lisans ve lisansüstü eğitimimi Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri alanında tamamladım. Amerika'daki Purdue Üniversitesi'nde öğrenme teknolojileri ve mühendislik eğitimiye yönelik çalışmalarda

bulundum. Öğrenme ve öğretmede teknoloji kullanımı, öğretim tasarımı, karma ve mobil öğrenme konularında araştırmalar yürütmekteyim. Kendimi öğrenmeye merakı hiç bitmeyen ve “daha iyi nasıl öğretebilirim?” sorusuna yanıt arayan bir araştırmacı olarak tanımlayabilirim.

Herkese Merhaba, Ben Nazire Burçin Hamutoğlu. Öğrenme ve Öğretme Gelişimi Biriminde Öğr. Gör. Dr. olarak görev yapmaktayım. Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora alanındaki öğrenimimi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü’nde tamamladım. Akademik çalışmalarına eğitimde teknoloji entegrasyonu, öğretim tasarımı, dijital okuryazarlık, yaşamboyu öğrenme, toplam kalite, teknoloji bağımlılığı ve öğrenme-öğretme alanlarında devam etmekteyim.

ESTÜ Öğrenme ve Öğretme Gelişimi Birimi’nin kuruluş süreci tamamlandı mı?

Şu anda Birimiz yönergesinin nihai hali üzerinde çalışmaktayız. Ardından stratejik plan ve eylem planı yapıp faaliyetlerimizi sürdüreceğiz.

Birimin kuruluş amaçları arasında eğitim öğretimde kalite standartlarını sağlamak bulunmakta mıdır? Diğer amaç ve hedefler nelerdir?

Elbette. Birimde gerçekleştireceğimiz faaliyetler Üniversitemiz 2021-2025 Stratejik Planı ile uyumlu bir şekilde yapılandırılmaktadır. Eylem planlarımızı ilgili stratejik plana göre hazırlamaktayız. Bu noktada PUKÖ (Planla-Uygula-Kontrol Et-Önlem Al) döngüsü çerçevesinde çevrimlerimizi kapatmak hedeflerimiz arasında. Zaten bu olmazsa olmaz diye düşünüyoruz. Çünkü öğrenme-öğretme süreçlerinin kalite güvencesini sağlamak birimin isminden de anlaşıldığı gibi aslında gelişimin bir göstergesi. Birim olarak öğrenme ve öğretmenin gelişimine ilişkin gerçekleştireceğimiz faaliyetlerin planlı bir şekilde uygulanması, sonrasında elde edilen sonuçların değerlendirilmesi ve aksaklıkların iyileştirilerek ilerlenmesi önemlidir. Birim, Üniversitemizin vizyonu doğrultusunda, mesleki ve etik ilkeler çerçevesinde, öğrenme ve öğretme faaliyetlerini başta öğretim elemanlarımız ve öğrencilerimize yönelik pratik, akademik ve bireysel gelişimi destekleyen

hizmetlerin planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi, iyileştirilmesi ve sürdürülmesi ile ilgili süreçlerini kurgulamayı amaçlamaktadır.

ESTÜ Öğrenme ve Geliştirme Birimi’nin eğitim-öğretimde kalite sürecinin yürütülmesinde nasıl bir rolü vardır?

Bu çok önemli bir soru. Aslında kalite güvence sistemi öğretimin tasarlanmasından bağımsız olamayacağı gibi, öğrenme ve öğretmenin gelişiminden de bağımsız düşünülemez. Şöyle bir örneklendirmek gerekirse, ihtiyaç analizi sonucunda elde edilen “öğretim yetkinliğinin artırılması” ile ilgili gerçekleştirilecek faaliyetler kalite güvence sistemi ile ilgili PUKÖ döngüsünün “Planlama” basamağı ile ilişkili iken ADDIE (Analyze-Design-Development-Implementation-Evaluation) Öğretim Tasarımı Modelinde “Analiz” ve “Tasarım” basamağını karşılamaktadır. Her ikisinde de ihtiyaca yönelik gerçekleştirilecek faaliyetler kapsamında “kim için?”, “neler ve nasıl yapılacaktır?”, “yapılacak faaliyetler nasıl değerlendirilecek?” sorularına yanıt arama çabası söz konusudur. Bu çabalar planlanan faaliyetlerin geliştirilerek uygulanması, değerlendirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik faaliyetler ile devam etmektedir.

Öğrencilere yönelik ne tür uygulama planlarınız var? Elbette salgın sonrası için...

Bu Birim ihtiyaca göre şekillenmelere imkân veren bir birim olduğu kadar ihtiyaç hissederek de öğrencilere ulaşmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda öğrencilerin kendi yetkinliklerinden faydalanılması planlanmaktadır. Birim bünyesinde yuvarlak masa etkinlikleri olarak “öğreniyorum-öğretiyorum” etkinliği ile akran öğrenmesine yönelik bir yapılanmaya yer verilmesi planlanmaktadır. Ayrıca akademik aktivitelerin (örneğin, etkili sunu hazırlama teknikleri, etkili öğrenme stratejileri vb.) yanı sıra diğer birimler ile koordineli bir şekilde sosyal-psikolojik destek eğitimleri, kültürel ve sanatsal faaliyetler ile sportif faaliyetlerin iş birlikleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Böylelikle, öğrenmeyi sadece bilişsel olarak değil, sosyal, psikolojik, kültürel, sanatsal ve sportif yönden de desteklemek mümkün olacaktır.

Pandemi süreci ile birlikte uzaktan eğitimin hayatımıza yoğun bir biçimde dahil olduğu bu günlerde, ESTÜ Öğrenme ve Öğretme Gelişimi Birimi olarak uzaktan eğitim süreci ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Bu soru da hissedilen ve gözlemlenen ihtiyaca binaen birimin faaliyet alanını fazlasıyla ilgilendiren bir soru olmakla birlikte oldukça ehemmiyet arz etmektedir. Öyle ki, çevrimiçi öğrenmenin geçmişi her ne kadar dünyada çok daha eskilere dayansa da ülkemizde bu konu ile ilgili yapılan akademik çalışmaların geçmişi çok fazla değildir. Hatta ne yazık ki uzaktan eğitim ile ilgili yapılan ulusal çalışmalar ile alan yazında paralellik gösterdiği de söylenebilir. Durum böyle olunca, dünyada uzaktan eğitimin geçmişi 17. yüzyıla dayanmakta iken; ülkemizde uzaktan eğitim ile ilgili yapılan çalışmalar neredeyse harmanlanmış öğrenme ve canlı dersler ile ilgili yapılan çalışmalar ile benzer dönemlere denk gelmektedir. Buradan çıkan sonuç maalesef şu ki; kuramsal anlamda sindirmekte zorlandığımız bir alanda uygulamaya yönelik iyi niyetle bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Ancak yapılan faaliyetlerin pandeminin ortaya çıktığı ilk dönem uzaktan erişimden (emergency remote teaching) başka bir şey olmadığı gözlemledik. Şimdilerde planlama faaliyetlerine ağırlık vererek ikinci dönem faaliyetlerin yapıldığını görüyoruz. Ancak bunların etkililiğine ilişkin bir yorumda bulunmak için erken olduğunu düşünüyorum.

Ekibinizde kimler var?

Ekibimizde şu an için üç kişiyiz: Dr. Öğr. Üyesi Engin Kapkın, Öğr. Gör. Dr. Nazire Burçin Hamutoğlu ve Doç. Dr. Nuray Gedik.

Son olarak değerli hocalarım, Türk Eğitim Sistemini sadece 100 kelime ile anlatsanız, bizlerle neler paylaşırsınız?

Aslında İnsani Gelişim Endeksi Raporları eğitim parametresi açısından incelendiğinde başta gelen ülkeler olan Norveç, İsviçre, İrlanda, Avusturalya, Almanya bilgi, beceri ve yeterliliklere odaklanmaktadır. Ülkemizde de yapılan benzer bir planlama söz konusudur. Ancak bu durumun en az planlaması kadar uygulaması da önem arz etmektedir. Bu durum aslında yukarıda yöneltmiş olduğunuz kalite süreçleri ile ilgili sorulara ilişkin verdiğimiz cevaplara da dayanak oluşturmaktadır. İyi uygulama örnekleri olsa da; tasarlanan faaliyetler geliştirilerek uygulanmalı, uygulama sonuçları değerlendirilerek iyileştirmelerin yapılması hususunda daha imtina edilmesi gereklidir.

ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ESKİŞEHİR TECHNICAL UNIVERSITY

7 ARALIK

ULUSLARARASI SİVİL HAVACILIK GÜNÜ

Kutlu Olsun

7 Aralık Uluslararası Sivil Havacılık Günü Pandemi Uçakları Yere İndirdi: Gökyüzüne Geri Dönüşte Neler Yapılmalı?

Prof. Dr. Ender GEREDE

Hava taşımacılığı dünyayı hızlı bir şekilde birleştiren, zaman ve yer değiştirme faydası sağlayan, coğrafi sınırları ortadan kaldıran bir bakıma insanlık için zamanı yavaşlatan bir ulaşım seçeneğidir. Bu nedenle insanlık ve ülkeler için; ekonomik, sosyal, kültürel ve politik açıdan son derece önemli faydaları vardır. Cumhuriyetimizin kurucusu

Mustafa Kemal Atatürk'ün de yaklaşık 100 yıl öncesinde, bu durumu görüp ülkemiz için öz bir vizyon ifadesi ile durumu özetlediği gibi havacılık ülkelerin ekonomik, sosyo-kültürel ve askeri gelişimlerinde stratejik bir rol oynar. İstikbal 100 yıl öncesinde de şimdi de göklerde dir!

Öte yandan hava taşımacılığının bu faydalarından

yararlanabilmek için her şeyden önce sistemin emniyetli ve güvenli olması gerekir. Ters durumda hava taşımacılığına duyulan güven azalmakta, tercih edilmemekte ve maliyetler arttığı için yararından çok zararı olmaktadır.

Hava taşımacılığı, hızı ve mekânı mazdoğasıyla dünyanın en uluslararası faaliyetlerinden olagelmıştır. Dünyanın bir köşesindeki emniyet ve güvenlik tehlikesi dünyanın öbür ucundaki insanların zarar görmesine neden olabilir. Bu durumda tek bir ülke havacılığının değil tüm dünya havacılığının emniyetli ve güvenli bir şekilde gerçekleşmesi gerekir. İşte hava taşımacılığının sözü edilen faydaları, önemi, emniyet ve güvenlik gereklilikleri dikkate alınarak 7 Aralık 1944'te Birleşmiş Milletler tarafından Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı (International Civil Aviation Organization-ICAO) kurulmuştur. ICAO'nun işlevi, tüm sivil havacılık faaliyetlerini kapsayacak şekilde, uluslararası alanda standartlar geliştirip bunların uygulanmasını sağlayacak düzenlemeler getirmektir. Düzenlemelerin amacı havacılığın uluslararası alanda emniyetli, güvenli, etkin ve düzenli bir biçimde gelişebilmesidir. Kısacası ICAO, dünyanın şemsiye niteliğindeki üst düzenleyici ve denetleyici otoritesidir. Dünyanın havacılığındaki yeri ve önemi büyüktür. Türkiye de ICAO'nun kuruluş anlaşmasını imzalayan ülkelerden birisidir ve bu düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

Uluslararası Sivil Havacılık Günü ilk kez 7 Aralık 1994'te ICAO'nun 50. kuruluş yıldönümünde kutlanmıştır. 1996 yılında ise Birleşmiş Milletler Asamblesi 7 Aralık gününün tüm dünyada Uluslararası Sivil Havacılık Günü olarak kutlanmasını kabul etmiştir. Böylece 7 Aralık günü Birleşmiş Milletlerin resmi kutlama günleri arasına

girmiştir. Bu kutlamanın amacı dünya genelinde sivil havacılığın önemi ve ICAO'nun bu bağlamdaki rolü ile ilgili farkındalık yaratmaktır.

1996'dan 2014 yılına kadar Uluslararası Sivil Havacılık Günü için her yıl başka bir kutlama teması seçilmiştir. Amaç bu tema çerçevesinde dikkatleri havacılığın güncel ve önemli konularına çekmektir. 2014 yılından itibaren 5 yıllık zaman dilimlerini kapsayan temalar belirlenmiştir. Örneğin 2014 yılındaki tema "Küresel Havacılığın Gelişiminde İşbirliği: Şikago Anlaşmasının 70 Yılı" iken 2015-2018 yılları arasını kapsayan tema "Hiçbir Ülkenin Geride Kalmaması İçin Birlikte Çalışmak" olarak seçilmiştir. 2019 yılındaki kutlama teması ICAO'nun 75. Kuruluş yıl dönümüne atfen "Dünyayı 75 Yıldır Birleştiriyor Olmak" şeklinde belirlenmiştir. 2023 yılına kadar odaklanılan tema ise Küresel Havacılığın Gelişimi için İnovasyonu Geliştirmek" (Advancing Innovation for Global Aviation Development) şeklinde tercih edilmiştir. Bu kutlama temasının Üniversitemizin vizyonu bağlamında kullandığı motto ile paralellik göstermesi dikkat çekicidir: Gelecek İçin İnovasyon! (Innovation for Future!). Dünyadaki pek çok teknolojik sıçramanın havacılık ve uzay kapsamındaki Ar-Ge faaliyetlerinden kaynaklandığını dikkate alırsak bu kapsamdaki araştırma çabalarının insanlık için ne denli önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkacaktır. Üniversitemizin de inovasyon ve havacılık alanında oynayacağı önemli rol üzerindeki inancımız tamdır.

Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Dünya Sivil Havacılık Günü'nü öğrencileri ile birlikte 2006 yılından buyana çeşitli etkinlikler düzenleyerek kutlamaktadır. ICAO'nun 75. Kuruluş yıl dönümüne atfen 2019 yılındaki kutlama teması olan "Dünyayı 75 Yıldır Birleştiriyor Olmak" maalesef 2020 yılı için anlamını bulamamıştır. Havacılık son bir yıldır, COVID-19 küresel salgını nedeniyle, dünyayı birleştirememektedir. Küresel salgın maalesef dünya genelinde ekonomiyi ve havayolu trafiğini olumsuz yönde etkilemiştir. Üstelik olumsuz etkilerin devam edeceği öngörülmektedir. Sektörün 2019 yılındaki eski haline geri dönüşü de kuşkusuz zaman alacak ve bulunduğu eko-sisteme zarar verecektir. Bu sürecin en az zararla atlatılması ve geri dönüş süresinin kısaltılması ülkeler için son derece önemlidir.

Peki, gökyüzüne geri dönüşün türbülanssız ve yumuşak bir şekilde gerçekleşmesi için neler yapılmalıdır? Havacılığın 5 farklı faaliyet alanında eğitim veren ülkemizin ilk yükseköğretim kurumu olan Eskişehir Teknik Üniversitesi Havacılık ve Uzay

Bilimleri Fakültesi, 2020 yılındaki 7 Aralık Uluslararası Sivil Havacılık Günü'nde bu soruya cevap arayan bir panel düzenlemiştir. Kutlama etkinliğine Üniversitemizin Rektörü Sayın Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu, THY A.O. Uluslararası İlişkiler ve İttifaklar Başkanı Sayın Özlem Salihoğlu, İGA Operasyonlar Genel Müdür Yardımcısı Sayın Mehmet Büyükkaytan ve TroyAvi Consultants kurucu ortağı Sayın Dr. Emre Serpen panelist olarak katılmışlardır. Etkinlikte panelistler kıymetli bilgiler paylaşmış ve önemli değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Buna göre, aşı programlarının etkinliğine bağlı olarak, geri dönüşteki en iyimser senaryo 2023 yılı sonuna işaret ederken toparlanmanın büyük olasılıkla 2024 yılında gerçekleşmesi tahmin edilmektedir.

Panelistler havacılık öğrencilerinin fark yaratacak alanlara, özellikle yazılım ve dijitalleşmeye odaklanmalarını tavsiye etmişlerdir. Çünkü bulaş risklerini azaltmak ve yolcuların güvenliğini tekrar kazanmak için, havaalanlarından başlamak üzere, dijital seyahat uygulamalarının hızlı bir şekilde devreye gireceği vurgulanmıştır. Bu tespitler kuşkusuz üniversitemiz birimlerinin program çıktıları için değerli birer girdi durumundadır. Bu bağlamda ICAO'nun kutlama temalarında sürekli birlikte çalışmaya, eşgüdüm, işbirliğine ve inovasyona vurgu yapması da tesadüf değildir. Gelecekte Üniversitemiz öğretim elemanları ve öğrencilerinin havacılık bağlamında disiplinler arası birlikte çalışma etkinliğini artırması kaçınılmaz bir gereklilik olacaktır.

Bitirmek üzere olduğumuz yıl içindeki tüm olumsuzluklara rağmen 7 Aralık Uluslararası Sivil Havacılık Günü'nüz, Günümüz kutlu olsun. Havacılık ve hava taşımacılığı ışınlanma teknolojisi geliştirilinceye kadar önemini koruyacaktır.

Bir havacılık kenti Eskişehir'den selam ve sevgilerimle...

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ AŞI İLE İLGİLİ BİLMEDİKLERİMİZİ CEVAPLIYOR

*Dünya Sağlık Örgütü sayfasından birebir alıntıdır.
Çeviri: Eskişehir Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü

Aşı ve bağışıklık: Aşılama nedir?

Aşılama, insanları zararlı hastalıklara karşı, daha hastalığı kapmadan koruyan basit, güvenli ve etkin bir yöntemdir. Bazı enfeksiyonlara karşı direnç oluşturmak için insan vücudunun doğal savunma mekanizmasını kullanır ve bağışıklık sistemini güçlendirir.

Bağışıklık sistemi bir hastalığa maruz kaldığında antikor üretir; işte aşılar da bağışıklık sisteminin antikor üretmesini sağlar. Bununla birlikte, aşılar virüs veya bakteri gibi mikroorganizmaların yalnızca ölü veya zayıflatılmış

formlarını içerdiğinden, hastalığa neden olmaz veya insanları komplikasyon riskine maruz bırakmaz.

Pek çok aşı enjeksiyon yoluyla yapılırsa da bazıları ağız yoluyla veya buruna sprey sıkılarak da yapılır.

Aşılama neden önemlidir?

Aşılama, hastalıkları önlemek ve insanların hayatlarını kurtarmak için kullanılan her zamankinden de güvenli ve etkili bir yoldur. Günümüzde insanları difteri, tetanoz, boğmaca, influenza ve kızamık gibi en az 20 hastalığa

karşı koruyan aşılar vardır. Aşılandığımızda kendimizi korumakla kalmayız; aynı zamanda çevremizdekileri de korumuş oluruz. Bazı insanlara, özellikle de ciddi şekilde hasta olanlara belirli aşıları olmaması tavsiye edilir. Dolayısıyla, aşılanmak ve hastalığın yayılmasını azaltmaya yardımcı olmak, geri kalan bizlerin elindedir.

COVID-19 pandemisinde, aşılama kritik bir önem taşımaya devam etmektedir. Pandemi süreci çok sayıda çocuğun rutin diğer tür aşılarının yapılmasında azalmaya yol açmıştır. Bu durum, hastalık ve önlenebilen hastalıklardan kaynaklı ölüm sayılarında artışa neden olabilir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), COVID-19 nedeniyle karşılaşılan zorluklara rağmen, temel aşılama ve sağlık hizmetlerinin devam etmesi konusunda ülkeleri teşvik etmektedir.

Aşılar nasıl çalışır?

Aşılar, vücudumuzu hastalıklara karşı korumak için vücudumuzun doğal savunma mekanizmalarıyla birlikte çalışarak hastalığa yakalanma riskini azaltır. Aşılandığınızda, bağışıklık sistemimiz bu aşılama aşğıdakileri yaparak tepki verir:

- Virüs veya bakteri gibi işgalci mikroorganizmaları tanır.
 - Antikor üretir. Antikorlar, hastalıklarla savaşmak için bağışıklık sistemi tarafından doğal olarak üretilen proteinlerdir.
 - Hastalığı ve hastalıkla nasıl savaşacağını vücuda öğretir.
- Bu sayede, gelecekte söz konusu mikroorganizmaya

maruz kalmamız durumunda, bağışıklık sistemimiz biz hasta olmadan önce o mikroorganizmayı hızlıca yok edebilir.

Aşı, yukarıda saydığımız tüm bu sebeplerle, hastalığa sebep olmadan vücutta bağışıklık yanıtı üretmeyi sağlayan güvenli ve akıllıca bir yöntemdir.

Bağışıklık sistemlerimiz hatırlamaya programlıdır. Bir veya daha fazla aşı dozu aldığımızda, bir hastalığa karşı yıllarca, on yıllarca, hatta bir ömür boyu korunmuş oluruz. Aşıların bu derece etkili olmasının nedeni budur. Bir hastalığı, hastalığa yakalandıktan sonra tedavi etmektense, aşılar bizi hastalanmaktan en başta korur.

Aşılar bireyleri ve toplumları nasıl korur?

Aşılar, vücudun doğal savunma mekanizmalarını, yani bağışıklık sistemini, virus ve bakterileri tanıması ve onlarla savaşması için eğitir ve hazırlar. Vücut hastalığa sebep olan patojenlere aşılamadan sonra maruz kalırsa, bu patojenleri yok etmeye hazır olur ve bu durum da hastalığı önler.

Bir kişi herhangi bir hastalığa karşı aşılandığında, o kişinin enfeksiyon riski de azalmış olur. Bu da aşılanan insanların hastalığı başkalarına bulaştırma olasılığında da ciddi oranda azalma sağlar. Dolayısıyla, bir toplumda ne kadar çok kişi aşılanırsa, o kadar az kişi hastalığa karşı kırılgan olur ve patojenin bir kişiden bir başka kişiye geçme olasılığı azalır. Patojenin toplum içindeki frekansını azaltır, aşının hedef aldığı hastalık dışında başka ciddi sağlık sorunları

nedeniyle aşılanamayanları korur. “Sürü bağışıklığı” olarak adlandırılan süreç tam da budur.

“Sürü bağışıklığı” toplumun büyük çoğunluğu aşılandığında mümkün olur; çünkü bu sayede enfekte olabilecek insan sayısı azaldığından enfeksiyonun yayılması da güçleşir. Sürü bağışıklığı ancak ve ancak çok sayıda kişi aşılandığında işe yarar. Örneğin, tetanos başka insanlardan bulaşmayan, ortamdaki bakteriden kaynaklanan bir hastalıktır; dolayısıyla da aşı yoluyla bağışıklık kazanmamış kişiler, toplumun geri kalan çoğunluğu aşılanmış olsa bile hastalıktan korunamaz.

Neden aşı olmalıyım?

Aşı olmadan, kızamık, menenjit, zatürre, tetanos ve çocuk felci gibi ciddi hastalıklara ve sakatlıklara karşı risk altında oluruz. Bu hastalıkların çoğu, hayatı tehdit edecek seviyede olabilir. Dünya Sağlık Örgütü aşıların her yıl 2 ile 3 milyon arasında insanın hayatını kurtardığını tahmin ediyor.

Bazı hastalıklar artık pek yaygın olmasa da bu hastalıklara sebep olan virüsler dünyanın farklı bölgelerinde var olmaya devam ediyor. Günümüz dünyasında, bulaşıcı hastalıklar kolaylıkla sınırları geçerken korunmayan herkesi de enfekte edebiliyor.

Aşı olmanın iki temel sebebi, kendimizi ve etrafımızdaki insanları korumaktır. Çok küçük bebekler, ağır hastalar veya belirli alerjileri olan hastaları da içeren geniş bir yelpazede bireyler, aşının önleyebildiği hastalıklardan korunduklarından emin olmak için diğerlerinin aşı olmasına ihtiyaç duyuyorlar.

Aşılar hangi hastalıkları önler?

Aşılar, birçok farklı hastalığa karşı koruma sağlar. Bunlardan bazıları;

- Rahim ağzı kanseri
- Kolera
- Difteri
- Hepatit B
- Grip
- Japon ensefaliti
- Kızamık
- Menenjit
- Kabakulak
- Boğmaca
- Zatürre
- Çocuk felci
- Kuduz
- Rotavirüs
- Kızamıkçık (Rubella)
- Tetanos
- Tifo
- Suçiçeği
- Sarı humma

Ebola veya sıtmaya karşı koruyan aşılar da dahil diğer bazı aşılar, şu an için geliştirme veya pilot çalışma aşamasındadır. Ancak, bu aşılar yaygın bir şekilde küresel olarak kullanılabilir değildir.

Bu aşıların hepsine ülkemizde ihtiyaç duyulmayabilir. Bazıları yalnızca riskli bölgelere seyahat öncesi verilebilir veya yüksek risk altında çalışan insanlara verilebilir. Bizim ve ailemiz için hangi aşıların gerekli olduğunu öğrenmek için sağlık çalışanlarına danışmanın önemini unutmamız gerekiyor.

Kızım, İnsan Papillom Virüsü (HPV) aşısı olmalı mı?

Hemen hemen bütün rahim ağzı kanseri vakaları, cinsel yolla bulaşan HPV enfeksiyonuyla başlar. Eğer virüse maruz kalmadan önce yapılırsa, aşılama bu hastalığa karşı en iyi korumayı sağlar. Avustralya, Belçika, Almanya, Yeni Zelanda, İsveç, Birleşik Krallık ve ABD’de yürütülen araştırmalar, aşı olan genç kızlarda ve genç kadınlarda HPV enfeksiyonuna yakalanma oranının %90’a kadar azaldığını göstermektedir. Çalışmalar, HPV aşısının güvenli ve etkili olduğunu söylerken Dünya Sağlık Örgütü, 9-14 yaş aralığındaki kızların 2 doz aşı almalarını ve ilerleyen hayatlarında rahim ağzı kanseri taramasını tavsiye etmektedir.

Ne zaman aşı olmam (veya çocuğuma aşı yaptırmam) gerekir?

Aşılar bize hayatımız boyunca tüm yaşlarda, doğumdan çocukluk çağına, gençliğimizden yaşlılığımıza kadar koruma sağlar. Çoğu ülkede, sizin veya çocuğunuzun hangi aşıları olduğunu ve bir sonraki aşıların veya takviye dozların ne zaman olması gerektiğini size söyleyen bir aşı kartı verilir. Tüm bu aşıların eksiksiz olduğundan emin olmak önemlidir.

Eğer aşı olmayı geciktirirsek ve ciddi bir hastalığın çok yakınımıza geleceği güne kadar beklersek –örneğin bir salgın gibi– aşının işe yaraması veya tavsiye edilen tüm dozları almak için yeterli zamanımız olmayabilir.

Neden aşılama genç yaşta başlar?

Genç çocuklar günlük hayatlarında birçok farklı yerden veya kişiden hastalıklara maruz kalabilirler ve bu onları ciddi anlamda riske atabilir. DSÖ’nün önerdiği aşı çizelgesi, bebekleri ve genç çocukları olabildiğince erken korumak için düzenlenmiştir. Bebekler ve genç çocuklar, bağışıklık sistemleri henüz tamamen gelişmediği için hastalıklara karşı sıklıkla risk altındadırlar ve vücutları enfeksiyonla daha az mücadele edebilecek düzeydedir. Bu yüzden çocukların hastalıklara karşı önerilen zamanda aşı yaptırılması önem arz etmektedir.

Önerilen süre içerisinde çocuğuma aşı yaptırmadım. Aşı olmak için çok mu geç?

Birçok aşı için hiçbir zaman çok geç değildir. Kendimiz ve

çocuğumuz için gecikmiş aşılarımızı nasıl yaptıracağımız ile ilgili doktorumuzla görüşmemiz gerekmektedir. Kimler aşı olabilir?

Neredeyse herkes aşı olabilir. Ancak, bazı sağlık sebeplerinden ötürü, bazı insanlar belirli aşıları olmamalı veya olmadan önce beklemelidir. Bu sağlık sebepleri:

- Kronik hastalıklar ya da bağışıklık sistemini etkileyen tedaviler (örneğin kemoterapi);
- Çok nadir görülen ve aşı içeriklerine olan ciddi boyutta ve hayati tehlike yaratan alerjiler;
- Aşı olunan gün ortaya çıkan ciddi bir rahatsızlıktır.

Bu faktörler her bir aşı için farklılık gösterir. Eğer aşı olup olmamamız konusunda emin değilsek doktorumuzla görüşmemiz gerekir. Doktorumuz aşı olma konusunda bilinçli bir seçim yapmamıza yardımcı olacaktır.

Aşılar nasıl geliştirilir ve test edilir?

Yıllardır en çok kullanılan aşılar her yıl güvenli bir şekilde milyonlarca insana ulaşmaktadır. Tüm ilaçlar gibi, aşılar da bir ülkeye sunulmadan önce güvenilirliğinden emin olmak için kapsamlı ve titiz bir şekilde test edilmelidir. Deneysel bir aşı, hastalıkları önleme potansiyelini ve güvenilirliğini test etmek için öncelikle hayvanlara uygulanır.

- Birinci fazda, aşı güvenilirliğini test etmek, bir bağışıklık tepkisi ürettiğini doğrulamak ve doğru doza karar vermek için az sayıda gönüllüye uygulanır.
- İkinci fazda, bağışıklık tepkisi üretme gücünü değerlendirmeye devam etmek için, aşı herhangi bir yan etki oluşumuna karşı yakından gözlemlenen yüzlerce gönüllüye verilir. Bu fazda, hastalığın sonuçları mümkün

olan her an toplanır, ancak toplanan veriler aşının hastalık üzerindeki etkisini gösteren net bir sonuç elde etmek için yeterli sayıda olmaz. Bu fazda aşı olacak olan katılımcılar aynı özelliklere sahip olanlardan (cinsiyet ve yaş gibi) seçilir.

- Üçüncü fazda, aynı ikinci aşamadaki denemeler gibi, araştırma aşamasındaki aşı binlerce gönüllü arasından bazılarına uygulanırken bazılarına uygulanmaz. İki gruptan da toplanan veriler, aşının güvenilir ve hastalığa karşı koruyucu olup olmadığını incelemek üzere karşılaştırılır. Bir aşı ulusal aşı programına sunulmadan önce klinik deneylerin sonuçları elde edildiğinde, etkinliğinin gözden geçirilmesi, güvenilirliği, mevzuat ve halk sağlığı politikaları onayı için üretimi içeren bir dizi aşamadan geçer.

Aşının uygulanmaya başlamasıyla beraber, herhangi bir beklenmeyen yan etkiyi tespit etmek ve etkinliğini daha iyi değerlendirebilmek için daha yüksek sayıda katılımcılarla rutin kullanım çerçevesinde yakından inceleme devam eder. Böylelikle, en yüksek düzeyde koruyucu etki için aşının nasıl kullanılması gerektiğine dair değerlendirmeler sürer.

Aşı nedir?

Bir aşıdaki tüm maddeler aşının güvenli ve etkili olması bakımından önemli bir rol oynar. Bu maddelerden bazıları şunlardır:

- Antijen: Hastalığın vücut tarafından tanınması ve savaşılmaya için vücudu olası bir hastalanmaya karşı hazırlayan virüs ya da bakterinin ölmüş veya zayıflatılmış halidir.
- Adjuvanlar: Aşının etkinliğini artırarak bağışıklık

sistemini destekleyen yardımcı maddelerdir.

- Koruyucular:Aşının etkisini muhafaza etmesini sağlayan maddelerdir.
- Stabilizatörler: Aşırı saklama ve taşıma süresince koruyan maddelerdir.

Aşıların içindeki maddeler bu şekilde listelendiğinde bize yabancı görünebilse de bunların çoğu aslında vücudumuzda, doğada ve yediğimiz besinlerde doğal olarak bulunan içeriklerdir ve aşıların kendisiyle birlikte içeriğindeki tüm maddeler güvenilirlik açısından detaylıca test edilip gözlemlenmektedir.

Aşılar güvenli midir?

Aşılar güvenli olmakla birlikte kol ağrısı veya hafif ateş gibi önemsiz ve geçici yan etkiler yapabilmektedir. Daha ciddi yan etkilerin gerçekleşmesi olasıdır ancak bu durum oldukça nadir görülür.

Lisanslı her aşı kullanıma hazırlanmadan önce titizlikle birçoğamadan geçiştir ve kullanıma başlandıktan sonra da düzenli olarak incelenir. Araştırmacılar ayrıca, aşının sağlık için risk oluşturabilecek herhangi bir etkisi olup olmadığını farklı kaynaklardan düzenli olarak kontrol eder.

Şu unutulmamalıdır ki, aşı ile önlenebilen bir hastalık size aşıdan çok daha ciddi zararlar verebilir. Örneğin; tetanoz şiddetli ağrıya, kas spazmlarına (kazıklı humma) ve kan pıhtılaşmasına, kızamık ise ansefalite (beyin iltihabı) ve körlüğe sebebiyet verebilir. Aşı ile önlenebilen pek çok hastalık aşılama nede ni ile ölümle sonuçlanabilir.

Aşıların yan etkisi var mıdır?

Her ilaçta olduğu gibi aşılar da enjeksiyon yapılan bölgede orta derecede yüksek ateş, ağrı veya kızarıklık gibi hafif yan etkiler yapabilir. Bu gibi etkiler birkaç gün içerisinde kendiliğinden geçmektedir.

Ciddi veya uzun süreli yan etkiler ise oldukça nadir görülür. Aşılar nadir karşılaşılan olumsuz etkileri teşhis etmek amacıyla düzenli olarak takip edilmektedir.

Bir çocuğa tek seferde birden fazla aşı yapılabilir mi?

Bilimsel çalışmalar, aynı anda birkaç aşı yapmanın olumsuz bir etkisi olmadığını göstermektedir. Çocuklar, her gün bağışıklık sistemlerinin tepkisini tetikleyen birçok yabancı maddeye maruz kalmaktadır. Basit bir yemek yeme eylemi bile vücuda yeni mikropların girişine neden olur. Ayrıca, ağızda ve burunda çok sayıda bakteri yaşamaktadır. Kombine aşılama mümkün olduğunda (örn. Difteri, boğmaca ve tetanoz için), bu daha az enjeksiyon anlamına gelmektedir ve çocuk için rahatsızlığı azaltmaktadır. Ayrıca, potansiyel olarak ölümcül bir hastalığa yakalanma riskinden kaçınmak için çocuğunuzun doğru zamanda doğru aşırı aldığı anlamına da gelmektedir.

Aşılar ve otizm arasında bir bağlantı bulunmakta mıdır?

Aşılar ile otizm veya otistik bozukluklar arasında herhangi bir bağlantı olduğuna dair kanıt bulunmamaktadır. Bu,

çok büyük popülasyonlarda yürütülen birçok çalışmada kanıtlanmıştır.

Kızamık-kabakulak-kızamıkçık aşısı ve otizmin arasındaki olası bağlantı hakkındaki endişeleri dile getiren 1998 yılında yapılan çalışmanın daha sonra ciddi şekilde kusurlu ve düzmece olduğu ortaya çıkmıştır. Makale daha sonra onu yayınlayan dergi tarafından geri çekilmiş ve onu yayınlayan doktor tıbbi lisansını kaybetmiştir. Ne yazık ki, bu yayın bazı ülkelerde aşılama oranlarının düşmesine ve ardından bu hastalıkların salgınlarına yol açan bir korku yaratmıştır.

Hepimizin aşılar ve önledikleri hastalıklar hakkında yalnızca güvenilir, bilimsel bilgileri paylaşmak için adımlar attığımızdan emin olması gerekmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü aşı güvenliğini nasıl sağlamaktadır?

DSÖ, herkesin her yerde güvenli ve etkili aşılarla korunmasını sağlamak için çalışmaktadır. Bunu yapmak için, ülkelerin aşılar için sıkı güvenlik sistemleri oluşturmalarına yardımcı oluyoruz ve bunları düzenlemek için katı uluslararası standartları uyguluyoruz.

DSÖ uzmanları, dünyanın dört bir yanından bilim insanlarıyla birlikte, aşıların sürekli bir şekilde güvenli olduğundan emin olmak için sürekli denetleme yapmaktadır. Ayrıca, olası sorunların ortaya çıkması durumunda ülkelerin araştırmasına ve iletişim kurmasına yardımcı olmak için ortaklarla birlikte çalışıyoruz.

DSÖ'ye bildirilen beklenmedik yan etkiler, Küresel Aşı Güvenliği Danışma Komitesi adı verilen bağımsız bir uzmanlar grubu tarafından değerlendirilmektedir.

ESTÜ'DE KADININ ADI VAR

Kadınların kamusal alanda var olma mücadelesi eşit olarak insan haklarından ve vatandaşlık haklarından yararlanmaları mücadeleleri tarihi olarak 18. yüzyıl sonunda başlayıp, 20. yüzyılda hızlanarak gözle görülür sonuçlar vermiştir. Günümüzde insan haklarına ve kadın haklarına ilişkin belgelerde, kadınların erkeklerle eşit siyasal haklardan yararlanmaları öngörülürken, dünya devletlerinin büyük çoğunluğunun anayasalarında kadınların siyasal hakları güvence altına alınmıştır. İnsan hakları, devletlere sadece insan haklarını tanımak değil, aynı zamanda bu haklardan yararlanmayı sağlamak için gerekli düzenlemeleri yapma görevini de getirir.

Tanzimat döneminde başlayan ve Meşrutiyet döneminde ivme kazanan kadın hareketleri sayesinde Osmanlı kadını kadın hakları konusunda mücadeleler vermiş özellikle kurmuş oldukları kadın dernekleri ile bazı hak taleplerinde bulunmaya başlamıştır. Türk kadının ilk hak talepleri eğitim ve sosyal hayata katılım çerçevesinde şekillenirken kadınların hak talepleri zaman içinde siyasal

hak taleplerini de beraberinde getirmiştir. Cumhuriyet dönemine geldiğimizde ise bu siyasal hak talepleri 1930 yılında yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkının kazanılmasını getirirken, 5 Aralık 1934 tarihinde milletvekili seçme ve seçilme hakkına da sahip olmuştur. Demokrasi ve eşitliğin sağlanması konusunda siyasal katılımı sağlayacak olan siyasal haklar, ulu önder Mustafa Kemal Atatürk sayesinde Türk kadınına bir çok devlet kadınından bile önce tanınmıştır. 5 Aralık 1934'de Türkiye Cumhuriyetinde kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınırken, o dönemde Avrupa'daki bazı gelişmiş ülkelerde bile kadınların bu hakkı bulunmamaktadır. Seçme ve seçilme hakkına Fransa'da kadınlar 1944, İtalya'da 1945, Yunanistan'da 1952, Belçika'da 1960 ve İsviçre'de 1971 yılında kavuşmuşlardır. Doğuran, büyüten, üreten özetle eyleyen hem de hiç durmadan eyleyen Türk kadını siyasal alanda söylem alanına Fransa, Hırvatistan, Slovenya ve İtalya'dan 11 yıl, Romanya'dan 12 yıl, Bulgaristan'dan 13 yıl, Belçika'dan 14 yıl, İsviçre'den 36 yıl, Yunanistan'dan

15 yıl önce kavuşmuştur. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün en önemli devrimlerinden biri olan ve tüm dünya ülkelerinden önce Türk kadınına 'seçme ve seçilme hakkı' vererek kadınların önünü açtığı 1934 yılından bu yana her yılı 5 Aralık Kadın Hakları Günü olarak kutluyoruz.

Bilimin ve aydınlanmanın itici gücü olan üniversiteler ve Türk aydınlanmasının önder kadınlarının açtığı yolda hiç durmadan ilerleyen Türk bilim kadınlarının bugün başarısını tüm dünya konuşuyor. Canan Dağdeviren'den Bilge Demirköz'e, Covid-19 aşısı ile tüm dünyanın gündemine oturan Özlem Türeci'den Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi'nin 157 yıllık tarihinde ilk kez bir Türk kadını olarak giren İvet Bahar'a kadar pek çok bilim kadını bugün dünyanın geleceğini şekillendiriyor.

ESTÜ AKTİF bilimde ve toplumda kadını, söyleyen kadınları konuşmak için Eskişehir Teknik Üniversitesi bilim kadınlarının kapılarını çaldı. Söz şimdi kamusal alanda düşünen, üreten, söyleyen ESTÜ'lü bilim kadınlarında.

KADINLAR AKADEMİDE VAR'

Prof.Dr. Nezihe AYAS
Kimya Mühendisliği Bölümü

Tarih boyunca ve son yıllarda kadınlar, küresel yoksulluk, sağlık ve iklim değişikliği gibi dünyanın en acil sorunlarının ana yönlerini ele almada güçlü bir şekilde merkezi roller oynamayı amaçlamaktadır.

Kadınlar, sağlık, eğitim ve çevresel sürdürülebilirlik programlarını geliştirmek için sürekli bir çaba içindeler. Buna karşılık, bazı sosyal sorunların devam etmesine bağlı olarak kadınlar cinsiyet eşitliğini sağlamak için sayısız engelle karşı karşıyadır. Bu sorunlardan biri, kadınların ilerleme ve tüm potansiyellerini geliştirme yeteneklerini sistematik olarak engelleyen cinsiyet eşitsizliğidir. Bu bağlamda kadınlar şiddet, sosyal dışlanma, sömürü ve ayrımcılıktan sürekli olarak etkilenmektedir. Bilim, cinsiyet

eşitliği alanında bir istisna değildir ve bilim camiasında bulunan erkekler ve kadınlar arasında büyük bir eşitsizlik mevcut bulunmaktadır.

Bazı başarılı kadınların bilim deneyimlerinden bir şeyler öğrenerek, kadınların bu zorlukların üstesinden nasıl gelebileceklerinin yolu araştırılmaktadır. Farklı disiplinlerden kadın bilim liderlerinin bilim, eğitim, teknoloji ve yenilik açısından daha iyi bir ülke inşa etme çabalarını farklı yollarla birleştirmektedirler. Bilim camiasında cinsiyet eşitliğine ulaşmanın yeni yolları araştırılmaktadır. Bu

incelemenin birçok genç kadın bilim insanını kariyerlerine yatırımyapmayavenihayetindeölkemizinsosyalgelişimine yardımcı olmaya motive edeceklerdir.

Bilimsel araştırma sınırları bilmiyor ve farklı geçmişlere ve uzmanlık alanlarına sahip bilim insanlarını bir araya getirmektedir. Bilimsel toplulukta geçerli olan strateji, her bir katılımcının özelliklerine bakılmaksızın işbirlikçi bir şekilde çalışmaktır. Bize göre, bilimde yenilik yaratan ve bilimsel paradigmaları geliştirmeye yardımcı olan her türlü fikir ve kişisel bakış açısının bu birleşimidir. Bununla birlikte, cinsiyet çeşitliliği hala farklı bilimsel alanlarda sınırlıdır. UNESCO İstatistik Enstitüsü'ne (UIS) göre, kadınlar dünya çapındaki bilim araştırmacılarının sadece %28,8'ini temsil ediyor (UNESCO İstatistik Enstitüsü, 2017).

Türkiyede Kadın Bilim İnsanı Oranı Avrupa Birliği Ortalamasının Üstünde

'Dünya Bilimde kadın ve Kız Çocukları günü olan 11 Şubat'ta küresel ölçekte bilim alanında çalışan kadınların durumu ve kazanımları üzerinde duruluyor. 2017 Eurostat verilerine göre Avrupa Birliği ülkelerinde yaklaşık 18 milyon bilim insanı ve mühendisin %59'u erkek. Kadınların oranıysa sadece %41. Türkiye'de kadın bilim insanı oranı %44. AB ortalaması ise %41. Erkekler daha çok yüksek ve orta yükseklikte teknoloji üretiminde temsil ediliyor, bu alanlarda çalışan erkeklerin kadınlara oranı %83. Diğer hizmet sektörlerindeyse oran daha dengeli, %55 erkeğe karşın %45 kadın.

Bunun yanında 6 Avrupa ülkesinde kadın bilim insanı ve mühendisin sayısı erkeklerden daha fazla. Litvanya %57 kadın bilim insanı ve mühendis oranıyla Avrupa'da lider. Litvanya'yı Letonya ve Bulgaristan %53 ile, Portekiz %51 ve Danimarka %50 den fazla bilim alanında çalışan kadın oranıyla takip etmektedir. Kadın bilim insanı ve mühendis oranının en az olduğu Avrupa ülkeleri ise %25 ile Macaristan ve Lüksemburg, %29 ile Finlandiya ve %33 ile Almanya da oranın az olduğu ülkelerdendir. Türkiye'de ise mühendis ve bilim insanlarının yüzde 44'ü kadındır.

Evrensel raporlara göre değerlendirildiğinde, Türk kadınlarının yükseköğretim düzeyindeki eğitime ulaşma açısından yerinin, iyi bir konumda olmadığı gözlenmektedir. Buna karşılık akademik yaşamdaki varlıklarının en üst düzeyde olması ve kayda değer başarılarla sahip oldukları rahatlıkla söylenebilir. Bu da, eğitim alma şansına sahip olan Türk kadınlarının, bu şansı son derece akılcı bir biçimde değerlendirip, evrensel bilime katkı yapma konusunda iddialı olduklarını ortaya koymaktadır. Eğitime ulaşma oranının artmasıyla sağlanacak olan katkı, ülkenin her alanda kalkınmasına çok önemli hizmetler sağlayacaktır.

Türkiye kadın bilim insanlarında AB'yi geride bıraktı

Avrupa İstatistik Ofisi'nin yeni yayınladığı verilere göre, Türkiye'de araştırma, teknoloji, sağlık, mühendislik ve Ar-Ge alanlarında faaliyet gösteren bilim kadını oranı %45'e ulaşmıştır. %41'lik AB ortalamasının üstüne çıkan Türkiye,

Almanya, Fransa ve İngiltere'yi geçmiş durumda. Eurostat'ın yayınlamış olduğu 2017 verilerine göre, Türkiye, kadın bilim insanı ve mühendislerin oranında çoğu AB ülkesine göre daha iyi bir oranda olduğu bildirilmiştir. AB üyesi ülkelerde toplamda 7,1 milyon kadın bilim insanı ve mühendis bulunmaktadır.

Türk Kadınlarının Bilim ve Araştırmaya Aktif Katılımı

Avrupa Birliği'nin Lüksemburg'daki istatistik ofisi olan Eurostat'ın 11 Şubat 2019'da yayınladığı rakamlara göre, Türk kadınların bilim, araştırma ve geliştirme, teknoloji, mühendislik ve sağlık alanlarındaki aktif katılımı erkeklere oranla Avrupa Birliği'nden daha yüksek. Türk kadınlarının bu alanlardaki aktif katılım yüzdesi 2017 yılında yüzde 44,86 iken, AB ortalaması yüzde 40,54 olarak kaydedildi. 2017 yılında, Türkiye'deki yaklaşık 951.000 bilim insanı ve mühendisin yüzde 55'i erkek ve geri kalan yüzde 45'i kadınlardan oluşuyor. Daha önceki istatistiklere bakıldığında (2008'de yüzde 33,43 kadın ve 2016'da yüzde 44,79 kadın) ile 2017 verileri kıyaslandığında Türk kadınlarının son 10 yılda bilim ve teknoloji ile ilgili alanlarda aktif roller üstlenerek cinsiyet ayrımı oranını kapatmaya çalıştıkları gözlenmektedir. Benzer oranlar için Avrupa Birliği sonuçlarına bakılırsa; 2017 yılında, Avrupa Birliği'ndeki yaklaşık 18 milyon bilim insanı ve mühendisin yüzde 59'unun erkek ve yüzde 41'inin kadın olduğu görülmektedir.

Türkiye’de Kadın Bilim İnsanları

Bilimde olumlu ayrımcılık hükümeti politikası 1920’lerde başlamıştır. Kadınlar o zamandan beri üniversitelerde ders verme hakkını kazanmış ve o zamandan beri de üniversitelerde ders vermektedir. Toplumdaki genel tutum, akademinin kadınlar ve aile desteği için iyi bir meslek seçeneği olduğudur. Türkiye’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ün kadınlara akademide ve diğer sektörlerde erkekler ile eşit haklar verme çabaları ve Türkiye’deki ilk üniversitelere kız öğrencileri alma çabaları unutulmamalıdır.

İstanbul Teknik Üniversitesi’nin ilk kadın rektörü ve Avrupa Kadın Rektörler Derneği’nin şu anki başkanı olan Gülsün Sağlamer, Türkiye’nin bilim ve mühendislikle ilgili sektörlerdeki kadın sayısı açısından Avrupa Birliği’nin önünde olduğunu söylemiştir. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu günden bu yana kadınların teknik ve mühendislik alanlarında yer almasına önem verdiğini ve bu sayede Türk bilim kadınlarının aktif katılım oranının Avrupa’nın çok ötesinde çıktığını belirtmiştir. Yalnızca Türkiye’de değil, ABD ve diğer ülkelerdeki birçok iyi üniversitede Türk kadın öğrenci ve akademisyenlerin olduğunu bildirmiştir. Özyeğin Üniversitesi Rektörü olan Esra Gençtürk, Türkiye’deki kadın akademisyenlerin yüzdesinin 30 yıl öncesine göre yaklaşık yüzde 50 artarak yüzde 45 olduğunu belirtmiştir. Türk kadın akademisyenlerinin yüzdesindeki artışın Avrupa ülkelerinin ortalamasının üzerinde olduğu ve özellikle Türk kadın doktor öğretim üyesi ve araştırma görevlisi sayısının da diğer akademik pozisyonlardaki kadın akademisyen sayısına kıyasla daha fazla olduğunu açıklamıştır.

Hangi Alanlar Kadın Bilim İnsanları İçin Daha Cazip?

Kadınların neredeyse her alanda aktif olduğunu söyleyebiliriz. Kadınların nüfuz etmekte zorluk yaşadığı doğal bilimlerde bile, kadın öğretim üyesi sayısı %42,2’dir. Bu alandaki profesörlerin ise %23,8’i kadındır. Türk kadınlarının diğer ülkelerdeki meslektaşları gibi girmekte zorlandıkları görülen bir başka alan olarak görülen mühendislikte ise Türkiye’deki kadın öğretim üyesi sayısının yüzde 32,9 olduğu ve bu alandaki toplam

öğretim üyesi sayısının yüzde 18,3’ünün kadın olduğu bilinmektedir. Budurumu, Japonya ile karşılaştırdığımızda, Japon kadınlarının yalnızca yüzde 2,3’ünün mühendisliği kariyerleri için seçtiği görülmektedir. Türk kadın akademisyen oranının yüzde 45,6 ve kadın profesör oranının yüzde 33,7 olduğu tıp bilimleri de en çok tercih edilen ikinci alan olarak açıklanmıştır. Ardından, dil ve edebiyat, yüzde 39 ile Türk kadın profesörlerin en yüksek oranına sahip olan alan olmuştur ve bu, kadın profesörlerin oranının diğer kadın akademisyen kadrolarından daha yüksek olduğu tek alandır.

Gelişmek ve Geliştirmek İçin Neler Yapılmalı?

Kadın bilim insanı ve mühendis sayısında nispeten iyi durumda olmamıza rağmen, Türkiye’nin bu oranı daha da artırması için çalışmaya devam etmemiz gerekiyor. Bu konuda, Avrupa ülkeleri büyük adımlar atmakta iken, bizim olduğumuz yerde kalmamamız gerekiyor. Örneğin, Türkiye’de özellikle karar alma pozisyonlarındaki kadın sayısının çok düşük olduğu gerçeği var. Mesela, İsveç’te her iki rektörden birisi kadın iken, Türkiye’de bu rakam sadece yüzde 8’dir. Bu alandaki kadınların temsiliğini artırmaya yönelik tedbirlerin de alınması gerekmektedir.

Kaynaklar

- <https://www.enago.com.tr/academy/t-active-involvement-of-turkish-women-in-science-and-research/>
- <https://tr.sputniknews.com/bilim/201902121037618189-turkiye-kadin-bilim-insanlari-ab-geri-birakti/>
- <https://tr.euronews.com/2019/02/12/kadin-bilim-insani-oraninda-turkiye-bircok-avrupa-ulkesini-geride-birakti>

AKADEMİ’DE KADIN OLMAK VE KAMUSAL ALANDA SÖYLEYEN KADINLAR

Doç. Dr. Yeşim GÜÇBİLMEZ
Kimya Mühendisliği Bölümü

Kadın olmak sevecen, üretken ve sorumluluk sahip olmanın eş anlamlısıdır. Günümüzde kadınlar, yüzyıllardır olduğu gibi, aş, iş ve emek üreterek; aile kurup çocuk yetiştirerek; her tür meslekte erkek meslektaşları ile

toplumsal büyümeye katkı yaparak dünyayı güzelleştiren varlıklardır.

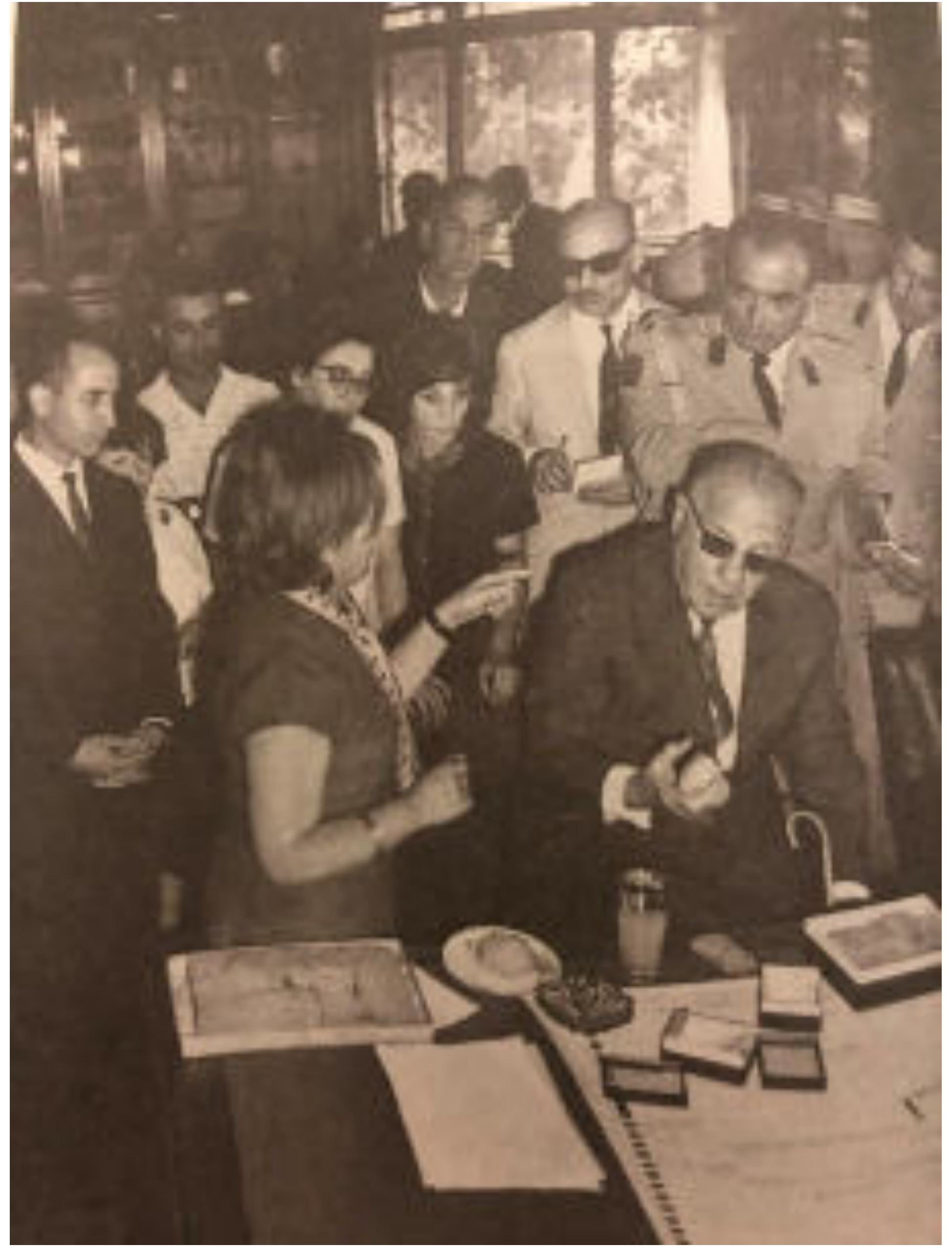
Türkiye’de akademide kadın olmak aslında pek çok ülkeye göre oldukça önemli bir şanstır. Mustafa Kemal Atatürk tarafından temelleri atılan ve günümüze kadar o sağlam temeller üstünde gelen modern cumhuriyetimiz, kurulduğu ilk andan itibaren toplumun ve özellikle kadının eğitimine, öz saygısına, kendini ve toplumu iyileştirme ve geliştirme hakkına en büyük kıymeti vererek tüm imkanları önüne sermiştir.

Günümüzde de, ülkemizde, akademideki her türlü olanaktan kadınlarımızın erkeklerle eşit yararlanma imkanı olması, ülkemiz açısından en önemli motivasyon kaynaklarından biridir olmaktadır; çünkü nüfusunun yarısının işgücüne katılmadığı ya da eşit katılamadığı bir toplum ileri gidemez.

Anne olma özellikleri ile daha hassas fiziksel yapıları, her ülkede olduğu gibi ülkemizde de kadınların, erkek meslektaşlarına oranla, akademik alanda daha çok fedakarlıklar yapmasına ve daha çok emek vermesine neden olmaktadır; ancak, işimizin araştırma, keşfetme ve öğrenciler yetiştirme gibi kutsal ve güzel yönleri tüm bu ekstra yorgunluklara değmektedir.

Akademide erkeğin yanında kadının eskiden süregeldiği gibi şimdi de olması, olmaya devam etmesi ve olacak olması ülkemizin muasır medeniyetler arasında yerini almasının en büyük teminatı olacaktır. Akademide kadınlar var oldukça, her bir öğrencimiz, hem modern teknoloji ve bilgi ile donatılacak, hem içinde yaşadığı toplumu, çevreyi ve dünyayı korumayı öğrenecek; hem de daha duyarlı ve empati sahibi bireyler olarak yaşadığı topluma katkı sağlayacaktır.

Problemler her zaman var olacaktır; ancak küçük yaşlardan itibaren kız çocuklarımıza bilimsel merak, birşeyler üretme ve keşfetmenin motivasyonu ve kendini ifade etme gibi temel değerler aşılabilirse; o öz güvenle yetişen genç kızlarımız ve kadınlarımız toplum içinde problemlerini en etkin şekilde ifade eden ve aynı problemler için çözüm de öneren, çözüm odaklı bireyler yani “kamusal alanda söyleyen kadınlar” olacaklardır. “Kadınların söz söylediği” ve çözüm önerdiği toplumlar ise kaçınılmaz olarak daha güzel yarınlara ilerleyecek ve her bir bireyi kendini en etkin şekilde gerçekleştirebilecektir.

AKADEMİDE KADIN

Doç.Dr. Ümmühan BAŞARAN FİLİK
Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü

Eskişehir Teknik Üniversitesi’nde rektörümüzün önerisiyle Bilimde Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi yapılandırma sürecinde yer almaktan ve bu konuyla ilgili kısa bir yazı yazmaktan büyük mutluluk duyduğumu öncelikle belirtmek isterim.

Bu kapsamda yapmış olduğum araştırmalarda ülkemizde kadın akademisyenlerin sayısının her geçen yıl artmakta (örneğin 1943 yılında %13.9 iken, 2019 yılında %44) olduğu ve akademik hayata girişte (Araş. Gör.) kadın ve erkek sayılarının yaklaşık aynı oranlarda olduğu görülmektedir. Öte yandan, akademik kariyer basamakları arttıkça kadınların erkeklere göre oranı azalmakta ve cinsiyet temelli bir eşitsizlik gösterdiği gözlemlenmektedir. Örneğin, akademik kadro yükselmelerinde (Prof. Dr.) kadın akademisyen sayısının yaklaşık %20 azalması dikkat çekicidir. Bu kapsamda, yapılan çalışmalarda kadınların akademide yüксеlebilmek için erkek meslektaşlarından daha fazla emek ve çaba harcamak zorunda oldukları görülmektedir.

Ülkemizde akademide kadın idareci istatistikleri incelediğinde, en üst kademe olan rektörlükte 202 üniversitenin sadece 14’ünün rektörünün kadın olduğu yani sadece %7 oranında kadın rektör olduğunu

göstermektedir. Benzer şekilde, tüm diğer idari kadrolarda kadın idareci oranları oldukça düşüktür (Rektör yardımcısı: 11.3%, Senato %2, Dekan %9, Dekan Yardımcısı: %27.6, Enstitü Müdürü %16.9, Bölüm Başkanı %22.7 ve Genel Sekreter: %10). Elektrik-Elektronik Müh. Bölümünde olmam dolayısıyla, çeşitli müh. alanı istatistiklerine baktığımda, Maden, Makine ve Elektrik-Elektronik Müh. Bölümlerine yerleşen toplam kadın öğrencilerin sayısı %13, %11 ve %19 iken, bu bölümlerdeki kadın akademisyenlerin sayısının ise sırasıyla %18, %12 ve %17 olduğu görülmektedir. Örneğin, Eskişehir Teknik Üniversitesinde Elektrik-Elektronik Müh. kurulduğu ilk yıllarda kadın öğretim üyesi bulunmamasına rağmen (Anadolu Üni.bağlı olarak kurulduğu ilk yıllarda), bugün 21 öğretim üyesinin 6'sı kadın olması dolayısıyla ülkemizdeki ortalama rakamın üstündedir. Üniversitemizdeki diğer kadın öğretim üyesi sayılarını net olarak bilmemekle birlikte Rektör Hocamızın kadın olması, beş Fakülteden ikisinin Dekanının kadın olması, Müh. Fak.'de yedi Bölüm Başkanı'ndan üçünün kadın olması vb. rakamlarla Türkiye ortalamasının üstünde olmamızın mutluluk verici olduğunu düşünüyorum.

Sonuç olarak, toplumların gelişmesi ve toplumlara öncülük etmesi açısından akademisyenler oldukça önemli rol üstlenmektedirler. Bu kapsamda, akademik kadro yükselmelerinde kadın akademisyen oranlarının düşük olması ve idareci sayısı olarak daha da düşük olmasının nedenlerinin mutlaka detaylı araştırılması ve üzerinde durulması gereken önemli bir konu olduğuna inanıyorum. Üniversitemizde henüz yeni kurulan 'Bilimde Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin' bu konulardaki sorunlara ışık tutacağına ve çözüm önerileri getirerek bu kapsamda önemli çalışmalar gerçekleştireceğine inanıyorum.

Kaynaklar

- Şentürk B., 'Çokuz Ama Yokuz: Türkiye'deki Akademisyen Kadınlar Üzerine Bir Analiz',
- Erzeybek B., Gökçearsan Çifci E. , 'Akademisyen Kadınların Toplumsal Cinsiyet Roller ve Evlilik Uyumu', 2018 Sosyal Çalışma Dergisi
- Umut Can Öztürk, 'Akademideki Topuk Sesleri: Cam Tavan Perspektifinde Göller Bölgesi Üniversitelerinin Betimsel Analizi', PESA International Journal of Social Studies, 2017

KALIPLARIN ÖTESİNE GEÇMEK

Öğr. Gör. Dr. Arzu ÇELEN ÖZER
Radyo ve Televizyon Teknolojisi Programı

"Dünyada Görmek İstediğin Değişimin Kendisi Ol"
Mahatma Gandhi

Cinsiyet; biyolojik cinsiyet (sex) ve toplumsal cinsiyet (gender) olarak iki farklı tanımlama ile açıklansa da birbirine bağlı bir yapılandırma içinde konumlandırılmaktadır. Kadın ve erkek cinsiyeti, doğuştan gelen biyolojik özelliklerin kazanımı kimlikler olarak bize tanımlanır. İnsanın doğumu ile başlayan kadın ya da dişi veya erkek ya da er cinsiyetinin kimlik kazanımı, toplumsal cinsiyet ile bütünleşerek bu iki cinse atfedilen davranış kalıpları ve roller doğrultusunda öğretilen, içselleştirilen ve yaşam boyu devam ettirilen bir süreçtir. İnsan özel bir durumu yoksa biyolojik etkenlerle bir cinsiyete bağlı olarak dünyaya gelir. İnsanın doğumuyla kazandığı cinsiyet seçim ve isteğe bağlı bir durum değil, biyolojik faktörlerin sonucu elde edilen bir kimliktir. Toplumsal cinsiyet ise, biyolojik cinsiyet kimliğinin yaşanılan toplumun kültürünün "kadınlık" ve "erkeklik" bağlamında cinsiyet kalıplarına atfettiği rollerin ve davranışların öğrenilip, içselleştirilmesi sürecidir. Cinsiyet; biyolojik anlamda kadın ve erkek arasındaki farklılıkları tanımlarken, toplumsal cinsiyet, sosyal ve kültürel değerlerle öğretilen, içselleştirilen cinsiyet dair kimliklerdir. Toplumsal cinsiyete dayalı roller ve davranışlar toplumların kültürel ve sosyal yapılarına dayalı olarak farklılıklar içerebilir. Toplumsal cinsiyet normları, rolleri ve davranışlarının öğrenilip, içselleştirilmesi ailede başlar. Okul, çevre, iş ortamı ve toplumsal etkileşimin olduğu her yapı içinde devam eder. Ataerkil toplumlarda bu içselleştirmenin koşulsuz kabulü ve toplumsal kimliğe atfedilen rol ve davranışların sürdürülmesi için ideolojik araç olarak kullanılabilecek her şey devreye sokulur ve her gün yeniden üretilerek topluma aktarılır. Toplumsal cinsiyetin sorgulanmasında ve tartışılmasında, kadın ve erkek kimliğine ait roller ve davranış kalıplarının başka bir seçenek söz konusu değilmiş ya da değişim yokmuş gibi sürekli yeniden üretilen yapısı vardır. Bu yapıyı sürekli olarak işleyen ve değişimin mümkün olmadığını söyleyen ideolojiyi yansıtan her şey bu anlamda tartışılmakta ve sorgulanmaktadır.

Toplumsal geniş kitlelerine aynı anda ulaşabilen ve etkileşim sağlayan, toplumsal alanda yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet olarak görülen kitle iletişim araçları yani medya da, toplumsal cinsiyetin içselleştirilip, devamlılığının sağlanmasında ideolojik bir araç işlevi gördüğü için eleştirilen kurumsal yapılar arasındadır. Ülkemizdemedyayadairyöneltileneleştirilerin başında da bu ideolojik işlev gelmektedir.

Medya, kadın ve erkek kimliklerine yönelik yaptığı ayırıştırıcı yayın formatlarıyla, toplumsal cinsiyete dayalı rol ve davranışların kabulü, içselleştirilmesi ve sürdürülmesine yönelik dizileriyle, reklamlarıyla haber ve programlarıyla ideolojik bir işlev gördüğü için eleştirilmektedir. Bu konuda yapılan pek çok araştırma; medyanın nasıl toplumsal cinsiyete dayalı rolleri ve davranış kalıplarını değişmesimümkün olmayankalıplarşeklinde sunduğunun örneklerini ortaya koymaktadır. Kadının medyada; anne ve eş olarak, cinsel bir nesne ve güzellik unsuru olarak, fiziksel güçsüzlüğünün ve çaresizliğinin sonucunda şiddet eyleminin hedefi olarak, dişilik özellikleri temelinde erkeğe bağımlı olarak sunulması, değişen toplumsal yapı içerisinde, değişmeyen toplumsal cinsiyet kalıpları olarak işlenmesi eleştirilmektedir. Oysaki İzmir, Efesli Yunan Filozof Heraklitos yüzyıl önce “Değişmeyen Tek Şey Değişimin Kendisidir” diyerek değişimin kaçınılmaz olduğunu vurgulamıştır. Dünya geçmişten günümüze büyük bir değişim geçirmiştir. Toplumsal yapı ve yaşam da bu değişime ayak uydurarak devam etmiştir. Toplumsal yapıya ve yaşama dair her şey değişmekte ve dönüşmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, davranışları ve kalıpları da bu değişime ayak uydurmak zorundadır. Kadın toplumsal yaşamın odağında erkekle bir arada değişimin ve dönüşümün içinde yer almakta ve kendine yüklenen toplumsal cinsiyet rollerinin ötesinde var olmaktadır. Her şeyin değiştiği bir düzende bu değişimin dışında kalmak, çatışma ve uyumsuzluk yaratacaktır. Toplumsal cinsiyete dayalı kadın ve erkek kimliklerine yüklenen roller, inançlar, tutum ve davranış kalıpları değişen dünya düzenine uyum sağlayacak biçimde yeniden şekillenmelidir. Değişimden kaçmak ya da yok saymak değişen dünya düzeninde çatışma ve sorun yaratacağı için bu değişim kadın ve erkeğin birlikte göstereceği çaba ve irade ile gerçekleşmelidir. Toplumsal cinsiyet kalıplarının ötesine geçmek ve değişime uyumlu rolleri yeniden eşitlikçi bir paylaşım ile belirlemek, değişen dünyaya ayak uydurmak, toplumsal refah ve mutluluğu bir arada yaşamak için gereklidir. Toplumsal cinsiyete dayalı kadın ve erkek kimliklerinin kalıpların ötesinde empati ve güç birliği ile yeniden şekillenmesinde, medya gibi geniş kitlelerle etkileşim içinde bulunan, toplumsal işlevi ve sorumluluğu olan kurumlara da görev düşmektedir. Toplumsal değişim ve gelişim medyanın da olumlu olarak etkileneceği bir süreç olacaktır. Kalıpların ötesine geçerek, kadın ve erkek toplumsal cinsiyet kimliklerinin empati ve güç birliği içinde yeniden şekillendiği eşitlikçi bir toplumsal yaşamın inancıyla “5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü”

kutlu olsun.

Araş. Gör. Gonca EREN

Spor Bilimleri Fakültesi- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü’nü geride bıraktık, ancak toplumun her kesiminden kadın ve erkeğin el ele vererek, bu anlamlı günü hep bir ağızdan türkü söyler gibi yaşatması ortak amacımız olmalıdır. Akademide ve kamusal alanda kadınlarımızın sesinin daha gür çıkması ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması adına farkındalık çalışmaları ile eylem planlarının önemi büyüktür. Bu doğrultuda, ESTÜ ailesi olarak sorumluluklarımızın bilinciyle ve yorulmadan yolumuza emin adımlarla devam edeceğiz.

Kadınların, hayatın her alanında daha cesur ve daha güçlü olduklarını bilerek yola çıktıkları günleri görmek arzusuyla ESTÜ AKTİF Eskişehir Teknik Üniversitesi’nin güçlü kadınlarının bilimde ve toplumsal yaşamda eşitlikçi, kapsayıcı düşüncelerine kapılarını açtı. Kadın için tercüme edilecek daha çok şey var diyerek sayfalarımızı çevirirken son olarak kamusal alanda kadın için değil, kadınca konuşan güçlü erkeklerden Cemal Hocamızın bizimle paylaştığı düşünceleri ile son noktayı koyuyoruz.

Öğr. Gör. Cemal Polat

Spor Bilimleri Fakültesi / Antrenörlük Eğitimi Bölümü

Her bireyin insanlığı ideal olarak, onun diğerleriyle ilişkisinde ifade bulur. İnsan, kadın- erkek demeksizin ancak başka insanlar aracılığıyla insanlığını bulur.

Kadın aşağılandığında, küçük düştüğünde, zulme uğradığında ya da emeği gasp edildiğinde insanlık zulme uğrar (Ubuntu).

Kadın insan onuruna yaraşır şekilde yaşasın ki insanlık yaşasın. Çünkü kadın hukuktur. Kadın adalettir. Kadın vicdandır. Kadın insandır. Kadın doğadır. Kadının hakkı yok sayılırsa insanlık yok sayılır. Yaşasın kadın hakları. Yaşasın insan hakları.

Dünya Kadın Hakları Günü vesilesiyle Sayın Kadın Rektörümüzün şahsında üniversitemizde çalışan tüm kadınların “Dünya Kadın Hakları Günü’nü kutlar, ülkemiz ve insanlığa büyük değerler katacağınıza olan inancımı belirtmek isterim.

Eski Uygarlıklardan Bugüne Işık, Arınma, Sağlık, Güzellik MÜGE NEBİOĞLU İLE ZEYTİNYAĞINA YOLCULUK

Dr. Öğretim Üyesi Başak Kalkan

Bütün ağaçların ilki kabul olarak edilen, efsanelerden kutsal kitaplara kadar yerini alan mucizevi bitki; zeytin ağacı. Oleaceae familyasından olan zeytinin etimolojik kökeni Yunanca elaia, Latince olea'dan gelir. Boyu 2-10 metre arasında değişen ancak 15-20 metreye kadar da çıkabilen bir ağaçtır. Ege Denizi'nde yer alan Santorini Adası'nda gerçekleştirilen arkeolojik çalışmalar 39 bin yıllık yabani zeytin yaprağı fosillerine, Kuzey Afrika'daki Sahra Bölgesi'nde gerçekleştirilen arkeolojik araştırmalar ise M.Ö 12 bin yılına ait zeytin ağacı bulgularına işaret

ediyor. Suriye sınırları içerisinde, zeytin meyvesinin tarımsal anlamda ilk kontrollü kullanımına ilişkin tarihi MÖ 6.000 yılına dayanan tarihi bilgilere rastlıyoruz. 2004 yılında, İsrail'in kuzeyindeki En Zippori bölgesindeki anayol çalışmaları esnasında bulunan M.Ö 5800'lerden kalma kil çanaklarda ise zeytinyağı tortusu olduğu tespit edilmiş. Bu bulgu sayesinde zeytinyağı üretimi tarihinin de 6-8 bin yıl öncesine uzandığı kesinlik kazanıyor. Zeytinyağı kültüründe Ege'nin karşı yakası Homeros'un Batı Medeniyeti'ndeki tartışmasız ağırlığından ötürü

merkeze yerleştirilse de Anadolu, zeytinyağı kültüründe de önemlidir. Zeytinyağını Antik Yunan'a atfeden tüm çalışmalar, Helen Medeniyeti'nin sadece Ege'nin karşı kıyısını değil Anadolu coğrafyasını da kapsadığını unuttur. Milet'in, Efes'in, Foça'nın, Klazomenai'nin (Urla), Erythrai'nin, Assos'un Anadolu'da olduğu ihmal edilir. Bir Sümer kent devleti olan Mari belgelerinde Halep şehrinden yapılan zeytinyağı ihracatı detaylı biçimde anlatılmaktadır. Zeytin ve zeytinyağı binlerce yıllık tarihinde doğanın bir parçasıyken zaman içinde kültürün bir parçası haline gelmiştir. Tevrat'ta Nuh tufanının ardından suların çekilip çekilmediğini anlamak için uçurulan güvercinin zeytin dalıyla dönmesi bir işaret sayılmış; "zeytin dalı" barışın sembolü olarak görülmüş, çok tanrılı dinlerde, dinsel törenlerin arınma ve kutsama işlemlerinin bir parçası olmuş ve zeytine özel bir önem atfedilmiştir. Kur'an ve İncil'de de zeytinden önemle bahsedilir. Tarihin her döneminde şifa kaynağı olan zeytinyağını konuşmak için bugün yaptığı tadımlar ve verdiği eğitimler ile ünü İtalya'dan güney Afrika'ya kadar uzanan zeytinyağı tadımcısı Gıda Mühendisi Müge Nebioğlu'nun kapısını ESTÜ Aktif okurları için açıyoruz.

Öncelikle Müge Hanım sizi yakından tanıyabilir miyiz?

13 Mart 1981 Eskişehir doğumluyum. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimimi Eskişehir'de tamamladım. Üniversite eğitimimi ve yüksek lisans derecemi Uludağ Üniversitesi Gıda Mühendisliği Bölümü'nde tamamladım. Doktora eğitimime Ege Üniversitesi'nde devam etmekteyim. Evli ve 3 çocuk annesiyim. 2007 yılında yağ teknolojisi çalışmaya başlamam ile birlikte zeytinyağı duyusal analizi

ile tanıştım. İtalya'da bulunan ilk ve tek uluslararası Zeytinyağı Duyusal Eğitim Okulu olan ONAÖO'nun Türkiye'de düzenlenen derslerine katıldıktan sonra eğitimlerime İtalya'da devam ettim. 2013 yılına kadar süren uzun eğitim sürecinden sonra İtalya'nın ilk yabancı profesyonel zeytinyağı tadımcısı olarak mezun oldum. Daha sonra ONAÖO'da eğitmen olarak görev almaya başladım. Halen bu görevime devam ediyorum. 2015 yılında Milano'da düzenlenen zeytinyağı tadımcıları yarışmasında Dünya 2.ligi ile ödüllendirildim. Avrupa'da birçok ülkede, Afrika'da Tunus, Fas, Cape Town'da çeşitli eğitimler verdim. Birçok uluslararası zeytinyağı yarışmalarında moderatör ve panelist, jüri üyesi olarak yer almaya devam ediyorum.

Zeytin diyerek başlayalım isterseniz, Türkiye zeytin üretiminde hangi konumda, bu konuda dünyada başı çeken ülkeler hangileri?

Dünya zeytinyağı üretiminde bir numara, İspanya liderliği almış durumda. Sırasıyla İtalya, Yunanistan ve Türkiye izlemekte. Sofralık zeytin üretiminde ise lider ülke Türkiye. Tüm dünyada Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler iklimleri gereği zeytin üretimine en elverişli topraklara sahiptir. 9,8 milyon hektarlık alanla dünya zeytin üretim alanının %95'i Akdeniz'in çevresindeki ülkelere toplanmış durumda. Yaklaşık 13 milyon ton olan dünya zeytin üretiminin %86'sı 6 tipik Akdeniz ülkesinde yetişiyor. Üretimin %26'sı İspanya, %23'ü İtalya, %15'i Yunanistan, %9'u Türkiye, %8'i Tunus ve %5'i Fas tarafından gerçekleştiriliyor. Geriye kalan kısmı Latin Amerika ülkeleri, Avustralya, Çin ve Akdeniz iklimine sahip ülkeler.

Sofralık zeytin ile yağlık zeytin birbirinden farklı mı?

Aslında ikisi farklı zeytin değil ancak zeytinin meyve olduğunu düşünürsek farklı çeşitleri var. Ülkemizde 97 çeşit zeytin var. Çeşitlerin yağ içerikleri farklılık göstermekte ancak tüm zeytinler istenirse yağ için kullanılabilir. Sofralık kullanılanlarda farklı özellikler aranmaktadır.

Sofralarımızın vazgeçilmezi ve sağlıklı yağlar listesinde ilk sırada yer alan yağ zeytinyağı. Zeytinyağı nasıl bir yağdır ve neden zeytinyağı tüketmeliyiz?

Öncelikle zeytinyağının en büyük özelliği tekli doymamış yağ içermesidir. Bu özelliği kalp- damar sağlığı ve iyi huylu kolesterol için çok önemlidir. Diğer bir önemi içerdiği ve doğal olarak sentezlediği biofenollerdir. Biofenoller antioksidan özellik taşıyarak vücutta hücrelerin yenilenmesi ve bağışıklık sistemini güçlendirici etki yapmaktadırlar. Ancak bu özellikler için zeytinyağının kusursuz olması yani zeytinyağının toplanmasından işlenmesine ve depolanmasına kadar dikkat edilmesi gerekir.

Zeytinyağı alırken dikkat etmemiz gerekenler neler? Bazı yağlar bazı damak tatlarına çok ağır gelebiliyor. Doğru yağ hangisi, renk, koku ayırt edici bir özellik mi?

Aslında zeytinyağı ağır değildir! Ancak yanlış işleme ve depolama yöntemleri sebebi ile zeytinyağı kusurlu olarak satışa sunulmaktadır. Esasen bu tür kusurlu yağlar natürel sızma sınıfına girmemektedir. Yağın kusurunu koklayarak ve tadarak ayırt etmek mümkündür. Kusurlu yağlar ısındığında kokusu da artacağından kötü ağır bir koku oluşur ve insanlar bunu maalesef zeytinyağı kokusu zannederler ve 'zeytinyağı bize ağır geliyor' derler. Halbuki iyi bir zeytinyağı taze kesilmiş ot, yeşil erik, taze baharatlar gibi güzel ve iştah açıcı kokar ve hiç ağır gelmez. Bazı zeytinyağları acı ve yakıcı gelebilir. Bu yağın bozulduğunu göstermez. Aksine bazı çeşitlerine göre değişkenlik gösterir ve polifenol miktarı ne kadar yüksekse o kadar acı ve yakıcı olabilir. Zeytinyağında renk konusuna gelince, renk bir kalite kriteri değildir.

Bir de son yıllarda çok moda bir kavram soğuk sıkım, internetten yağlık bir ürün alırken ilk dikkatimizi çeken soğuk sıkım ibaresi. Soğuk sıkım nedir, diğer sıkım türlerine göre avantajı nedir? Bu konuda da hileler var mı?

Zeytinyağının soğuk sıkım olması ile şunu ifade ediyoruz; zeytinhamuryoğrulması sıcaklığı max. 27 derecedir. Böylece içindeki uçucu olan polifenolleri daha çok barındırıyor ve hamur sıcaklığı yükselmediği için yanmadan yağının alınması sağlanıyor. Tabii ki zeytinyağı tağışışe çok açıktır ve her soğuk sıkım ibaresi maalesef doğru değildir. Bunu anlamak ancak duyusal analiz ile mümkündür.

Müge Hanım ilgimizi en çok çeken konulardan biri de zeytinyağı tadımı konusunda sadece Türkiye’de değil, sınır ötesine geçen bir ününüzün olması. Zeytinyağı tadımı ve tadımcısı olmak bu konunun püf noktaları neler? Zeytinyağı tadımı nasıl yapılır?

Zeytinyağı tadımı eğitimi çok uzun bir süreçtir. Ben ülkemizdeki ilk uluslararası profesyonel tadımcıyım. Hala yılda bir kez İtalya’da eğitim almaya devam ediyorum. Duyusal hafıza çok fazla tekrar istiyor. Basitçe tadımı anlatmak gerekirse; öncelikle küçük bir bardağa 10 ml kadar yağ koyup koklayın, eğer zeytinyağınız taze kesilmiş ot kokuyorsa yağınız kusursuzdur.

Zeytinyağı tadım testine göre nasıl sınıflandırılıyor?

Zeytinyağı meyvemsiliği var ise ve kusursuz ise naturel sızma olarak sınıflandırılır. Aksi takdirde kusurun şiddetine göre naturel birinci ve rafinajlık olarak değerlendirilir. Sıralamadan da anlaşılacağı üzere "Natürel Sızma Zeytinyağı" (Extra Virgin Olive Oil) en üstün kaliteli olan zeytinyağıdır. Duyusal olarak da kusursuz ve meyvemsiliğinin 0'dan yüksek olması şarttır. "Natürel Birinci"nin (Virgin Olive Oil) ise pek çok kimyasal ölçütün yanında duyusal olarak hafif kusurlu ve meyvemsiliğinin 0'dan yüksek olması şarttır. Rafinajlık Zeytinyağının (Lampante Olive Oil) serbest yağ asitliği 3,0'ten yüksektir ve diğer kimyasal değerlerine de bakılmaz; duyusal olarak da kusurludur.

Pandemi öncesi Yağız İzgül ile çok güzel projelere imza attınız, önümüzdeki günler için televizyon için farklı projeler var mı?

Çeşitli workshop ve eğitimler ile toplumu zeytinyağı tüketimikonusundabilinçlendirmeyivedoğruzeytinyağını anlatmaya çalışıyoruz. Yakın zaman için de bir kitap projemiz var.

Son olarak Eskişehir Teknik Üniversitesi öğrencileri ve ESTÜ Aktif okurlarının en çok merak ettiği konulardan biri zeytinyağı tadımcılığı ve mühendislik eğitimi. Bir gıda mühendisi olarak mühendislik eğitiminin zeytinyağı tadımcılığında size sunduğu avantajlar neler?

Zeytinyağı aslen bir sosyal konu. Hemen herkesin konu hakkında fikri var. Her ne kadar duyuşsal analizi son üründe yapıyorsak da zeytinyağı öncelikle bir üretim sonucu elde ettiğimiz bir ürün ve işleme teknolojisi ile en iyi yağı elde ediyoruz. Dolayısıyla mühendislik bilgilerimiz öncelikle üretim sırasında çok önemli bir konu haline geliyor. Ayrıca analitik düşünce ile duyuşsal öğreniler ve becerilerin artırılıp desteklenmesi gerekiyor ve sonuç hep istatistiksel değerlendiriliyor.

SIRA DIŞI BİR TİYATRO SUI GENERİS VE ENGELSİZ SANAT

Dr. Öğretim Üyesi Başak Kalkan

Sanat, insanoğlunasınırların, duvarların arasına sıkışmadan kendini ifade etme gücü veren, özgürleştirici bir alan. İşte tam da bu noktada o çarpıcı soru yüzümüze bir tokat gibi yapışırken her Aralık ayında engelli yüreğimizi, engelli belleğimizi yeniden okumaya başlıyoruz. Sanatın tüm özgürleştirici, engelleri ve kısıtlamaları kaldırıcı evrensel kimliği ile erişimine açık olmayan engelleyici sanatsal üretim anlayışının zıtlığına sıkışıp kalıyoruz.

Bireylerin sağlık, yaş, cinsiyet gibi karakteristiklerinin aslında tamamen biyolojik olarak değil sosyolojik okumalarla anlaşılabilirliğini unutmadan, bir öğrenci tiyatro topluluğu olarak başladıkları sanat yaşamlarını

bu yıl Türkiye Engelsiz Sanat Birliği tarafından 6'ncısı düzenlenen Engelsiz Sanat Ödülleri töreninde "Farkındalık Yaratan Tiyatro Topluluğu" ödülü ile taçlandıran Sui Generis Tiyatro Topluluğu'nu ve topluluğun kurucusu Av. Hüseyin Akçar'ı konuk ediyoruz.

Hüseyin Bey tiyarodan engelsiz sanata kadar keyifli bir sohbe başlamadan önce ESTÜ Aktif okurları için sizi yakından tanıyabilir miyiz?

18 Nisan 1988 tarihinde Burdur'da doğdum. İlkokul, ortaokul ve liseyi burada tamamladım. 2011 yılında

Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden üçüncülükle mezun oldum. 2013-2014 eğitim öğretim dönemini Polonya'da eğitim görerek geçirdim. 2002 yılından bu yana Halk Dansları ile ilgileniyorum. Birçok halk dansları topluluğunda otantik–düzenlemestillerinde dansçı olarak oynadım. Milli Eğitime bağlı okullarda dans ekiplerinin yarışmaya hazırlanmasında koreograf olarak görev yaptım. 2005 yılında Taner Ezgü ve ekibinden profesyonel olarak eğitim aldım. 2007 yılında Anadolu Üniversitesi Halk Bilim Araştırmaları Merkezi Halk Dansları Topluluğu'na profesyonel dansçı olarak seçildim. Portekiz, Hollanda, İtalya, Belçika ülkelerinde Türkiye'yi ekip arkadaşlarıyla birlikte dansçı olarak temsil ettim. Halen bu birimde dansçı olarak faaliyetlerime devam etmekteyim. 2009 yılında Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde 'Sui Generis' Tiyatro'yu kurdum. On bir senedir faaliyet gösteren bu toplulukta yönetici ve oyuncu olarak çalıştım. Birden fazla oyunun hayata geçirilmesinde yönetmen yardımcısı ve koreograf olarak görev yaptım. 2011 yılında Eskişehir Barosu Gençlik Meclisi İdare Heyeti üyesi olarak seçildim. İki yıl bu görevi üst üste gerçekleştirdikten sonra aynı kurumun başına başkan olarak seçildim. Eskişehir Barosu Gençlik Meclisi Başkanı olarak iki yıl üst üste başkanlık yaptım. Eskişehir Odunpazarı Belediyesi Tiyatro Müdürlüğü'nün kurulmasında kurucu rolü üstlendim. Bu kurumda iki yıl üst üste hem idarecilik hem de oyunculuk yaptım. Sivil Toplumlar içerisinde yönetici olarak görevlerim oldu. Şu anda Eskişehir Toplum ve Sanat Derneği Başkan Yardımcılığı görevini sürdürmekteyim. Aynı zamanda Eskişehir Barosu Yönetim Kurulu üyesi

olarak baroda görev yapıyorum. Aynı zamanda Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde misafir öğretim elemanı olarak 'Doktor ve Hasta İletişiminde Beden Dili ve Diksiyonun Gücü' adlı dersi yürütüyorum. Evliyim ve 'Azra' nın babasıyım.

"Tiyatro, insana özgüveni, başarılı olmanın ne demek olduğunu gösterir. İnsanın aynasıdır aslında Tiyatro."

Sui Generis, bir öğrenci tiyatro topluluğu olarak başladı. Tiyatronun öğrenim hayatınıza kazandırdıkları neler oldu?

2009 yılında hayatın hukuku ile uğraşacak olan biz hukukçular, sahnede de hayatın gerçeklerini göstereyim istedik ve SUI GENERIS Tiyatro'yu oluşturduk. Benim için çok önemli bir projeydi. Arkadaşlarıma bu projeden bahsettiğimde beni yalnız bırakmadılar. Hukuk Fakültesi çatısında hazırlıklarımızı tamamladık ve tiyatromuzu oluşturduk. Tabi ilk önce insanlar, acaba nasıl olacak diye merakla beklediler. Fakat çıkan işleri gördükçe tiyatromuz sahiplenildi. Birden fazla büyük işe imza attı ve tüm Türkiye'de tanınır bir grup haline dönüştü. Hukuk Fakültesi ile tiyatronun arasındaki bağı çok güçlü görürüm. Aslında sadece Hukukla değil bütün alanlarla öyledir. Tiyatro, insana özgüveni, başarılı olmanın ne demek olduğunu gösterir. İnsanın aynasıdır aslında Tiyatro. Bende kendimizi daha rahat görmek ve sanattan uzak kalmamak için 2009 yılında o dönemin Hukuk Fakültesi Dekanı Sayın Hocam Prof. Dr. Nüvit Gerek'e bu durumu açtım. Sonradan bana tezimde danışmanlık yapan Değerli Hocamın, bana ve grubumdaki arkadaşlara inancı ile bu proje hayata geçmiş oldu. Eğitim yaşantımın içerisinde tiyatronun bana öğrettiklerini saygıyla karşılamışımıdır. İnsanlarla iç içe olan bir alanda yani hukukta, insanlara ve olaylara bakış açımı zenginleştirmiştir.

Türkiye'de tiyatroyu ve tiyatro izleyicisini nasıl tanımlarsınız?

Son zamana kadar tiyatro ile ülkemizde güzel şeyler söylenebilirdi. Ancak bu pandemi dönemi için maalesef. Pandemi döneminde bütün sektörler zarar gördü. Ancak sanatın bütün alanları tamamen son buldu. Sanat emekçileri işlerini yapamaz hale geldi. Bundan dolayı üzüntü içerisindeyim. Birden fazla oyuncu , müzisyen işsiz kaldı. Tiyatro salonları kira ödeyemedikleri için kapanmak zorunda kaldı. Her sene Ekim ayında açtığımız sahnelerimiz şu anda kapalı. Ve bir dönem daha kapalı kalacağı benziyor. Pandemi başlamadan önce tiyatroya ilginin çok iyi olduğunu söyleyebilirim. Birbirinden başarılı grupların oyunları ile sahneler tıka basa doluydu. Tiyatro iç içe olmayı gerektiren bir sanat dalı. Oyuncusu ile seyircisiyle baştan aşağı bir disiplin. Bu disiplinin halk nezdinde karşılığını bulduğunu düşünenlerdenim. Bu konuda başarılı şehir tiyatrolarımızın emeği çok büyük. Aynı zamanda üniversitelerimizin tiyatroları ve devlet tiyatrolarının başarılı kadrosu ve prensipleri halka iyi

anlatılıyor. Umarım pandemiden sonra da bu süreç aynı şekilde devam eder. Öncelikle şu pandemi sürecini atlatmamız ve bu süreçte sanatçılarımıza destek olmayı öğrenmemiz gerekiyor. Dayanışmanın ruhunu artırmamız gerekiyor.

“Dizi sektörünün tiyatroyu olumsuz etkilediğini düşünmüyorum. Aksine tiyatronun değerini ortaya çıkarıyor.”

Son dönemde toplumu etkisi altına alan dizi sektörü tiyatroyu nasıl etkiliyor sizce, görsel Show üzerine kurulu televizyon dünyası insanların görsel kalite algısını değiştiriyor mu sizce?

Televizyon izlemeyi maalesef sevmem. İzlediğimde pek söylenemezden. Tabii ki başarılı işler var. Ancak arayacağım bir duvarın girmesi bütün samimiyeti öldürüyor. Sıcaklık ortadan gidiyor. Büyük düzden tiyatroya yer ayrı. Sıcak, samimi ve canlılık tiyatroya olmazsa olmaz. Televizyon bana göre bir atıştırmalık. Doyurucu değil. Mecbur kaldıkça açılan bir oyuncak. Bu yüzden dizi sektörünün tiyatroyu olumsuz etkilediğini düşünmüyorum. Aksine tiyatroya değerini ortaya çıkarıyor. Ama bunu söyleyebilmek için hem diziyi izleme hem de tiyatroya gitmek gerekiyor. O zaman fark ortaya çıkıyor. Sadece televizyonu izlerseniz, kalite anlayışınız tek bir pencereye düşer. Ama görsel sanatları canlı canlı izlerseniz o zaman kalite yelpazeniz genişler. Televizyon tembelliği bize öğrettiği için uzak durmamız gerektiğini düşünenlerdenim.

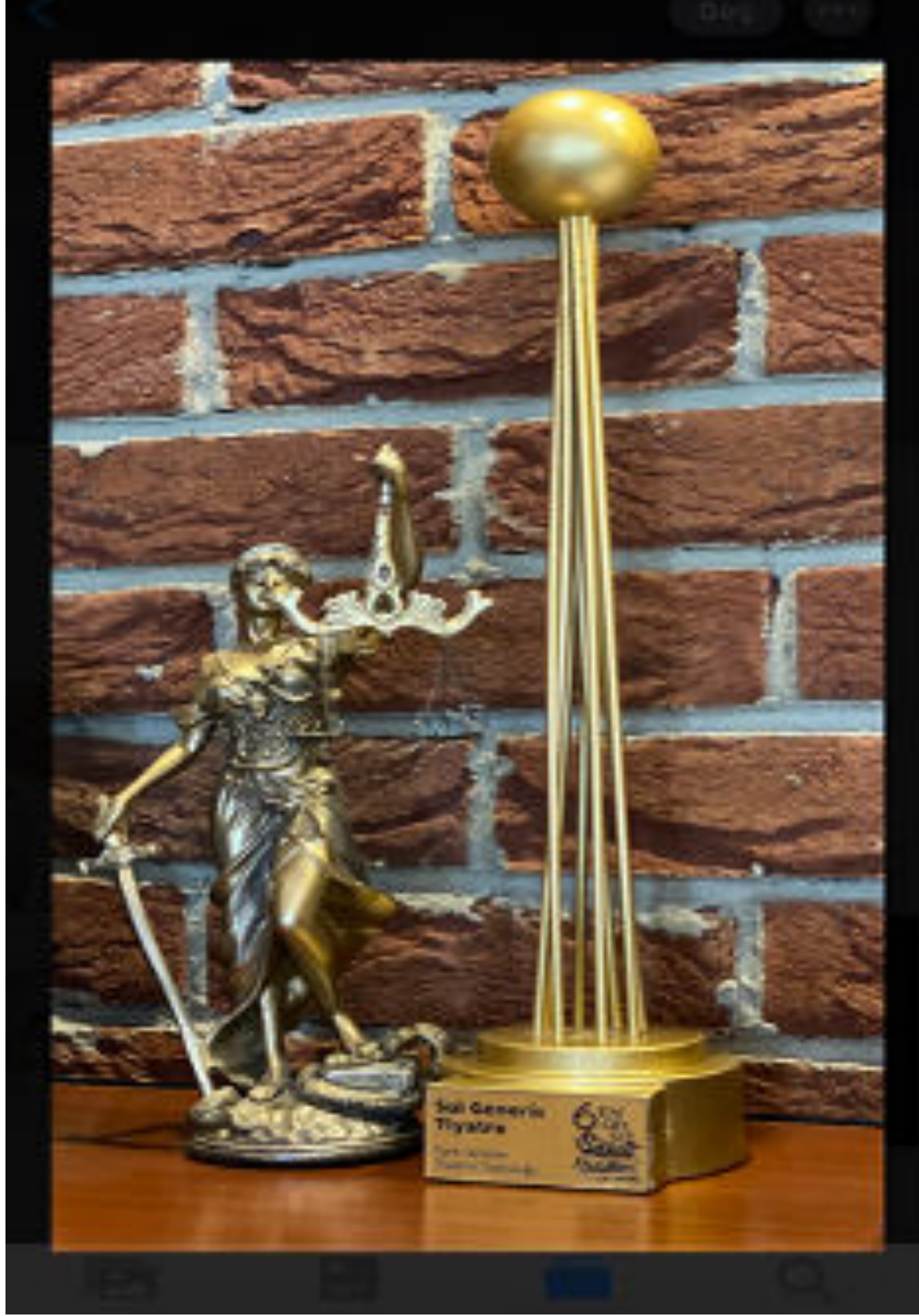
Başarılı bir avukat olmanıza karşın tiyatro yaşamınızda hep var. Tiyatronun avukatlık mesleğine katkıları neler? Tiyatro benim için vazgeçilmez bir şey. Hava gibi su gibi beni ben yapan bir alan. Aşk desem belki yeri olacak. Kavuştuğum ama bazen de kaybettiğim bir heyecan. Onun için hep arıyorum. Herhalde bulamadığım için aşkım devam ediyor. Yukarıda da bahsettiğim gibi kendimden uzaklaştığım aslında kendime daha fazla yaklaştığım bir alan. Tiyatroda oyuncu olarak yer almak, avukatlık mesleğim için büyük bir kazanım. Diksiyon gücünün, samimiyetin ve beden dilinin mesleğime kattığı olumlu yanlarını anlatmak sayfalar alır diye düşünüyorum. Her mesleki görüşmemde, bir kere daha tiyatroya bana kattıklarına şükrediyorum. Avukatlık mesleğinin en önemli dayanağı iyi ve etkili konuşmaktır. Size gelen müvekkillerinize onları tatmin edici bir şekilde cevaplar vermeniz meslekte beklenen en önemli unsurdur. İşte bu özgüveni en iyi sağlayan sanat dalının tiyatro olduğunu düşünüyorum. Mutlaka dansın ve diğer sanat dallarının da etkisi var. Ama kendinizi iyi tanırırsanız ve aynı zamanda konuyla ilgili de bilginiz tamamsa o zaman hiç bir şeyden korkmadan cevap verebilirsiniz. Örneğin hazırlandığınız, defalarca provasını gerçekleştirdiğiniz bir oyunun prömiyer gecesi de buna benzer. Çünkü büyük bir özgüven ve bilgi ile 400- 500 kişinin karşısına çıkarsınız. Onun için bu iki alanın (avukatlık ve tiyatroya) benzerliğini ve birbirini desteklemesini hep söylerim ve savunurum. Savunmaya da nefesim yettiğince devam edeceğim.

“Biz oyunumuzla onlara engelin düşüncelerimizde olduğunu göstermiştik.”

Eskişehir Barosu’nda çevre, ayrımcılıkla mücadele ve engelli hakları komisyonlarında başkanlık görevlerinizle kapsayıcı bir topluma olan inancınızı görüyoruz. Bu çerçevede Sui Generis’in aldığı anlamlı ödülü bir de sizden dinlemek istiyoruz. Öncelikle erişilebilir bir oyun sahneleme fikri nasıl doğdu?

Baroya kayıt olduğum andan itibaren baromu sahiplenmenin önemini hep vurgulamışımdır. Meslek

bilincini oluşturan baroların ne denli önemli olduğunu savunan birisiyim. Bu yüzden baroya ilk giriş yaptığımdan beri elimden ne geliyorsa barom ve meslektaşlarım için güzel işler yapma gayretinde oldum. Yapmış olduğum işler de meslektaşlarım tarafından takdirle karşılandı. Seneler geçti ve 2019 yılında meslektaşlarımın oyları ile baro yöneticisi olma şerefine nail oldum. O günden sonra da sizin bahsettiğiniz üç ayrı komisyona da başkanlık yapıyorum. Toplumdaki duyarlılığı arttırmak için meslektaşlarımızla birlikte durmadan çalışıyoruz.

Gelelim Sui Generis'teki özel oyuna. Sui Generis kurulduğundan beri, farklı olmayı başarmış bir gruptur. Gönüllü olmanın ne demek olduğunu Eskişehir'e ve tüm Türkiye'ye gösteren bir topluluktur. Bu yüzden ekibimle gurur duyuyorum. Bunu mutlaka söylemeliyim. 3 Aralık Dünya Engelliler Günü kapsamında neler yapabiliriz diye düşünmeye başladım. Sadece sorunlara değinen basın açıklamaları, farkındalık çalışmaları benim için yetersizdi. Konuşmak değil, anlamak, dinlemek ve çözüm üretmek gerekir diye çıktık yola. Bir oyunu sırf engelli bireylerimiz için oynayalım istedim. Bu fikri yönetmenimiz Hakkı Kuş ile paylaştığımda hemen kolları sıvadı. Sonrasında ekiple paylaştığımda hemen projeyi sahiplendiler ve başladık projeyi ilerletmeye. Ama bu nasıl olacaktı? Salonlardaki teknik imkansızlıklar, merdivenlerin olması hepsinin karşımızda bir sorundu. Sadece erişilebilirlik değil, kapsayıcılık da

önemliydi bizim için. Bu nedenle farklı engel grupları içinde olmalıydı oyun. Bununla ilgili Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Özel Gereksinimliler Şube Müdürlüğü ile görüşme gerçekleştirdim. Projeyi anlattım. Sağolsun onlar da projeye sahip çıktılar. Engelli bireylerin salona erişimini Büyükşehir Belediyesi üstlendi. Sonrasında GÖRSEM ile bir görüşme gerçekleştirdim. Görme engelli bireylere ulaşmada bana yardımcı oldular. Salonda ilk sıralartamamen onlara ayrıldı. Hemen önlerinde bedensel engelliler için ayrıca bir yer oluşturuldu. Sıra geldi işitme engellilere. Onları içinde işaret dili tercümesi gerçekleşmesi gerekiyordu. İlimizde işaret dili tercümanlığını başarılı bir şekilde gerçekleştiren ve Odunpazarı Belediyesi'nde çalışan Kadir Demir ile Eskişehir Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nde çalışan Esra Karadağ ile görüşme gerçekleştirdim. Projeyi anlattım. Çok heyecanlandılar. Birden fazla çeviri yaptıklarını fakat tiyatroyu çevirmediğini söylediler. Beraberce bir kere prova aldık. Harika bir iş çıkardılar. Eş zamanlı olarak bir çeviri gerçekleştirdik. Oyun başlamadan yarım saat önce görme engelli bireylerimiz için sahneden dekorun betimlemesi gerçekleştirildi. Sahnedeki bütün objelere dokunan görme engelli bireylerin heyecanı mutluluk vericiydi. Detaylı bir betimleme yapıldıktan sonra oyunumuz başladı. Salon tam anlamıyla "ENGELSİZ"di. Engelleri tam anlamıyla kaldırmıştık. Down sendromlu arkadaşlarımız da bizlerle birlikteydi. Salonda çiy yoktu. Tüm izleyicilerimiz oyuna konsantre olmuştu. Oyun bittikten sonraki ekibimizin gururu yüzlerine yansımıştı. Gerçekten çok mutluyduk. Biz bu projeye başlarken çok inanmıştık ama engelli kardeşlerimiz, ablalarımız, çocuklarımız, arkadaşlarımız oyuna gelirken çok tereddütlüydü. Biz oyunumuzla onlara engelin düşüncelerimizde olduğunu göstermiştik. Oyun sonrasında uzun bir oyun kritiği yaptık hep birlikte. Karakterlerimizi tekrar tekrar çözümledik. Her şeyiyle örnek alınması gereken bir geceydi. Böylesine iyi planlanmış bir gece Engelsiz Sanat Birliği'nden 'Farkındalık Yaratıcı Tiyatro' ödülünü bizlere getirdi. Ekip olarak çok mutluyuz.

Sesli betimleme sürecinden neler yaşadınız? Sesli betimleme konusunda profesyonel bir destek aldınız mı? Süreçte gözlemlediğiniz Türkiye'de yaşanan

temel sıkıntılar ya da evet biz ülke olarak erişilebilir çalışmalarda çok iyiyiz dediğiniz örneklerle karşılaştınız mı?

Sesli betimle konusunda işaret dili tercümanları ile birlikte çalıştık. Öncesinde de Devlet Tiyatrolarından değerli dramaturglarla görüşmeler gerçekleştirdik. Nasıl bir betimleme yapılmasını gerektiği konusunda zorlu bir süreç geçirdik. Söz konusu betimlemenin gerçekleşeceği tiyatro oyunumuz '12 Öfkeli' zor bir oyun. 1957 yapımı bir filmde esinlenerek tiyatro metnine uyarlanan oyun yönetmenimiz tarafından farklı bir yorumlama yöntemiyle tiyatro sahnesine taşındı. Zekasına ve bilgisine güvendiğim bir insan Hakkı Kuş. Gerçekten Türkiye'de tek diyebileceğimiz bir '12 Öfkeli' oyunu çıktı karşımıza. Söz ve anlatımın güçlü olduğu oyunda betimlenecek çok fazla unsur vardı. Sahnedeki üçgen masa, sahnenin beyaz perdelerle kaplanmış olması ve her şeyin beyaz olması görme engelli bireyler için betimlemede etkili ve akılda kalan bir durumdu. Üçgen masanın altında söz konusu yargılamanın süjesi olan küçük çocuğun görünüyordu. Tuvalet sahnelerinin masadan çıkan pisuar, lavabo ve klozetle betimlenmesi ve gösterilmesi oyuna güçlü bir izlenirlik kattı. Bu durumların hepsi oyundan yarım saat önce görme engelli bireylere ayrı ayrı profesyonel olarak betimlendi.

Oyunun sahnelendiği gün yaşadıklarınız ve görme engelli izleyicilerinizden gelen tepkiler nasıldı?

Görme engelli bireylerimiz sahnede gezinirken, betimlemeyi yapanların etkili cümleleri ile oyunun içine çoktan dahil olmuşlardı. Aldığımız en güzel söylemlerin başında bu durum gelir. Bütün bireylerin oyundan sonraki takdirleri ve tebrikleri bizim ne denli doğru iş yaptığımızı bir kere daha göstermiş oldu. Bizim betimlemede dikkat ettiğimiz en önemli şey, duygusuz bir anlatımdı. Onların koluna girip, oyunun parçası olduklarını söylememiz yeterli oldu. Biz onların kalbinden oyuna baktık ve oyunun sonunda anladık ki onların kalbinden bakarsanız her şeyi başarmış olursunuz.

“Bana göre sanat toplum için yapılmalıdır. Tabii ki sanatsal kaygılar mutlaka ön planda olmalı ama toplumdan uzak bir kaygıyla değil.”

Sizce sanat ne içindir, sanat için mi toplum için mi?

Bence insanlar özgürleşmek amacıyla sanat yaparlar, ya da yapmalıdır. Sanatın özgürleştirme özelliği beni en çok etkileyen özelliğidir. Aslında birden fazla özelliği var. Saymaya kalksak bu röportajı tamamlayamayız herhalde. Kişi sanatla uğraşıyorsa ya da sanatı kendine meslek haline getirmişse bu aslında özgürlük duygusunu daha iyi bir şekilde tatmak istemesinden gelir. Tabii bunlar benim düşüncelerim. Göreceli bir kavram olduğunu söylemeliyiz. Bana göre sanat toplum için yapılmalıdır. Tabii ki sanatsal kaygılar mutlaka ön planda olmalı ama toplumdan uzak bir kaygıyla değil. Orta yol bulunabilir diye düşünüyorum. Bizim grubumuz bunu kendine has yorumu ile çözdü. Bizim bütün oyunlarımızda sanatsal öğeleri ve toplumsal kaygıları iç içe görürsünüz.

Eskişehir Barosu olarak bir tiyatro topluluğu kurmayı hiç düşündünüz mü ya da baro olarak hizmet içi çalışmalarınızda tiyatro sanatının öğretici tarafını kullanıyor musunuz?

Aslında böyle bir grup var. Benim baroya ilk girdiğim yıllarda oluşturmuş olduğum bir gruptu. Toplamda 4 tane oyun sergiledi. Grubun bütün üyeleri avukatlar ve baro çalışanları. Güzel projelere imza attı. Hatta turneye bile çıktı. Adana'da düzenlenen Barolar Arası Tiyatro Festivaline katıldı. Belli bir süre oyunlarına devam etti. Sonrasında ara verdi. Pandemi sonrasında hemen çalışmalarına devam edecek. Sanatın iyileştirici ve eğitici gücünden her zaman yararlanan Baromuz, yararlanmaya devam edecek.

Sui Generis olarak gelecek projeleriniz neler, erişilebilir çalışmalar devam edecek mi?

Pandemi öncesinde repertuarımız konusunda çalışma yapmıştık. Ancak pandemi her şeyi alt üst etti. Onun için tekrar toplanmamız gerekecek. Çok güzel ve farkındalık yaratacak projeler gelecek. Hiç merak etmeyin. Sui Generis Tiyatro'yu instagram, facebook, twitter üzerinden de takip edebilirsiniz.

Son olarak öğrencilerimizi için Hüseyin Akçar arşivinden en çok etkilendiğiniz oyunları öğrenebilir miyiz?

Tabii ki evet. Öncelikle bize bugüne saygınlığı için Eskişehir Teknik Üniversitesi ve ESTÜ AKTİF ekibine çok teşekkür ediyorum. Başta grubumuzun değerli Hocası Doç. Dr. Elif Uzun'a, genel sanat yönetmenimiz Hakkı Kuş'a, hepsi birbirinden değerli sahne arkadaşlarıma ve gönül veren herkese sizlerin aracılığıyla şükranlarımı sunuyorum. Sui Generis Tiyatro çalışmalarına kaldığı yerden devam edecek. Benim arşivimdeki oyunlardan seçmek biraz beni zorlayacak. Ama oynamaktan zevk aldığım ve arşivimdeki oyunlar arasında Bit Yeniği, 12 Öfkeli, Ölüm ve Kız, Kocanın Nişanlısı ve Dar Ayakkabıyla Yaşamak oyunları ayrı bir yerdedir.

Sanayi Sonsuz Sınır

TÜRKİYE'NİN SANAYİ MEKTEBİ SÜMERBANK VE ESKİŞEHİR BASMA FABRİKASI

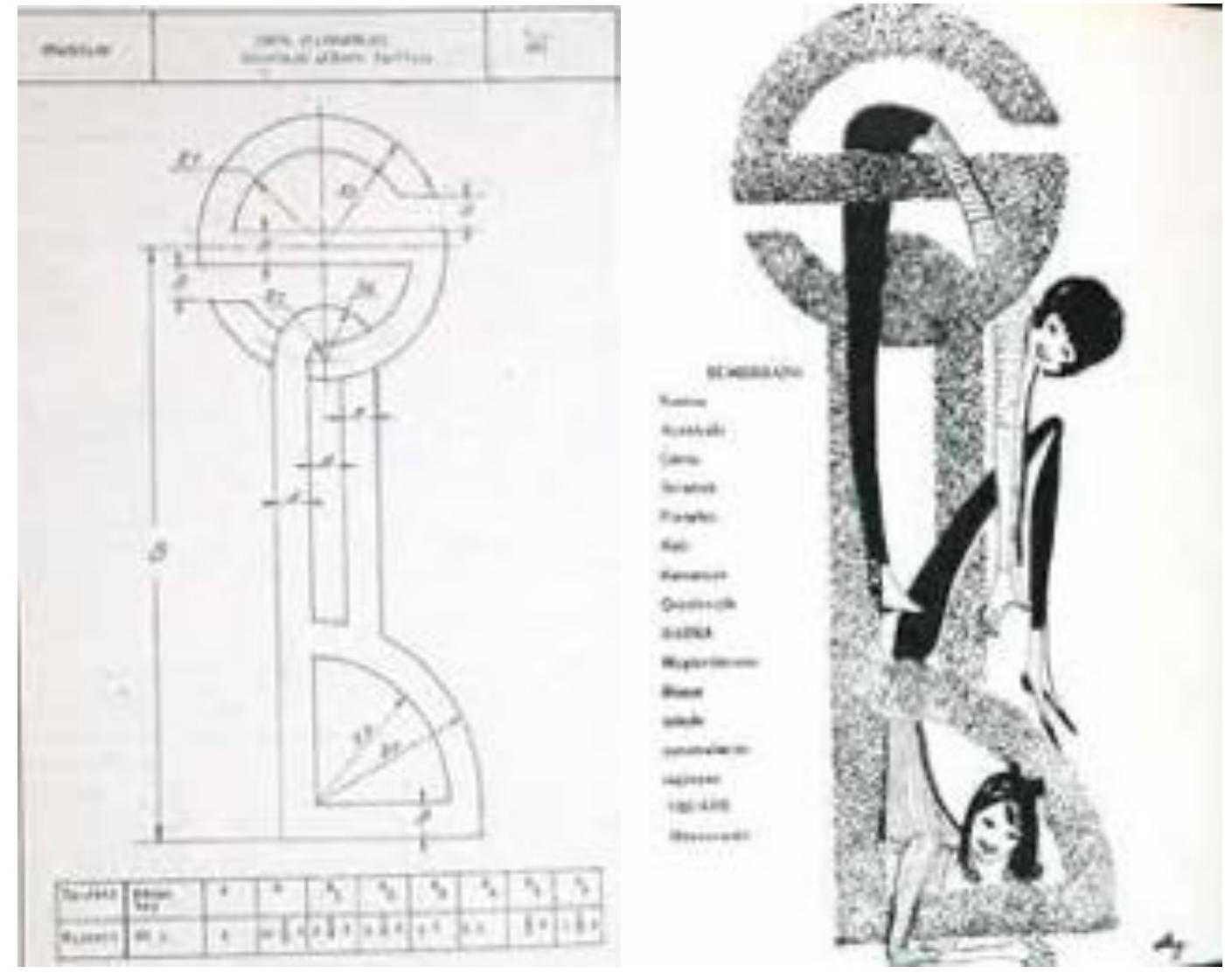
Dr. Öğretim Üyesi Başak Kalkan

Sanayi Sonsuz Sınır ile Eskişehir sanayisinin soy kütüğünü çıkarmak için çıktığımız yolculuğumuzda, genç Cumhuriyet'in kamu yatırımları içinde çok özel bir yere sahip olan, Türkiye'nin sanayi mektebi olarak da kabul edilen Sümerbank'ı ve Eskişehir Basma Fabrikası'nı okumadan geçmek eksik bir tercüme tadı bırakacaktı sanayi belleğinde. Kent belleğinde çok önemli bir yer tutan koku ve renk kavramları Eskişehir'de sanayi demektir. Eskişehir için koku denilince Şeker Fabrikası, renk denilince Eskişehir Basma Fabrikası hemen çocukluk

yıllarımıza götürür bizi. Eskişehir Basma Fabrikası Dornier tezgahlarının rengi Porsuk Nehri'nin rengi, Porsuk Nehri'nin rengi de renklerin dünyasında bizim rengimiz olmuştur.

Eskişehir için bu kadar anlam yüklü bir fabrikayı Sümerbank'ın Türkiye sanayi tarihi açısından önemini okumadan anlamak mümkün değil. Çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kuruluş yıllarında, ülkenin tüm milli kaynak ve iktisadi unsurlarını kullanarak, sanayileşme hareketinin daha verimli ve entegre bir şekilde

yürütülmesini sağlamak üzere sanayide öncü görevi üstlenebilecek güçlü bir kuruluşa ihtiyaç duyulmuş ve Türkiye’de temel sanayileri kurmak ve yönetmek ana amacı doğrultusunda, 11 Temmuz 1933 tarihinde adını büyük önder Atatürk’ten alan, Sümerbank kurulmuştur. Başta tekstil ve giyim sanayisi olmak üzere, imalat sanayisi alanlarında yatırım, kuruculuk, işletmecilik ve bankacılık yapmak, her türlü mal ve hizmetin üretimi, pazarlanması, dışsatımı ve dışalımını hizmetlerini yürütmek amacıyla 11 Temmuz 1933 tarih ve 2262 sayılı yasayla, 20 milyon TL sermayesinin tamamı hazine tarafından karşılanarak kurulan Sümerbank, 1938’de yürürlüğe giren 3460 sayılı yasayla, iktisadi devlet teşekkülü konumuna getirilmiştir. Sümerbank her ne kadar hafızalarımızda dokuma ve tekstil sanayi ile özdeşleşmiş olsa da selektif kredi politikasının etkin bir biçimde uygulanmasından bilgi ve teknoloji satmak ve satın almaya kadar geniş bir yelpazede görevler ile donatılmıştır. Kağıt sanayinde SEKA, Demir- Çelik’te Karabük Demir-Çelik, deride Beykoz Kundura, bankacılıkta Sümerbank Bankacılık gibi önemli kuruluşlarda da Sümerbank’ın sadece katkısı değil, kuruluş felsefesi de vardır. Bu kuruluş felsefesi Sümerbank’ı Sümerbank yapar. Yılmaz Karakoyunlu’nun “Bir okuldular, Bin dokudular” belgeselinde ifade ettiği gibi, bu güçlü sanayi felsefesi ile Sümerbank Türkiye’de endüstri demektir. Sümerbank’ı farklı kılan en önemli özelliklerinden biri de şüphesiz yetişmiş insan kaynağıdır. Sümerbank’ın açtığı sınavlarla yurt dışına eğitim almak için gönderilen tekstil mühendisleri, 1950’lerden sonra Türkiye’de tekstil sektörünün gelişiminde başat güç oldu. Özel sektöre transfer olan Sümerbanklılar, bugün Türk tekstil sanayisinin geldiği noktanın tartışmasız mimarları. Sümerbank, hızlı örgütlenme yapısı içinde modernleşme yolunda önemli adımlar atarken, yeni fabrikaların yapılanmasını da tamamlayarak sanayinin güçlenmesine katkı sağlamıştır. Sümerbank’ın gelişim stratejisi incelendiğinde, Sümerbank fabrikalarının iç piyasaya yönelik üretim birimleri olarak konumlandırılmış olduğu görülür. Bu da Sümerbank’ın gelişim stratejisinin ithal ikamesine dayandığını göstermektedir. Sümerbank’ın bir diğer önemli özelliği ise nispeten gelişmiş Batı ile Anadolu’nun gelişmemiş vilayetleri arasındaki uçurumu kapatmak için, sanayi projelerini bütün Anadolu’ya dağıtarak Kayseri ve Malatya gibi merkezlerde fabrikalar kurmuş olmasıdır.

Sümerbank logosu teknik çizim ve afişte kullanımı

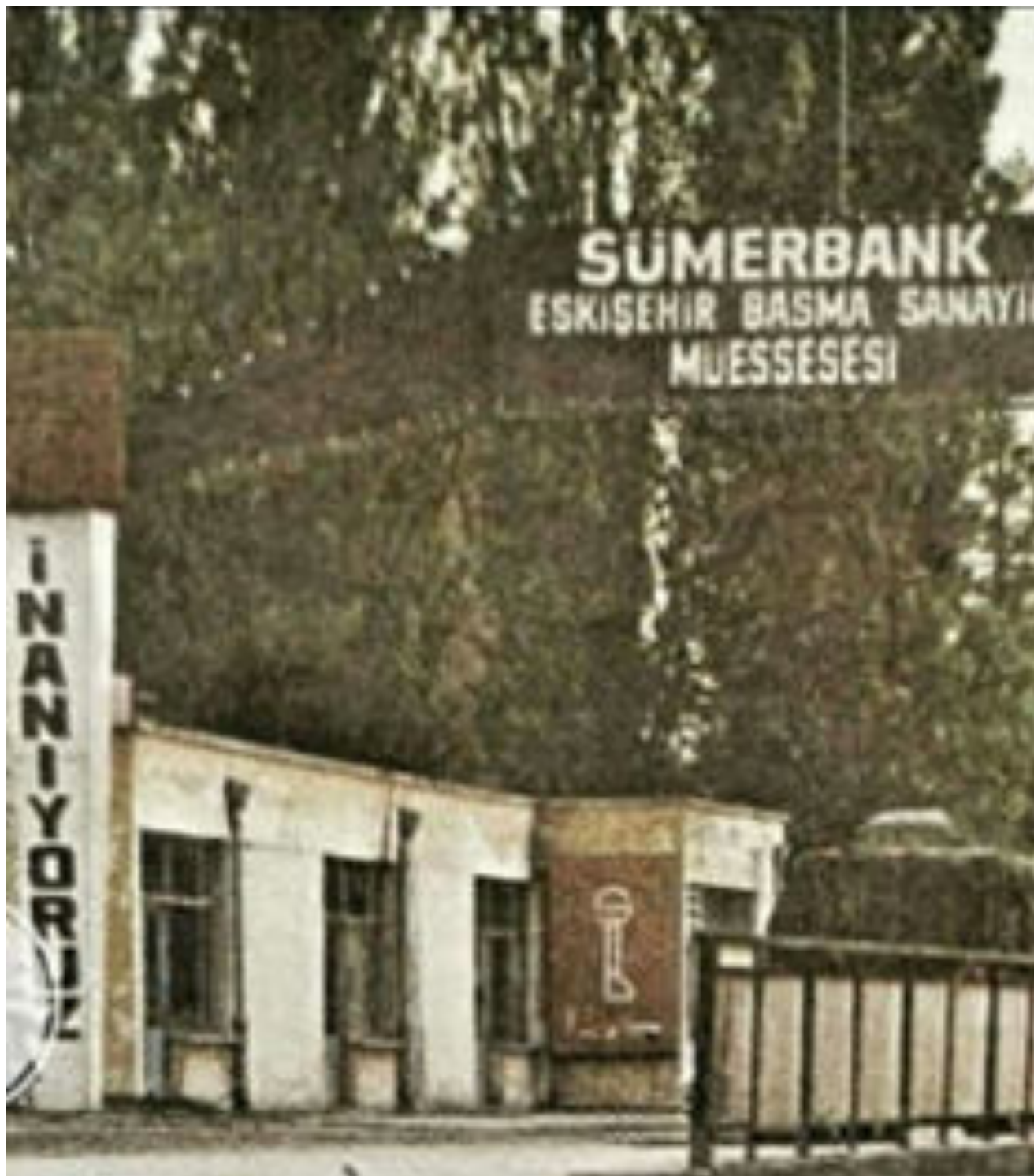
Sümerbank’ın tarihe not düşülmesi gereken ve çok önemli bir yönü ise Türkiye’de aslında modern mağazacılık anlamında getirdiği yeniliktir. Satış işlerini daha etkin bir biçimde organize etmek isteyen Sümerbank, 1934 yılında Sümerbank Yerli Mallar Pazarları Müdürlüğü’nü kurmuştur. Bu işletmenin kurulmasının ardındaki neden, Sümerbank ürünlerini tüketiciye tanıtmak ve piyasayı daha yakından takip edebilmek olmuştur. Yerli Mallar Pazarı’nın kapatılmasının ardından, 1949 yılında Sümerbank Alım Satım Müessesesi kurulmuştur. Başlangıçtaki mağaza sayısı 3 olan Sümerbankların, 1969 yılında 180 mağazaya, özelleştirme sürecinin başladığı 78’li yıllarda ise 500 mağazaya ulaştığı görülmektedir.

Sümerbank sanayinin kent kültürüne dokunan yüzüdür de aynı zamanda. Sümerbank kurulduğu kentlerin sosyo-kültürel yaşamında da önemli bir yer tutar. Bugün Eskişehir Basma Fabrikası örneğinde gördüğümüz gibi, Sümerbank Fabrikaları geniş araziler içerisinde ağaçlar içerisinde kurulmuş tesislerdir. Okulları, kreşleri, lokalleri, lojmanları ile Sümerbanklı olma kültürü yaratılmıştır. Büyük fabrikaların etrafında mahalleler kurulmuş ve bu mahalleler kentlerin halen en büyük mahalleri olarak dikkat çekmektedir. Eskişehir Basma Fabrikası çevresinde yer alan Osmangazi, Ertuğrulgazi ve ismini de Sümerbank’tan alan Sümer Mahallesi, Sümerbank’ın kente dokunduğu mekânsal örnekler arasındadır. 1933 yılında Sümerbank bursu ile 3 öğrenci yurt dışında eğitim alırken, takvimler 1969 yılını gösterdiğinde bursiyer öğrenci sayısı 1626’ya ulaşmıştır. Bünyesinde çıraklık okulları da açan, bekar işçilerinin her türlü sağlık ve barınma ihtiyaçlarını da düşünen Sümerbank Kayseri Fabrikası lojmanları, 1934 yılında Ruslar tarafından tasarlanıp, iş birliği ile inşa edilmiştir. Fabrika dışında ustalar için yapılan apartmanlarda ise 2’şer odalı 64 daire, 2’şer katlı 4 blok içinde düzenlenmiştir. Hem modern kimliğe göre hem de sanayileşme hedeflerine uygun olarak tasarlanan bu yapılar farklı illerde de ilerleyen dönemlerde uygulanmıştır. Eskişehir Basma Fabrikası’nın girişinde yer alan lojmanlar da bu yapıyı ortaya koymaktadır.

Bugün tekstil sanayisi dediğimiz zaman, kadın istihdamının en yüksek olduğu sektörlerden biri olarak karşımıza çıkıyor. Sümerbanklar, aslında Anadolu kentlerinde kadının çalışma yaşamında olmasına da öncülük etmiştir. Toplumsal bellek bu süreci çok kolay kabul etmese de kadın emek gücü artık çalışma yaşamındadır. Ve bugün kadın tekstil mühendisleri, kadın usta başılar, o dönemin Sümerbanklı kadınların açtığı yolda yürümektedir.

Bu açıdan bakıldığında bir zamanların en önemli tekstil işletme kompleksi olan Sümerbank, Atatürk'ün sosyo-ekonomik dönüşümünün de başlangıcıdır. 1960'lı yıllara geldiğimizde Türkiye'de tekstil sanayisinin özel sektör payının hızlı bir yükselme sürecine girdiğini görüyoruz. 1952'de Tekstilde özel sektör payı %28 iken, 1962 de %62 ye, 1990larda ise %90'ların üzerine çıkmıştır. 1970'li yıllarda Sümerbank hantallaşmaya başlamış, zamanla da teker teker özelleştirilmiştir. Ancak Türkiye tekstil sanayisinin itici gücü Sümerbank sanayi mektebinde yetişen mühendisler, usta başılar, işçiler olmuştur. Türkiye'de rejenere selülozik elyaf üretiminin viskoz olarak ilk 1940 yıllarda devlet eli ile başladığı düşünülürse, bugün teknik tekstil, ekolojik tekstil, akıllı tekstil, endüstriyel tekstil kavramlarının altına imza atan Sümerbank sanayi mektebinin kazanımlarıdır.

Sümerbank'ın Türkiye yolculuğunda Eskişehir'in 1960-1970'li yıllarında Eskişehir Basma Fabrikası'nın izlerini sürdük. 1995 yılında Özelleştirme İdaresi'nden Eskişehir Basma Fabrikası'nı satın alarak bugün yaklaşık 1500 kişiye istihdam sağlayan SARAR markası, Sümerbank sanayi ruhuna dokunmadan üretime devam ediyor.

Sanayi Sonsuz Sınır'da sona gelirken, akıllı tekstil ve Sanayi 4.0'da tekstil sanayisini Eskişehir tarihinde konuşacağımız güne kadar, 1956 yılında kamu ortaklığıyla kurulan 1963 yılında şirket hisseleri Sümerbank tarafından alınan Eskişehir Basma Fabrikası'nın kapılarını Dornier tezgahlarının kulağıma fısıldadıkları ile kapatıyoruz.

"ESKİŞEHİR Pamuklu sanayi müessesesi; 1956 tarihinde iplik dokuma, 1966 da ise basma üniteleri işletmeye açılmıştır. İşletme iplik üretim, dokuma ve basma ünitelerinden oluşmaktadır. İplik üretimi minimum 8 ve maksimum 36 "NE" üzerinden yapılmaktadır. Dokuma tezgahlarının tarak enleri 115 cm. ile 130 cm. arasında değişmektedir. Dokuma üretiminde kullanılan tezgah cinsi Dornier'dir. Kullanılan baskı tekniği film baskı, rotasyon baskı ve rulo baskıdır. Ürünler; polyesterli emprime, poplin emprime, flanel, saten döşemelikler, saten emprimelerdir. Hem iç pazarda hem de dış pazarda ürünler ilgi görmüştür."

Kaynaklar

- ❑ Müjgan İlter (2015). Tekstil Üretimi ve Yardımcı Kimyasallar, TMMOB Kimya Mühendisleri Odası
- ❑ Gözde GÖNCÜBERK (2016). Sümerbank İşletmelerinde Tasarıma Dair İçerik Analizi: Sümerbank Süreli Yayınları Üzerine Bir Çalışma, YEDİ: Sanat, Tasarım Ve Bilim Dergisi
- ❑ Ali Asgar EREN, Serkan TUNA (2018). Birinci Sanayi Planı Kapsamında Kurulan Sümerbank Dokuma Fabrikalarında Beslenme, Giyim, Kreş ve Okul Olanakları (1935-1950), Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi Sayı: 63, Güz 2018.
- ❑ Osman Arolat (2016). Bir Cumhuriyet Kurumu Sümerbank Üzerine Bir Araştırma Kitabı, Erişim. <https://www.dunya.com/kose-yazisi/bir-cumhuriyet-kurumu-sumerbank-uzerine-bir-arastirma-kitabi/331441>
- ❑ Kıvılcımdan Volkana: Bir İdeale Adanmış Yaşamlar – III, Erişim. <https://www.moment-expo.com/tr/dergiler/89/arastirma>
- ❑ Sümerbank, Erişim. <https://isteaturk.com/>
- ❑ "Sümerbanklılar Bir Okudular, Bin Dokular" Belgesel Film Bahçeşehir Üniversitesi ve Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Ortak Yapımı Yönetmen: İdil Suher

BES KİTAP BES DÜNYA

Elçin Ulusoy Kıray

Kitapların dünyasında yeni bir yolculuğa hazırlanıyoruz. ESTÜ Aktif okurları için Elçin Ulusoy'un arşivinde keyifli bir gezintiye çıktığımız "Beş Kitap, Beş Dünya" ile sözcüklerin evreninde haftanın en çok satan kitaplarının sayfalarını sizler için çeviriyoruz.

**Büyük Saat-Bütün Şiirleri/Turgut Uyar
YAPI KREDİ YAYINLARI**

“Türk şiirinin en yalnız, en mutsuz, en umutsuz... bu yüzden de -mutlu değilse bile- en kalabalık, en umutlu şairinden kısa sürmüş uzun bir yolculuğun tüm konakları!... Öncü bir dil, sevgiyi bile acıtan bir duyarlık ve “bütün mümkünlerin kıyısı”nda yaşanan çaresizliğin son sığınağı:

“Uzanıp kendi yanaklarımdan öpüyorum”...

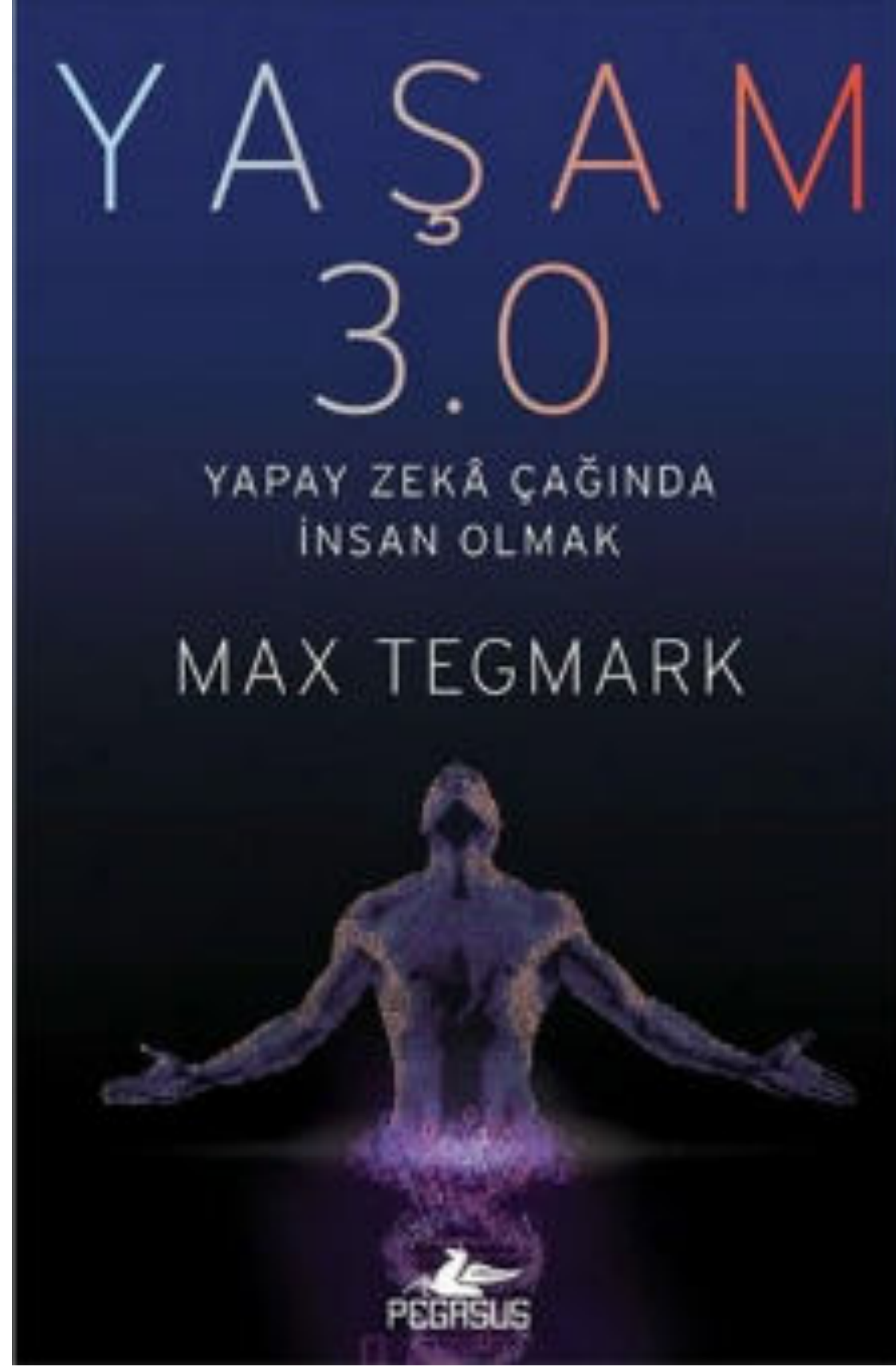
ya da:

“Sizin alınız al inandım
Morunuz mor inandım
Tanrınız büyük amenna
Şiriniz adamakıllı şiir
Dumanı da caba

Ama sizin adınız ne

Benim dengemi bozmayınız”

Arz-ı Hal'den Dün Yok Mu' ya tüm kitapları ve kitaplarına girmemiş tüm şiirleriyle,
Turgut Uyar külliyesi.”

**Yaşam 3.0 Yapay Zeka Çağında İnsan Olmak/Max Tegmark
PEGASUS YAYINLARI**

“Gelecek Yapay Zekâ’da fakat bu gelecek nasıl olacak? Süper zekâ bizim kölemiz mi yoksa efendimiz mi olacak?

Faydalı YZ araştırmalarının gündeme oturmasını sağlayan MIT Profesörü Max Tegmark, bizi YZ üzerine var olan son tartışmaların merkezine götürüyor. Varlığımızın gelecekteki safhasını keşfedebilmek için efsaneleri gerçeklerden, ütopyaları distopyalardan ayırıyor. Yapay Zekâ suç, savaş, adalet, iş gücü, toplum ve bizim insan olma hissimizi nasıl etkileyecek? YZ’nin yükselişi diğer tüm teknolojilerden daha çok geleceğimizi şekillendirme potansiyeline sahip.

Otomasyon sayesinde refah seviyemizi artırırken insanların işsiz ve amaçsız kalmasını nasıl önleyebiliriz? Çocuklarımıza nasıl kariyer tavsiyeleri vermeliyiz? Çökmeden, hata yapmadan veya hacklenmeden bizim istediklerimizi yapabilmeleri için gelecekteki YZ sistemlerini nasıl daha fazla güçlendirebiliriz? Ölümcül otonom silah sistemlerinde bir silahlanma yarışından korkmalı mıyız? Makineler zamanla her alanda bizi geçip işlerimizi, hatta gezegendeki yerimizi elimizden alacak mı? YZ daha önce eşi görülmemiş bir şekilde yaşamın gelişmesine yardım mı edecek yoksa bize yönetebileceğimizden daha büyük bir güç mü verecek?

Nasıl bir gelecek istiyorsunuz? Bu kitap, çağımızın belki de en önemli tartışmasına katılmanıza imkân veriyor. Tüm bakış açılarına yer verirken, süper zekâ, anlam, bilinç ve evrendeki yaşamın fiziksel sınırları gibi en radikal konulara değinmekten kaçınmıyor.”

**Değişen Beynim/Sinan Canan
TUTU KİTAP**

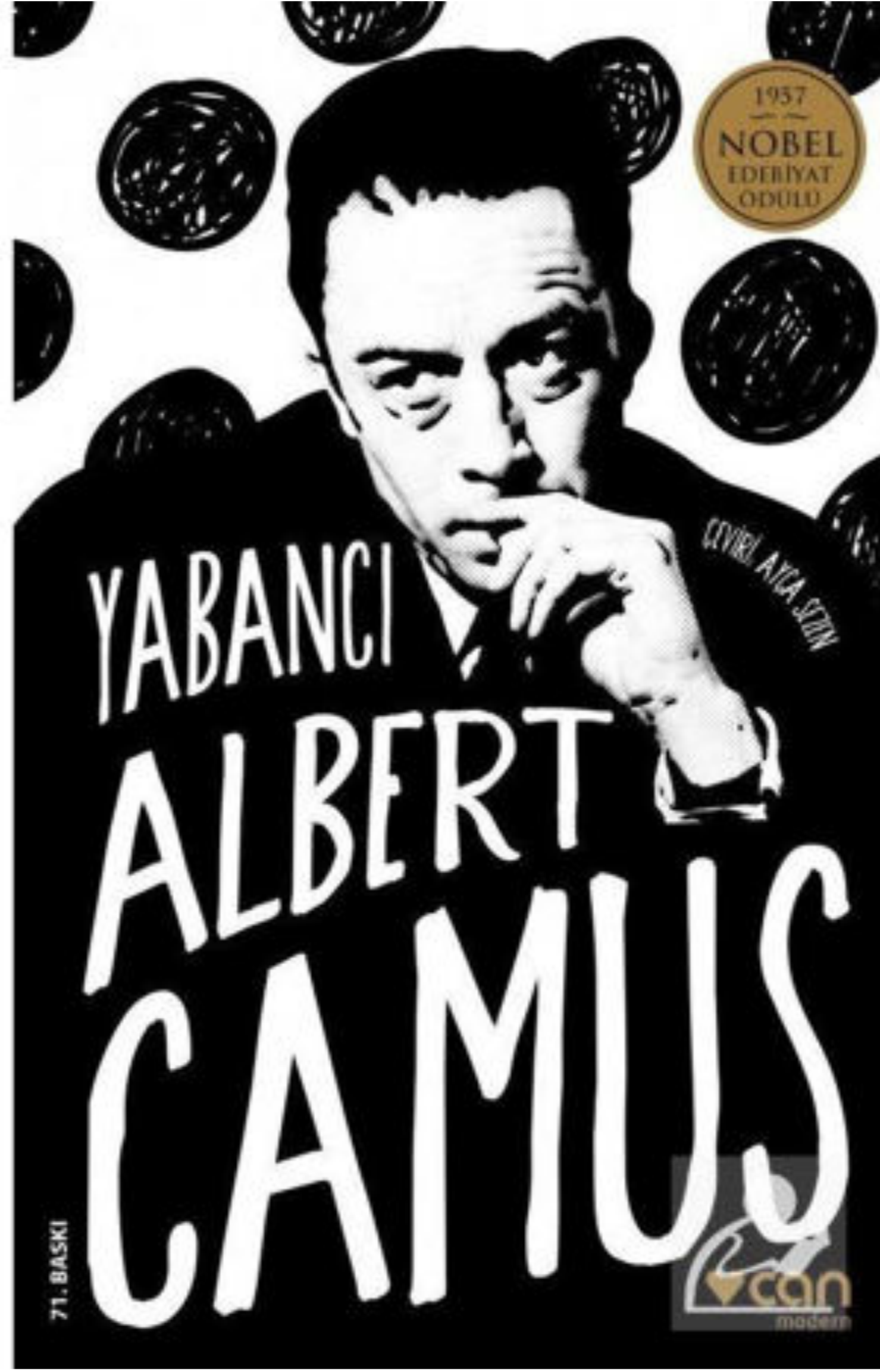
“Bu kitap bizzat sizinle, bizimle ilgili...”

Anne karnından yaşamımızın sonuna kadar tüm yaşamımızı yönetmek gibi çetin bir işle mükellef o muhteşem et parçasının, yani beyninizin başrolü oynadığı bir macerayı yaşıyoruz hep birlikte.

Bu maceranın adı ise “hayat”...

Bir sinirbilimci olarak, beyin hakkında herkesin bilmesi gerektiğini düşündüğüm işe yarar bilgileri, kendi hayatıma geri dönüp baktığımda gördüklerimle birlikte, meraklısıyla paylaşmak en büyük keyfim. Yüzlerce kez anlatmama rağmen, öğrenmeye ve anlatmaya doyamadığım bu muhteşem meseleyi, bu kez de sayfaların ve kelimelerin izin verdiği ölçüde burada sizlerle paylaşmak niyetindeyim. Beyin’in bu ilk beyin kitabında inanıyorum ki bizzat kendinizi okuyacak ve bilimsel bilgidен yaşama sevincine açılan nice kapıları keşfetmenin keyfini hissedeceksiniz. Fakat unutmayın; hiçbir insanoğlu, beyniniz kadar muhteşem bir kitap yazamayacak. Bu sayfalarla birlikte aslında bizzat onu okumaya, onu anlamaya çalışıyoruz...

Türkiye’nin en popüler, en eğlenceli bilim insanlarından biri olan Sinan Canan; gündelik hayatın fazlasıyla içinden olan Değişen Be(y)nim’le, beyine dair aklınıza gelebilecek birçok soruyu sinirbilimlerinin ışığında kolay okunup anlaşılacak bir şekilde ele alıyor ve beyni daha verimli kullanmanın yollarını gösterirken insan hayatına dair tecrübeyle sabit temel düsturlarını da okurlarıyla paylaşıyor.”

Yabancı/Albert Camus
CAN YAYINLARI

Albert Camus'nün (1913-1960) en tanınmış, en çok yabancı dile çevrilmiş, en çok incelenmiş ve hala en çok satan kitaplar arasında yer alan Yabancı, aynı zamanda yazarın en gizemli yapıtı. Ölümün egemen olduğu bir varlığın anlamsız olgularını saçma bir düzensizlik içinde yaşayan bu romanın başkışisi Meursault, bir simge kahraman değildir, adı olmayan bir Yabancıdır; bu eksik kimlik, gerçeklikten algıladığı şeyi yapılandıramayan, yeniden örgütleyemeyen, ama gerçekliğin yankılarını yakalamaya çalışan bir boş bilincin imgesidir. Onun kayıtsızlığı ve edilgenliği, işte bu boş bilincin ürünüdür. Yabancı, büyüleyici gücünü, içinde barındırdığı trajedi duygusuna borçlu: Bir türlü ele geçirilemeyen anlamın sürekli aranması, bilinç ile toplumsal dünya arasındaki çatışma... Camus'yle buluşanların hiçbiri, onunla karşılaşınca hayal kırıklığına uğramamıştır. Mutluluk, bir yerde ve her yerde hiçbir şey beklemeden dünyayı, insanları sevmektir, der Camus. Giderek daha çok sevilen bir yazar olması, onun bu sevgisinin yansımasından başka bir şey değildir".

Kırmızı Pazartesi/Gabriel Garcia Marquez CAN YAYINLARI

“Kolombiyalı büyük yazar Gabriel García Márquez’in 1981’de yayımlanan yedinci romanı Kırmızı Pazartesi, işleneceğini herkesin bildiği, engel olmak için kimsenin bir şey yapmadığı bir namus cinayetinin öyküsü. Hem Kolombiya’da, hem de yayımlandığı dünyanın dört bir yanındaki pek çok ülkede sarsıcı etkileri olmuş bir roman. Usta yazar, çocukluğunu geçirdiği kasabada yıllar önce yaşanmış bir cinayet olayını aktarıyor. Romanın kahramanı Santiago Nasar’ın öldürüleceği daha ilk satırlardan belli. Kırmızı Pazartesi, yalnızca bir cinayetin arka planını değil, bir halkın ortak davranış biçimlerinin portresini de çiziyor. Böylece, sonuna dek ilgiyle okuyacağınız bu kısa ve ölümsüz roman, bir toplumsal ruh çözümü niteliği de kazanmış oluyor.”

Kaynak: www.kitapyurdu.com

Siz çekin, yazın

BİZ YAYIMLAYALIM

Aranızda iyi yazarlar olduğunu ve iyi fotoğraf çekenler biliyoruz!
Sadece biz değil, herkes bilsin istiyoruz.

Öykülerinizin, şiirlerinizin, denemelerinizin ve fotoğraflarınızın EstüAktif'te yayımlanmasını
istiyorsanız bize gönderin. EstüAktif'e üniversitemizin web sitesinde yer alan
Estü Medya sayfasından ulaşabilirsiniz.

estuaktif@eskisehir.edu.tr
estuaktif@gmail.com

SAHNEYE ÇIKTIĞINDA DÜNYAYI KUCAKLAYAN KADIN: YILDIZ KENTER

Başak Şirinşah Bayram

Ne söylesem, nasıl tarif etsem, hangi fotoğrafla anlatsam; tanırırsınız siz onu...

Tiyatro sanatçısı? Tiyatro eğitmeni? Kraliçe Lear? En iyi kadın oyuncu? Onunla yeniden büyüyen, zenginleşen tek bir yola çıkar; onun en büyük aşkı olan sahneye...

Ayşe Yıldız Kenter. 1928 İstanbul doğumlu olan Türk tiyatrosunun dev ismi Yıldız Kenter'in tiyatro sevdası küçük yaşlarda başlamış. İlk sanat adımlarını Ankara Çocuk Tiyatrosu'nda atan Kenter, daha sonra Ankara Devlet

Konservatuarı'na girmiş.

Tiyatro sevdasını ve ailesinin çocuk Yıldız'ın hayallerine giden yolunu nasıl inşa ettiğinin büyüksanatçının hatıralarından dinleyelim.

"Annem sayesinde birçok şeyi yapabilmeme fırsatı bulabildik, çok iyi bir kadındı. Babam da öyleydi, çok şeyi teşvik etti. Hatta babam beni gizlice konservatuara götürüp kaydımı yaptırdı. Çünkü ailemde o yaşlarda tutucu görünen bir

abim vardı. Sevgili abim, 'Gitmeyeceksin oraya.' diye tutturdu. Sonra tabii çok destek verdi, yardımcı oldu, yolumu açtı. Hayatımın en mutlu günleri o konservatuarda geçti. Dünyanın en rafine hocaları ile çalışma fırsatı buldum orada."

Konservatuarı bitirdikten sonra Rockeller Bursu alarak; American Theatre Wing, Neighbourhood Playhouse ve Actor's Studio'da oyunculuk ve oyuncu eğitmenliği için yeni teknikler konularında çalışmalar yapan Yıldız Kenter edindiği tecrübeler ile 1948'den 1959 yılına kadar Ankara Devlet Tiyatrosu'nda oyunculuk ve sahne eğitmenliği yaptı.

1954-1958 yılları arasında ikinci kez Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'ne getirilen Muhsin Ertuğrul, bu yıllarda Ankara Devlet Tiyatro'su repertuarında önemli değişiklikler yaptı. Bu dönemde Yıldız Kenter'i ve Müşfik Kenter'i yakından tanıyan Ertuğrul, iki kardeşin başarılarını da yakından takip etti. Muhsin Ertuğrul 1958 yılında Devlet Tiyatroları Genel Mdürlüğü'nden ayrılmasının ardından kardeş Kenterler'in İstanbul'a gelmesine neden oldu. Muhsin Ertuğrul Karaca Tiyatrosu'nda Kenter kardeşleri İstanbul'daki ilk oyunları olan William Gibson'ın "Salıncakta İki Kişi" adlı oyunu ile perdelerini açtı. Muhsin Ertuğrul'un sahneye koyduğu oyun iki kardeşin İstanbullular tarafından kucaklanmalarını sağladı.

'Tiyatro çok zor ve bunun için tiyatroyu seviyorum' sözleriyle tiyatro için verdiği mücadeleyi de gözler önüne seren Yıldız Kenter, 1959'da, en az kendisi kadar büyük bir sanatçı olan kardeşi Müşfik Kenter ve eşi Şükran Güngör ile Kent Oyuncuları Topluluğunu kurdu. Kent Oyuncuları, 2014'e kadar birçok oyunu sanatseverlerle buluşturdu.

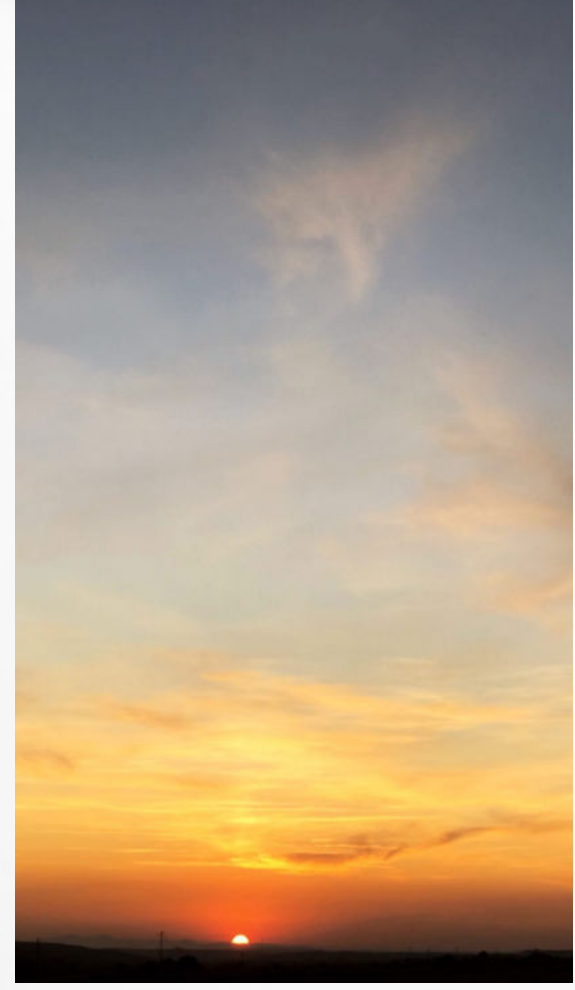
1968 yılında Kenter Tiyatro binasının inşasının bitmesi ve ardı ardına gelen ödüller, hızla tırmanan başarı grafiği. Yıldız Kenter hikayesi aslında bir ömürden daha fazlası

dedirten mesleğe bağlılık hikayesi. 1981'de "Devlet Sanatçısı" unvanını alan Kenter'e ilk ödül 1962 yılında 'Yılın Kadını' ödülü ile gelir. 1984 yılında İtalyan Kültür Birliği tarafından verilen 'Adelaide Ristori Ödülü, 1989'da film oyuncusu olarak Korsika Bastia Festivali'nde 'En İyi Kadın Oyuncu' ödülü, 1991 yılında sanata katkılarından dolayı Lions Kulübü tarafından verilen Melvin Jones' ödülü, 1994'de 'Olağan Üstü Yorum Ödülü, Finlandiya Kadın Kuruluşu tarafından verilen 'Yüzyılın En Başarılı Yüz Kadınından Biri' ödülü, 1995'te tiyatroya katkılarından dolayı 'Onur Ödülü' , 1996'da Magazin Gazetecileri Derneği'nin 'En İyi Kadın Oyuncu' ödülü, 1998 Ankara Sanat Kurumu tarafından verilen 'Yılın Kadın Sanatçısı Ödülü', 1998 Cumhurbaşkanlığı Büyük Kültür ve Sanat Ödülü, 1999 ve 2000'de Afife Jale 'En İyi Kadın Oyuncu Ödülü, 1962'den 2000'lere geline süreçte bir ömürden fazlası dedirten iz düşümleridir.

Kariyeri boyunca 100'den fazla tiyatro oyunu, 20 film ve bir çok dizide rol alan usta sanatçının, yaşamı boyunca sahnelediği roller arasında Kraliçe Lear'da vardı. Son oyunundan hemen sonra hastalanan Kenter'in tekrardan sahneye döneceği günü iple çeken tiyatroseverler 17 Kasım 2019'da 91 yaşında gelen haberle derinden sarsıldı. "Sahneye çıkıp şöyle bir baktığım zaman, bütün dünyayı kucaklıyormuşum gibi geliyor" sözleri ile tiyatroyu bize en sade, en güzel şekilde anlatan Yıldız Kenter'in aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyoruz.

Selman Güney

BİRAZ SEN, BİRAZ BEN

Zaten biraz aynı değil miyiz biz
Biraz uzaklara bakmıyor muyuz ikimiz
Bir martının kanadı gibiyiz
Biraz üşüyor, biraz da tir tir titriyoruz.

Zaten biraz aynı değil miyiz biz
Gönlümüz biraz ürkek, biraz öksüz
Yalnız kalmış bir söz gibiyiz
Bestemiz yok, güftemiz yok gibiyiz.

Zaten biraz aynı değil miyiz biz
Ayaklarımız yere tam basmıyor gibiyiz
Gökteki uçurtmalar misali
Rüzgârımız çok, ipimiz ince gibiyiz.
AHMET ALPEREN ÖZBEK

İSTANBUL'
İskeleden bakıyorum titreyen yakamoza, üşüyor gibi.
Sevmek, en çok sana bakınca anlamlı kılıyor bir gece
vaktini
Takalar yol alıyor sonra bir bir, yavru martılar anne
koynunda uçmanın rüyasında, gülümsüyor.
Aydınlık bir güzel, karanlık bir başka serili üzerinde.

Nedim seviyor taşını, Orhan Veli gönlüyle dinliyor sesini,
gözleri kapalı
Bestelenmemiş şiirler de hep sana yazılıyor bir ikindi
vaktinde, hecelerinde gizli kuş sesleri.
Ulvi bir gizemle geçiyor yine, her günün bir başka güzel.
Laleliden bir tren kalkıyor sonra akşam üstü, biraz da
yorgunluğuyla kalıyor her yer.
AHMET ALPEREN ÖZBEK

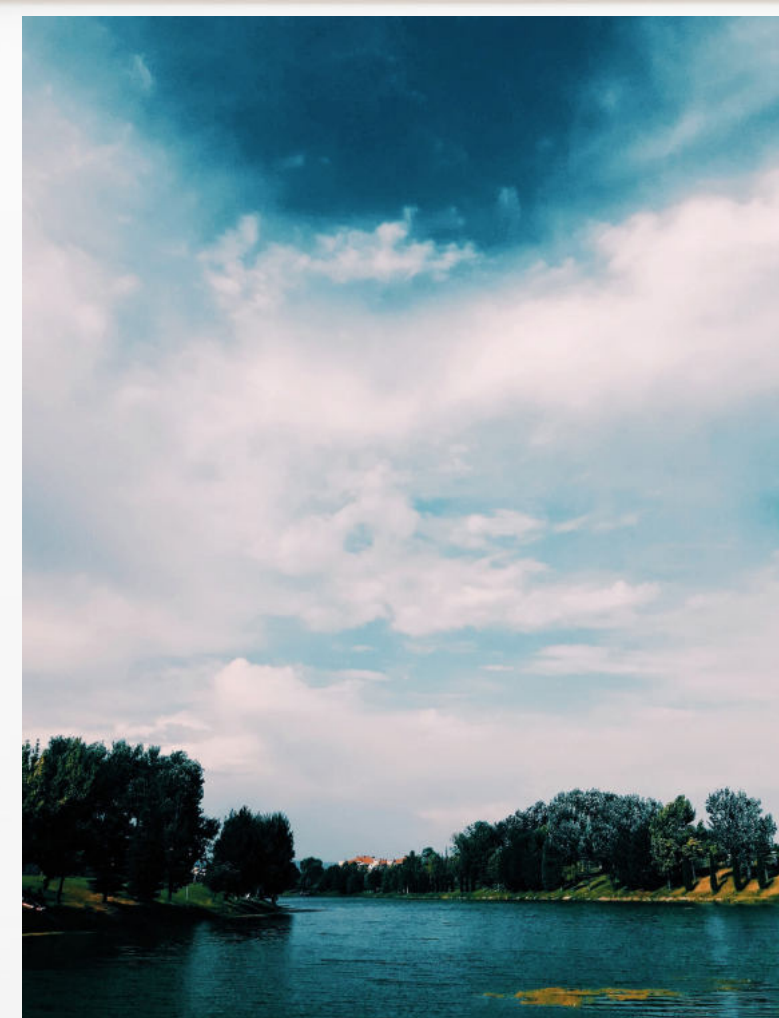
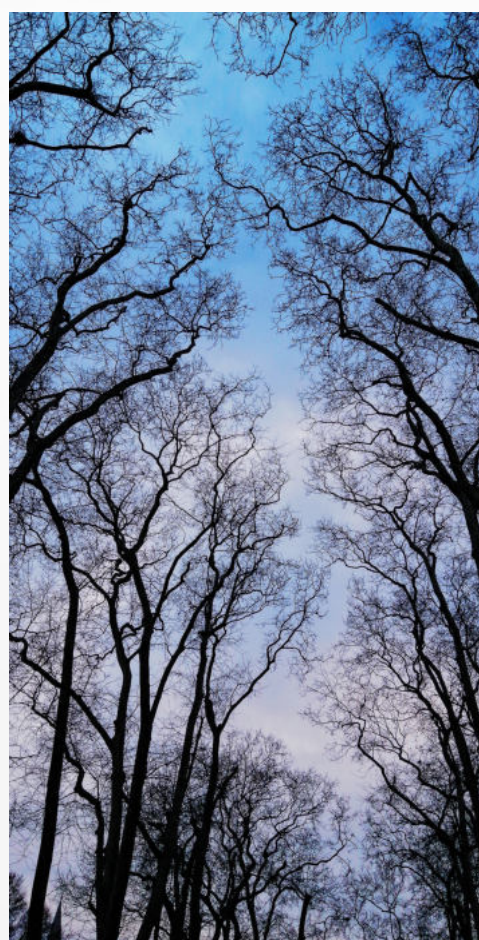
RÜZGÂRI DİNLIYORKEN BEN
Gözlerin geliyor aklıma
Her özüm toz oluyor birden.
Yağmur sonrası kokan toprak gibisin
Doluyorsun gözlerimden.

Gözlerin geliyor aklıma
İçime taze bahar damlaları seriliyor.
Kalbim, güzel atıyor birden.
İçime açılan kapı gibi gözlerin.

Gözlerin geliyor aklıma
Kırpiklerin batıyor sonra biraz.
Ve sözlerin başlıyor birden,
Bir söğüt gölgesinde, rüzgarı dinliyorken ben.

AHMET ALPEREN ÖZBEK

Sema Egimser

Yağız Simav

Tarihten Bilimsel Notlar

Zamanı Ölçmek

Prof. Dr. Abidin KILIÇ

Eski devirlerde insanlar zamanı gün olarak ölçerdi. Ayrıca dolunayın her 29-30 günde bir görüldüğünü ve kışların her 12-13 dolunayda bir tekrarladığını fark edilmişti. Zamanın saat ve dakikalar şeklinde ölçülmesi antik ve orta çağda mümkün oldu. Bugün atom saatleri birkaç milyonluk bir zaman dilimini sadece bir saniye şaşmayla doğru olarak ölçebilmektedir.

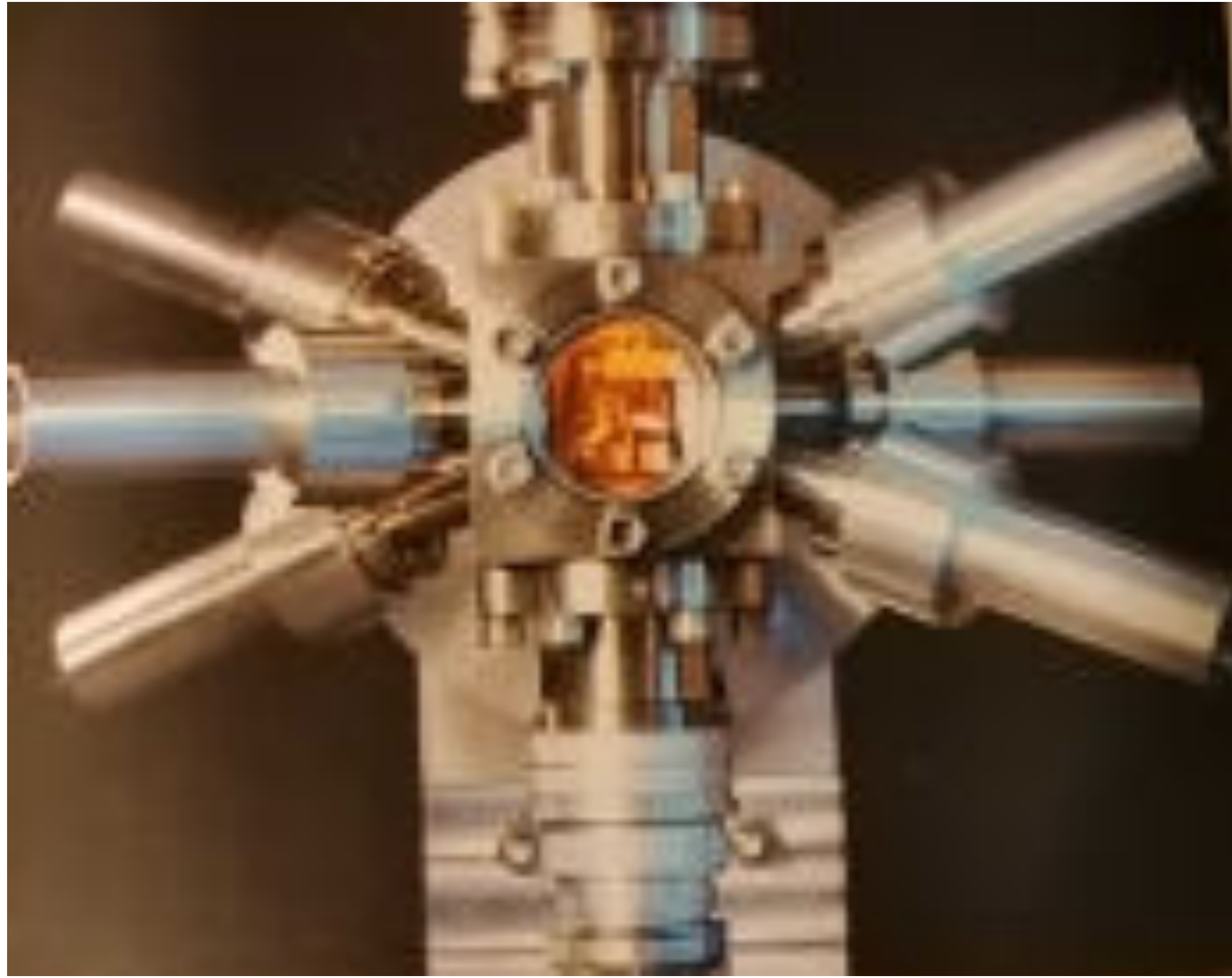
Doğada Dünya'nın günlük dönüşü ve Güneş yörüngesindeki yıllık turu cinsinden birçok "saat" bulunmaktadır. Bir günün saat, dakika ve saniyelere bölünmesi ise insan eliyle gerçekleştirilmiştir.

Mekanik saatler

Bilinen en eski mekanik saat, 1154'te Şam'da yapılan bir çalarsaattir. Kendinden sonraki birçok saat gibi bu saatinde zaman göstergesi yoktu. Saat sadece namaz vakitlerinde çalmaktaydı. Kule saati olarak adlandırılan bu tip saatler, rakkaslı-ya da hız regülatörlü-saatlerdi ve üzerinde ağırlık bulunan bir çubukla bir çarktan oluşmaktaydı. Avrupa'da ilk rakkaslı saatler kez Villard de Honnecourt tarafından, 1237'de Fransa'da kullanıldı. Daha sonra el ve yüzleri

bulunan büyük kule saatleri ortaya çıktı. Artık herkes saatin kaç olduğunu görebiliyordu. Elli veya elsiz, bu rakkaslı saatler hava sıcaklığındaki değişimler nedeniyle günde en az 15 dakika ileri veya geri gidiyordu. Hava sıcak olduğunda çubuk uzayıp genişliyor ve saat geri kalıyordu. Hava soğuk olduğundaysa kısalıp daralıyor ve bu da saatin ileri gitmesine yol açıyordu. Sonra 16. yüzyılda Galileo adlı bir İtalyan tıp öğrencisi sarkacın düzenli olarak salındığını fark ederek, bunun rakkastan daha iyi bir zaman ölçer ve saat olabileceğini söyledi. Gerçekten de ileri yaşlarda bir sarkaçlı saat tasarladı. Ama artık kör olmuştu, o yüzden saati yapamadı. Oğlu, onun tasarımından yola çıkarak sarkaçlı bir saat yaptı ancak o da iyi çalışmadı. Sarkaçla çalışan ilk düzgün mekanik saat 1657’de Hollandalı bilgin Christiaan Huygens tarafından yapıldı. Sarkacın salınım süresi uzunluğuna bağlıdır. Bu da hassaslık ayarıyla kontrol edilebilir. Dolayısıyla sarkaçlı bir saat zamanı mükemmel olarak gösterebilir. Tipik bir uzun kasalı saatin sarkacı metre (39 inç) boyundadır. Bu sarkaç her bir saniyede bir uçtan diğer uca salınır. Yirminci yüzyılda standart ABD zamanı Riefler sarkaçlı saatlerine göre belirlenmiştir. Bu saat günde sadece 10 milisaniyelik (saniyenin yüzde biri) bir sapma gösterir. Sarkaçlı saatlere alternatif olarak geliştirilen saatlerden biri de rakkaslı saatlerin geliştirilmiş bir şekliydi. Bu saat bir helozonik yayla ileri geri salınan bir denge çarkıyla çalışmaktaydı. John Harrison denge çarklarını kendi yaptığı dört deniz kronometresinde kullandı. Bu kronometrelerden son yapılanı, o tarihte dünya üzerindeki en doğru zaman ölçer olarak bilinmekteydi. Bu gelişme saatlerin giderek küçülüp zamanı daha doğru göstermesinin önünü açtı.

Modern saatler

Zamanı daha doğru gösteren saat arayışı, J.W. Horton ve Warren Marrison’un 1927 de New Jersey’deki Bell Telefon Laboratuvarları’nda kuvartz masa saatini geliştirmesine yol açtı. 1969’da da ilk kuvartz kol saatleri yapıldı. Kuvartz kol veya masa saatindeki kuvartz kristali bir devre

yardımla bir pile bağlıdır. Bu kristal saniyede tam olarak 32.768 kez titreşir ve devre her saniyede bir vuruş üretir. Bu vuruş da ya dijital bir göstergeyi ya da saniye, dakika ve saati gösteren kadranlara bağlı çarkları çeviren küçük bir motoru harekete geçirir.

İyi bir kuvartz saat yılda en fazla 10 saniyelik bir sapmayla zamanı gösterir. 1955’ de Louis Essen tarafından yapılan -ve sezyum atomlarının iki enerji durumu arasındaki geçiş sırasında ortaya çıkan mikrodalga radyasyon frekanslarıyla çalışan- ilk atom saati, 300 yılda sadece bir saniye sapma göstermekteydi. Bugünkü atom saatleri ondan milyonlarca kez daha doğru göstermektedir.

Dünya’nın en doğru saatlerinden biri

Londra, Teddington’daki Ulusal Fizik Laboratuvarında bulunan bu stronsiyum optik atom saati, bir lazer ışınıyla harekete geçirilen iki enerji düzeyindeki stronsiyum iyonlarının salınımlarını saymaktadır. Bu saat 650 milyon yılda bir saniyelik bir hata payı göstermektedir.

ÖNCE

Eski çağlarda insanlar zamanı Güneş’e göre ölçerdi. Temel zaman birimi gündü ve gün saatlere bölünürdü.

GÜNEŞ SAATLERİ

Güneş saati zaman ölçmeye yarayan basit bir alettir. Merkezde bulunan bir çubuğun gnomon gölgesi yüzeye düşer. Gölgenin düştüğü nokta saati gösterir. Güneş saatleri zamanı doğru olarak gösterir ama geceleri veya bulutlu havalarda bir işe yaramazlar.

SU SAATLERİ

İlk su saatleri muhtemelen 4000 yıl önce yapılmıştı. Yunanlıların kullandığı klepsidra (“suhırsızı”) bir kavanozun dibindeki bir delikten akan su yardımıyla belli bir zaman dilimini ölçmekteydi. Bu saatler M.Ö. 3. Yüzyılda Ktesibios tarafından daha da geliştirildi. Eski Hintliler gati adı verilen ve dibinde bir delik bulunan bir kase, içinde bulunduğu daha büyük bir kaseye 24 dakikada (hint “saati”) batması ilkesine dayanan bir sistem kullanıyordu.

MUMLAR

El Cezeri mum saatler yapmıştı. Bu saatlerden biri, bir tarafında ağırlık ve diğerinde mum bulunan hassas bir teraziden oluşurken, diğer saatte göstergeler bulunmaktaydı. Mum saatleri genellikle, üzerinde saat çizgileri bulunan bir mumdan ibaretti. Bu saatlerin sabit bir hızda yanabilmesi için esintilerden uzak tutulması gerekiyordu.

SONRA

20.yüzyılın ortalarında çoğu kol ve masa saatleri analogdu. Yani zaman kadran üzerindeki akrep ve yelkovanlarla gösterilmekteydi. Bugün birçok saatte dijital ekran bulunmaktadır

DİJİTAL ZAMAN

Dijital masa ve kol saatleri zamanı sayısal olarak gösterir. Bugün radyo, fırın ve televizyon setlerinde dijital saatler bulunmaktadır. İlk dijital saat, 1972’ de, Pennsylvania-Lancaster’da bulunan Hamilton Saat Şirketi tarafından geliştirildi. Saatin yan tarafındaki birdüğmeye basılmasıyla soluk bir ışık çıkaran diyotlar, zamanı parlak kırmızı bir renkte gösteriyordu.

YÖRÜNGELİ ATOM SAATLERİ

Küresel Konumlandırma Sistemi (GPS) 30 uydudan oluşan bir ağıdır. Her uyduda bir atom saati bulunur ve bu uydular zaman ve uzaydaki konumları hakkında sürekli sinyal gönderir. Yerdeki alıcı dört uydudan gelen sinyalleri alır ve kendi konumunu yaklaşık 20 metre (70ft) sapmayla hesaplayabilir.

PULSAR HASSASİYETİ

1967’de astronomi öğrencisi Jocelyn Bell ile gözetmeni Antony Hewish tarafından bulunan pulsarlar, şaşırtıcı bir hassasiyetle radyo dalgaları yayan nötron yıldızlarıdır. Bazıları bir atom saati kadar düzenli bir şekilde titreşir. Örneğin bir pulsarın titreşim periyodu 0,0148419520154668 saniyedir.

DEMİRYOLU ZAMANI

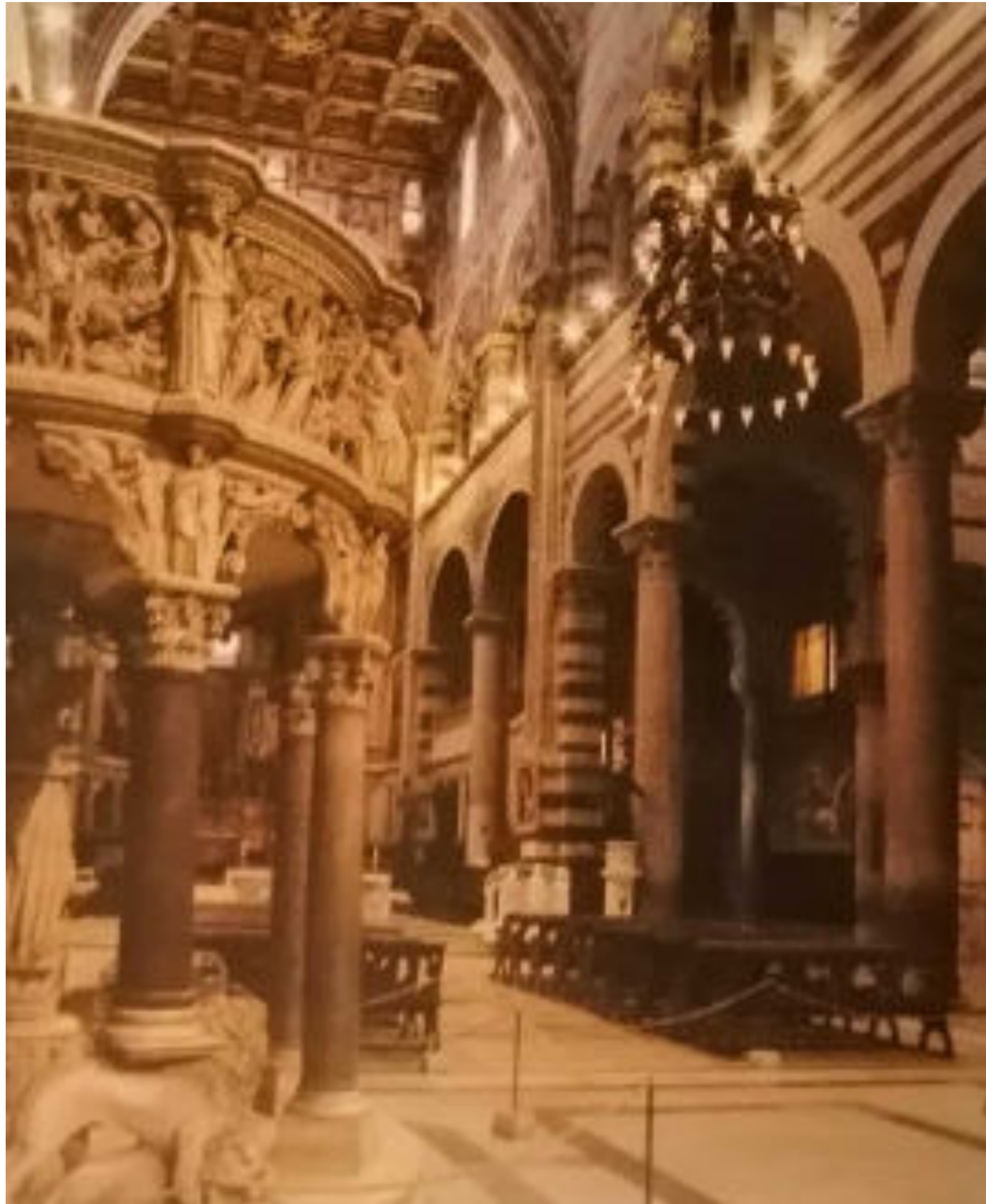
İngiltere’de yapılan ilk demiryollarının zaman koordinasyonu üzerinde önemli etkileri oldu. İngilizler 1840’lı yıllara kadar yerel saatlere göre yaşıyordu. 1841’de Londra ile Bristol birbirine demiryolu ile bağlanınca, Bristol zamanının Londra zamanından 11 dakika geri olduğu ortaya çıktı. Çünkü Bristol, Londra’dan daha batıdaydı. Bu küçük fark -en azından demiryolu zamanında- büyük karmaşalara neden oldu. Kısa bir süre sonra bütün İngiltere’de standart olarak Londra zamanı ya da demiryolu zamanı kullanılmaya başlandı. Nihayet, demiryolunun ulaştığı her yerde demiryolu zamanı kullanılmaya başlandı. Örneğin, İtalya 1866’da Roma zamanını standart alırken, Hindistan 1870’te Madras zamanını benimsedi.

Galileo’nun sarkaç fikri

Galileo, Pisa Katedrali’nden sarkan büyük lambanın salınımını ölçmek için nabzından yararlanmış ve her bir salınımın diğerinin aynisi olduğunu görmüştü. Sarkaç fikri de buradan doğmuştu.

Kaynak

Bilim Atlası, Boyut Yayınları, 2012.

ESKİ Şehir

Prof. Dr. Ertuğrul ALGAN

Eskişehir'imize biraz da yakın zaman fotoğraflarıyla devam edelim 1970'ler...

Eskişehir'in nirengi noktalarından biridir İstasyon...1890'larda Almanlar tarafından yapılan tren istasyonu, 1950'li yıllara gelindiğinde yıkıldı. Bugün de kullanılan, Türkiye'de bir benzeri olmayan, modern bir İstasyon binasının temelleri 19 Haziran 1953 tarihinde dönemin Ulaştırma Bakanı Yümmü Üresin ve Eskişehir Milletvekilleri Maliye Bakanı Hasan Polatkan ve Ulaştırma Bakanı Kemal Zeytinoğlu'nun katılımlarıyla atıldı. Yeni istasyon binası 4 Kasım 1955 yılında hizmete girdi.

İstasyonun prensip projeleri Prof. Orhan Safa tarafından hazırlanmıştı. İnşaatin Şantiye Şefi, daha sonraları Sosyal Antropoloji konusunda dünyanın sayılı isimleri arasına girecek olan Mimar Bozkurt Güvenç'ti. Mimarlıktan, sosyal antropolojiye yönelen Prof. Dr. Bozkurt Güvenç 1980'li yıllarda Anadolu Üniversitesi'nde de dersler vermişti

Hamamyolu Caddesi veya daha az bilinen adıyla Yunak Caddesi. 1980'ler...

Hamamyolu Caddesi, Yediler semti civarında başlayan ve Köprübaşı Caddesine dek uzanan yaklaşık 1.2 kilometrelik caddedir. Şehrin doğusunda, bugünkü Atatürk Bulvarı'nın üst kısımlarından akıp gelen Akar Deresi, Akarbası Camii yanında bir değirmene hayat verir, bugünkü SGK binasının hemen alt kısmından Hamamyolu Caddesi'nin kenarını takip ederek, Sıcak Sular'ın alt kısmında bir kanala girer ve Porsuk Nehrine dökülürdü.

Çarşı Cami tarafından caddeye girildiğinde Akar Deresi'nin sol tarafında iki-üç katlı konutlar yer alırdı. Bu konutlar dekoratif köprülerle caddeye bağlanırdı. Sağ tarafta ise Eskişehir'in neredeyse tüm alışverişinin yapıldığı dükkanlar bulunurdu. 1980'lerin sonlarında dere, sinek ürettiği ve koku yaptığı gerekçesiyle kapatıldı. Hamamyolu Caddesinin o sakin görünüşünden ise elimizde sadece kartpostallar kaldı.

Odunpazarı'nın üst kısmında bugün de Bademlik olarak bilinen alanda bir yüzme havuzu ve hemen yanı başında bir çay bahçesi ve lokanta bulunmaktaydı. 1960'ların sonlarında yapılmıştı. Bugün söz konusu yerde TASİGO oteli yer almakta. Mavi küçük mozaik taşlarının süslediği, yüksekçe trampelenlerin bulunduğu, yaz aylarında sürekli dolu olan bir yüzme havuzuydu. Bir köşesinde sinema perdesi yer alırdı. Odunpazarı'nda yaşayan gençlerin büyük bir kısmı yüzmeyi o havuzda öğrenmişti. Havuz cuma günleri kadınlara açıktı. Yüzme havuzunun hemen alt kısmında ise Eskişehir Eğitim Enstitüsü bulunmaktaydı. Daha sonraları Eskişehir DMMA olarak hizmet vermişti. Günümüzde söz konusu binalar Osmangazi Üniversitesi'ne aittir.

Yediler semtinin adını burada bulunan bir köprü yanındaki yedi evliya mezarından aldığı söylenir. Bu mezarlar 1940'lı yıllarda Odunpazarı Mezarlığına taşınmıştır. Yediler, Odunpazarı semtinin bittiği, Hamamyolu Caddesi'nin başladığı noktadır.

Hamamyolu Caddesine yaşam ve serinlik getiren ama günümüzde artık olmayan Akar Deresi tüm temizliğiyle akmakta. Görünen ana caddede bugün bir tramvay hattı var. Yolun karşı tarafında köşede, 1930'lu yıllarda Eskişehir Belediye Başkanlığı yapmış olan Kara Kamil'in (Kaplanlı) evi. Yanındaki beyaz bina ise 1970'li yılların özel ilkokullarından biri Özel Güneş Koleji...

Yediler Parkı, daha sonra Sebahattin Günday Parkı olarak da anılmıştır.

1980'lerin ortalarında Akar Dersi kapatıldıktan sonra, suyun geçtiği yerlere dekoratif göller ve park yapılmış ve bu göller ve park hayvan heykelleriyle, küçük yapay şelalelerle süslenmişti. O dönemde çocuk olanların oldukça eğlendikleri bir parktı.

Daha sonraları söz konusu park defalarca elden geçti ancak hep bir toplanma alanı ve cazibe merkezi olmaya devam etti. Hamamyolu Caddesine son büyük dokunuş 2018 yılında yapıldı.

Basında
Biz

Eskişehir'deki modern laboratuvarlarda sportif faaliyetler değerlendiriliyor:

Türk sporuna bilimsel destek

ESTÜ Spor Bilimleri Fakültesi bünyesindeki sportif performansın değerlendirildiği 7 laboratuvar, milli takımlara, spor kulüplerine ve sporculara test ve çeşitli ölçüm hizmetleri veriyor.

Eskişehir Teknik Üniversitesi (ESTÜ) Spor Bilimleri Fakültesi bünyesindeki sportif performansın değerlendirilmesi amacıyla kurulan 7 laboratuvar, başta milli takımlar olmak üzere spor kulüplerine ve sporculara yönelik test ve çeşitli ölçüm hizmetleri sunuyor.

ESTÜ İki Eylül Yerleşkesinde bulunan 12 bin 500 kişilik futbol ve atletizm pisti ile 5 bin 25 kişilik spor salonunun yanı sıra jimnastik faaliyetlerinin

sporculara rahatlıkla ölçüm yapılabiliyor. Elde edilen verilerle bilimsel yayın olarak literatüre katkı sağlanıyor. ESTÜ, sunulan performans verileriyle sporcuların daha iyi seviyelere gelmesine imkan sağlıyor.

"SPORCULARA YARARLI VERİ SUNUYORUZ"

ESTÜ Spor Bilimleri Fakültesi Dekan Yardımcısı Doç. Dr. Veli Onur Çelik, ESTÜ yerleşkesindeki spor kompleksinde birçok amaca yönelik tesisin yer aldığını söyledi. Çelik, "Eskişehirspor'a, profesyonel basketbol ve hentbol takımlarına, çeşitli federasyonların millî sporcularına ve takımlarına antrenman, test ve çeşitli ölçümler gibi hizmetler veriyoruz. Zengin spor tesisinin yanı sıra önemli laboratuvarlarımız da var. Bu laboratuvarlardan tüm ölçüm ve performans değerlendirmelerini gerçekleştirip raporluyoruz. Hem bilimsel yayın olarak literatüre katkı sağlıyoruz hem de sporcular, yöneticiler yoruz hem de sporcular, yöneticiler ve antrenörlere yararlı veri olarak sunuyoruz. Ölçemediğiniz hiçbir şeyi değerlendiremezsiniz de yönetemezsiniz" dedi. Çelik, 21'inci yüzyılda hem bireysel hem takım olarak sporcuların performanslarının sportif organizasyonların başarılarını da bire bir etkilediğini vurguladı.

kinantropometri, fonksiyonel hareket, psikomotor, hipoksi laboratuvarlarında millî takımlar, kulüpler ve sporculara hizmet sunuluyor. Laboratuvarlarda, performans antrenman vücut gilerine, egzersiz sonrası vücut tepkilerinden kuvvet verilerine kadar futboldan hentbola, voleyboldan atletizme her branşın

Eskişehir Teknik Üniversitesinde

HAVACILIK GÜNÜ'NE ÖZEL PANEL

7 Aralık Uluslararası Sivil Havacılık Günü kapsamında Eskişehir Teknik Üniversitesi Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi tarafından "Gökyüzüne Geri Dönüş! Neler yapılmalı?" konulu bir panel düzenlendi. Açılış konuşmasını yapan Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Öznur Usanmaz, "Havacılar, ihtiyaç olan her yerde ve her zaman insanlığın yanındadır. Sektörün 2019 yılındaki eski haline dönüşü kuşkusuz zaman alacaktır. Bu panelde yer alan değerli panelistlerimizin uzman görüşleri eşliğinde hava-

cılık işletmelerinin bu geri dönüşümü başarılı bir şekilde gerçekleştirmeleri için yapılması gerekenleri konuşacağız" dedi.

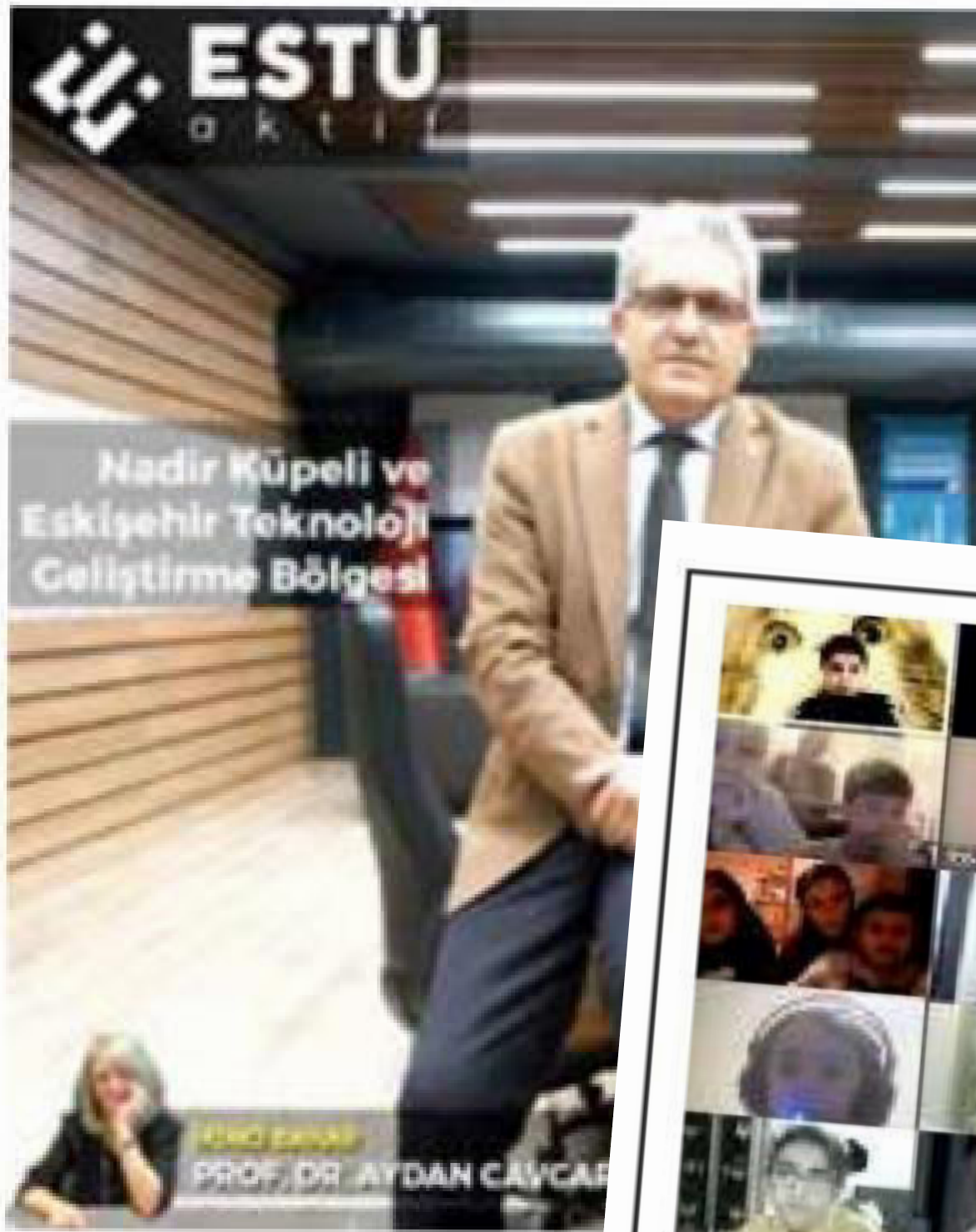
KISITLAMALARA GİTTİK

Rektör Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu ise, "Pandemi süreci eğitim açısından tüm üniversiteleri etkilemekle birlikte bizim Üniversitemizi farklı bir açıdan da etkilemiş bulunuyor. Zira Türkiye'de kampüsünde tek havalimanı bulunan Eskişehir Teknik Üniversitesi, pandemi süreci ile birlikte hava yolu taşımacılığında da kısıtlama ve değişikliklere gitmek zorunda kaldı" dedi. ■ HM

ESTÜ AKTİF YAYINDA

2 Şubat 2020'de yayın hayatına başlayan Eskişehir Teknik Üniversitesi "ESTÜ Aktif" 21. sayısı ile yayında. Eskişehir Teknik Üniversitesi Kurumsal İletişim Birimi ekibi tarafından her iki haftada bir çıkarılan e-gazete; hem üniversitenin iç sesi olması hem de üniversite ile kentimizi ve ülkemizi bir araya getirmesi yönünden oldukça yoğun beğeni ve okunma oranı ile yayın hayatına devam ediyor. ESTÜ Aktif'in bu sayıdaki konğu ise Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi (EOSB) Başkanı Nadir Küpeli oldu. ■ HM

ESTÜ Gözlemevi'nden Ay'a yolculuk

Eskişehir Teknik Üniversitesi Gözlemevi 2 Aralık 2020 Salı gecesi, Eskişehir Emine-Emir Şahbaz Bilim ve Sanat Merkezi öğrenci ve öğretmenlerini konuk etti. "Teleskopumuzun Ucunda Ay Var" adlı etkinlik kapsamında ESTÜ Gözlemevi Laboratuvarında bulunan 24 cm çapındaki teleskop ile canlı olarak farklı filtrelerde gözlemlenen Ay kraterleri öğrencilere Dr.

Öğretim Üyesi Metin Altan tarafından Zoom Meeting platformu aracılığıyla aktarıldı ve konu üzerine bilimsel bir söyleşi gerçekleştirildi. Rektör Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu'nun da katıldığı etkinlikte en yakın kozmik komşumuz olan Ay'ın oluşumu, kozmolojik evrimi, gezegenimize ve yaşantımıza etkileri üzerine öğrencilerle beyin fırtınası yapıldı

RADYO
ESTÜ

2020